

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA**

Odeta GEDMINAITĖ

**UŽDAROS AKCINĖS BENDROVĖS „PLUNGĖS LAGŪNA“
VEIKLOS ANALIZĖ IR INVESTICINĖS GALIMYBĖS**

Magistro darbas

Šiauliai, 2008

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA**

Odeta GEDMINAITĖ

**UŽDAROS AKCINĖS BENDROVĖS „PLUNGĖS LAGŪNA“
VEIKLOS ANALIZĖ IR INVESTICINĖS GALIMYBĖS**

**Magistro darbas
Socialiniai mokslai, ekonomika (04S)**

Magistro darbo autorius.....
(vardas, pavardė, parašas)

Vadovas
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Recenzentas
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Odeta Gedminaitė. Uždarosios akcinės bendrovės „Plungės lagūna“ veiklos analizė ir investicinės galimybės: ekonomikos magistro studijų baigiamasis darbas / mokslinis vadovas doc. dr. Dalia Rudytė; Šiaulių Universitetas, Ekonomikos katedra. – Šiauliai, 2008. – 101 p.

SANTRAUKA

Magistro darbo I dalyje išnagrinėti teoriniai įmonių veiklos finansinės būklės analizės aspektai, nustatyti teoriniai investicinių projektų vertinimo metodai.

II dalyje išanalizuoti UAB „Plungės lagūna“ veiklos ypatumai, vertinti 2005-2007 metų įmonės veiklos finansinės būklės rodikliai, jie palyginti su šakos rodikliais. Analizės metu nustatyta, kad įmonės pardavimų augimas sustojo, didėja veiklos kaštai dėl to, kad įmonė neturi betranšėjų technologijų ir dauguma darbų atlieka subrangos būdu, įmonei trūksta gamybinių-sandėliavimo plotų, o 2006 metais paimta ilgalaikė paskola nedavė rezultatų.

Magistro darbo III dalyje buvo pasiūlytos dvi investicinio projekto alternatyvos: betranšėjų technologijų pirkimas ir 2500 m² gamybinių-sandėliavimo plotų (I-oji alternatyva) ir tik betranšėjų technologijų pirkimas (II-oji alternatyva). Atklikus investicinio projekto alternatyvų vertinimo analizę, nustatyta, kad I-oji alternatyva yra naudingesnė ir efektyvesnė investicija, todėl įmonės vadovybei tai ir būtų pasiūloma.

Odeta Gedminaitė. The analysis of activity and the investments' opportunities of the Joint Stock Company „Plungės lagūna“: Master Final Work of Economics / Research Advisor doc. dr. Dalia Rudytė; Šiauliai University, Department of Economics. – Šiauliai, 2008. – 101 p.

SUMMARY

There were set the theoretical aspects of the companies' activity financial situation and analysis in the first part of the master work.

The singularities of the JSC „Plungės lagūna“ activity, the financial rates of the company of the period of 2005-2007 and the financial rates of the construction sector were analyzed in the second part of the master work. There was set, that the company hasn't non-trench technology and many works made by subcontracts, besides, company is lack of the storehouses and the long-term credit, taken by the company in 2006, does not give the results.

Consequently the were suggested two alternatives in the investment project: the purchase of the non-trench technology and the storehouse (I alternative) and just the purchase of the non-trench technology (II alternative). After the analysis of the alternatives of the investment project, there were set, that the I alternative is more useful and more effective to the company.

TURINYS

LENTELIŲ SĄRAŠAS	5
ILIUSTRACIJŲ SĄRAŠAS	6
ĮVADAS.....	9
1. ĮMONĖS VEIKLOS FINANSINĖS ANALIZĖS IR INVESTICINIŲ PROJEKTŲ VERTINIMO TEORINIAI ASPEKTAI.....	12
1.1. Finansų analizės esmė, uždaviniai, tikslai, vartotojai, rūšys ir metodai.....	12
1.2. Įmonės veiklos finansinių rodiklių vertinimo teoriniai ypatumai	16
1.3. Investicinių projektų esmė, klasifikacija ir rizikos įvertinimas	21
1.4. Investicinių projektų pinigų srautų planavimas	23
1.5. Investicinių projektų vertinimo metodai.....	24
2. UŽDAROS AKCINĖS BENDROVĖS „PLUNGĖS LAGŪNA“ VEIKLOS FINANSINĖS BŪKLĖS IR INVESTICINIŲ GALIMYBIŲ ĮVERTINIMAS	28
2.1. Bendrovės veiklos charakteristika, produkcijos, rinkų, konkurentų, klientų ir tiekėjų analizė 28	
2.1.1. Įmonės veiklos apžvalga, organizacinė ir nuosavybės struktūra	28
2.1.2. Statybų rinkos, įmonės produkcijos ir pardavimų analizė	30
2.1.3. Įmonės klientų, konkurentų, tiekėjų analizė	34
2.2. UAB „Plungės lagūna“ veiklos finansinės būklės analizė 2005-2007 metais.....	35
2.2.1. Įmonės finansinės atskaitomybės ataskaitų horizontalioji ir vertikalioji bei veiklos pelningumo rodiklių analizė 2005-2007 metais.....	36
2.2.2. Įmonės veiklos likvidumo, finansų struktūros ir turto panaudojimo efektyvumo analizė 2005 – 2007 metais	41
2.3. UAB „Plungės lagūna“ investicinio projekto pagrindimas	47
3. UAB „PLUNGĖS LAGŪNA“ INVESTICINIO PROJEKTO NAUDNGUMO IR ATSIPERKAMUMO ANALIZĖ	49
3.1. Investicinio projekto I alternatyvos analizė	49
3.2. Investicinis projekto II alternatyvos analizė	57
3.3. Investicinio projekto I ir II alternatyvų atsiperkamumo palyginimas	64
3.4. Investicinio projekto I ir II alternatyvų prognostinių rodiklių palyginimas su šakos/sektoriaus rodikliais.....	66
IŠVADOS.....	70
REKOMENDACIJOS	72
LITERATŪRA	74
PRIEDAI Nr. 1-24	

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1.1 lentelė. Finansinės analizės tikslai.....	13
1.2 lentelė. Finansinės informacijos vartotojai.....	14
1.3 lentelė. Pagrindinės investicijų esmę atskleidžiančios charakteristikos.....	22
2.1 lentelė. Statybos sektoriaus rodiklių analizė 2003-2005 metais.....	30
2.2 lentelė. UAB „Plungės lagūna“ klientai 2004-2007 metų laikotarpyje (procentinė išraiška).	34
2.3 lentelė. UAB „Plungės lagūna“ konkurentų privalumai ir trūkumai.....	35
2.4 lentelė. Pagrindiniai UAB „Plungės lagūna“ likvidumo rodikliai 2005-2007 metais.....	41
2.5 lentelė. Pagrindiniai UAB „Plungės lagūna“ finansų struktūros rodikliai 2005-2007 metais.	42
2.6 lentelė. Pagrindiniai UAB „Plungės lagūna“ turto efektyvumo rodikliai 2005-2007 metais..	44
2.7 lentelė. UAB „Plungės lagūna“ problemos dėl inovacijų nevykdymo.....	48
3.1 lentelė. Pardavimų, savikainos ir veiklos sąnaudų procentinio augimo prognozė dėl betranšėjų technologijų ir sandėliavimo-gamybinių plotų įsigijimo.....	50
3.2 lentelė. Pardavimų, savikainos ir veiklos sąnaudų procentinio augimo prognozė dėl betranšėjų technologijų įsigijimo.....	57
3.3 lentelė. Investicinio projekto I ir II alternatyvos prognozuojamo pinigų srauto periodu t palyginimas.....	65
3.4 lentelė. Investicinio projekto I ir II alternatyvos atsiperkamumo palyginimas.....	65

ILIUSTRACIJŲ SĄRAŠAS

1.1 paveikslas. Svarbiausi finansų analizės uždaviniai.....	14
1.2 paveikslas. Finansų analizės rūšys ir uždaviniai.....	15
2.1 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ darbuotojų kitimas 2004-2007 metais.....	29
2.2 paveikslas. Lietuvos, Telšių apskrities ir Rietavo savivaldybės statybų sektoriaus dalies kitimas BVP.....	31
2.3 paveikslas. Visų statinių ir inžinerinių statinių dalies kitimas BVP.....	32
2.4 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ pardavimų apimčių kitimas 2004-2007 metų laikotarpyje pagal veiklos rūšis.....	33
2.5 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ pardavimų struktūra 2005-2007 metais.....	36
2.6 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ ir statybų sektoriaus bendrojo ir grynojo pelningumo dinamika 2005-2007 metais.....	37
2.7 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ trumpalaikio turto struktūros dinamika 2005-2007 metais.....	38
2.8 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ kapitalo struktūros dinamika 2005-2007 metais.....	39
2.9 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ trumpalaikių įsipareigojimų struktūros dinamika 2005-2007 metais.....	40
2.10 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ ir statybų sektoriaus nuosavybės ir turto gražos rodiklių dinamika 2005-2007 metais.....	40
2.11 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ ir statybų sektoriaus bendrojo bei kritinio mokumo koeficientų dinamika 2005-2007 metais.....	42
2.12 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ ir statybų sektoriaus finansų struktūros rodiklių dinamika 2005-2007 metais.....	43
2.13 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ ir statybų sektoriaus debitorinio įsiskolinimo dinamika 2005-2007 metais.....	44
2.14 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ ir statybų sektoriaus kreditorinio įsiskolinimo dinamika 2005-2007 metais.....	45
2.15 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ ir statybų sektoriaus atsargų apyvartumo dinamika 2005-2007 metais.....	46
3.1 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ pardavimų prognozės struktūros dinamika 2008-2012 metais.....	50
3.2 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ bendrojo ir grynojo pelningumo prognozės dinamika 2008-2012 metais.....	51

3.3 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ trumpalaikio turto struktūros prognozės dinamika 2008-2012 metais.....	52
3.4 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ kapitalo struktūros prognozės dinamika 2008-2012 metais.....	53
3.5 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ trumpalaikių įsipareigojimų struktūros prognozės dinamika 2008-2012 metais.....	53
3.6 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ nuosavybės ir turto gražos prognozės dinamika 2008-2012 metais.....	54
3.7 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ mokumo prognozės dinamika 2008-2012 metais.....	55
3.8 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ finansų struktūros rodiklių prognozės dinamika 2008-2012 metais.....	55
3.9 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ debitorinio, kreditorinio įsiskolinimo ir atsargų apyvartumo (dienomis) prognozės dinamika 2008-2012 metais.....	56
3.10 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ pardavimų prognozės struktūros dinamika 2008-2012 metais.....	58
3.11 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ bendrojo ir grynojo pelningumo prognozės dinamika 2008-2012 metais.....	58
3.12 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ trumpalaikio turto struktūros prognozės dinamika 2008-2012 metais.....	59
3.13 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ kapitalo struktūros prognozės dinamika 2008-2012 metais.....	60
3.14 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ trumpalaikių įsipareigojimų struktūros prognozės dinamika 2008-2012 metais.....	60
3.15 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ nuosavybės ir turto gražos prognozės dinamika 2008-2012 metais.....	61
3.16 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ mokumo prognozės dinamika 2008-2012 metais.....	62
3.17 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ finansų struktūros rodiklių prognozės dinamika 2008-2012 metais.....	62
3.18 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ debitorinio, kreditorinio įsiskolinimo ir atsargų apyvartumo (dienomis) prognozės dinamika 2008-2012 metais.....	63
3.19 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ investicinio projekto I ir II alternatyvų generuojamo grynojo pinigų srauto dinamika 2008-2012 metais.....	64
3.20 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“ investicinio projekto I ir II alternatyvų pelningumo palyginimas su šakos rodikliu.....	66

3.21 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“investicinio projekto I ir II alternatyvų mokumo palyginimas su šakos rodikliu.....	67
3.22 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“investicinio projekto I ir II alternatyvų skolos koeficiento palyginimas su šakos rodikliu.....	68
3.23 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“investicinio projekto I ir II alternatyvų finansinio svėro koeficiento palyginimas su šakos rodikliu.....	68
3.24 paveikslas. UAB „Plungės lagūna“investicinio projekto I ir II alternatyvų atsargų apyvartumo (kartais) palyginimas su šakos rodikliu.....	69

IVADAS

Temos aktualumas. Įmonės, norėdamos būti tikros dėl savo ateities bei siekdamos konkurencinio pranašumo rinkoje, turi numatyti veiklos perspektyvas bei prognozuoti savo veiksmus. Lietuvoje yra daug sėkmingai ir pelningai dirbančių įmonių, tačiau norint išlikti ir laimėti konkurencinėje kovoje rinkos ekonomikos sąlygomis bei didinti realizacijos ar eksporto apimtis, įmonėms jau nebeužtenka vien minimizuoti savo sąnaudas. Vadovai vis dažniau susiduria su įvairiomis finansinėmis problemomis: trūksta lėšų einamiesiems atsiskaitymams, žaliavoms įsigyti, gamybos tobulinimui, naujo produkto sukūrimui ir kt. Įmonių veiklos plėtrai reikalingos naujos investicijos, kurios pagerintų esamą produktą ar paslaugą, padėtų išsiskirti iš konkurentų. Sparčiai vystantis šalies ekonominei veiklai, būtina įmonių veiklos išsami finansinės būklės analizė, kurios metu turi būti priimami teisingi įmonių valdymo sprendimai. Tiksliai atlikta įmonės veiklos finansinės būklės analizė bei patikima finansų prognozė sudaro pagrindą sėkmingai įmonės plėtrai, todėl galima teigti, kad investicinių sprendimų priėmimas yra viena svarbiausių veiklos sričių. Rinkos ekonomikos sąlygomis vystosi ir klesti tik tos įmonės, kurios nuolat atsinaujina, tobulina savo gaminamą produkciją, investuoja į gamybą, naujausias technologijas bei darbuotojų aplinkos gerinimą, seka besikeičiančius vartotojų poreikius ir stengiasi kuo geriau juos tenkinti. Įmonė gali pasirinkti kelis investavimo būdus: investuoti į finansinį kapitalą - vertybinius popierius, arba investuoti į materialųjį kapitalą, t.y. įrenginius, transporto priemones, statinius, technologijas. Tam tikros investicijos pasirinkimas priklauso nuo to, kokie daromi investiciniai sprendimai (trumpalaikiai ar ilgalaikiai). Įmonei plečiant veiklą, vadovai dažnai pasirenka investicijas, kurių efektyvumas įtakoja įmonės veiklos rezultata. Bet kuri investicija reikalauja kapitalinių įdėjimų, būtinų investicinių projektų įgyvendinimui, todėl įmonėje turi būti atliekamas investicinių projektų ar tam tikrų investicinių galimybių įvertinimas.

Temos naujumas. Lietuvos įmonės jau daugiau kaip penkiolika metų dirba rinkos ekonomikos sąlygomis, todėl įmonių veikloje svarbų vaidmenį vaidina ekonominės žinios bei gebėjimai ir įmonių veiklos finansinės būklės analitinis vertinimas. Sprendžiant atskirų ūkio subjektų, o kartu ir visos Lietuvos finansines problemas, tikslinga naudoti išsivysčiusių užsienio šalių teorinę bei praktinę finansų analizės patirtį, tinkančią vietos sąlygoms. Lietuvoje tik pakankamai nedidelė dalis įmonių investuoja į gamybinės-technologinės bazės atnaujinimą ir modernizavimą, be to, šalyje labiau vystosi paslaugų sektorius nei pramonės sektorius su aukštųjų technologijų inovacijomis. Tai vyksta dažniausiai dėl lėšų trūkumo ar valstybės nesugebėjimo pritraukti tiesiogines užsienio investicijas. Todėl kiekviena įmonė turėtų ne tik analizuoti savo veiklos finansinę būklę, tačiau ir nuolat sekti bei vertinti savo investicines galimybes, kad taptų konkurencingesnės rinkoje.

Darbo tikslas – išanalizuoti statybų sektoriaus įmonės veiklos finansinę būklę, įvertinti jos veiklos finansinius rodiklius bei investicines galimybes.

Darbo uždaviniai:

1. Išanalizuoti teoriniu aspektu įmonės veiklos finansinės būklės analizės esmę, uždavinius, tikslus, vartotojus, rūšis, įmonės veiklos finansinių rodiklių vertinimo metodus ir apskaičiavimo būdus, investicinių projektų esmę, klasifikaciją, riziką bei jų vertinimo būdus.

2. Išnagrinėti statybų sektoriaus įmonės veiklą (produkcijos, rinkos, konkurentai, klientai, tiekėjai, įrenginiai ir kt.) bei finansinius rodiklius ir įvertinti įmonės investicines galimybes.

3. Pagrįsti UAB „Plungės lagūna“ investicinio projekto įgyvendinimo 2 alternatyvas (I-oji alternatyva – betranšėjų technologijų ir gamybinių-sandėliavimo patalpų pirkimas; II-oji alternatyva – tik betranšėjų technologijų pirkimas) ir įvertinti jų atsiperkamumą keliais metodais.

4. Pateikti UAB „Plungės lagūna“ vadovybei siūlymus dėl betranšėjų technologijų pirkimo investicinio projekto atsiperkamumo ir naudingumo bei tolimesnių įmonės investicinių galimybių.

Hipotezė. Didesnės sumos investavimas į nagrinėjamos įmonės veiklos plėtrą ilgainiui generuoja didesnę uždirbtą pelną įmonei.

Tyrimo objektas – statybų sektoriaus įmonės investicinės galimybės.

Tyrimo dalykas – UAB „Plungės lagūna“ investicinis projektas.

UAB „Plungės lagūna“ pagrindinė veikla yra statyba, kurią galima skirstyti į inžinerinių tinklų statybą, hidrotechninę statybą bei kitus statybos darbus. Pastaruoju metu Lietuvoje auga inžinerinių tinklų statybos ir rekonstrukcijos darbų poreikis, ypač ES struktūrinių fondų paramos įsisavinimo metu. Pagrindiniai tokių darbų užsakovai – savivaldybės ir valstybinės įmonės, tačiau veikia ir privatus sektorius. Be to, įmonės veiklos finansinės būklės rezultatai leidžia nagrinėti galimybę įsitvirtinti vandentiekio, nuotėkų vamzdžių tiesimo ir rekonstravimo bei kitų inžinerinių tinklų statybos rinkoje modernizuojant inžinerinių tinklų statybos gamybinę bazę – įsigyjant betranšėjas technologijas. Betranšėjės technologijos suteikia galimybę atlikti darbus neardant kelių, gatvių dangos, saugojant želdinius, netrikdant automobilių ir pėsčiųjų eismo, o tai sutrumpina darbų vykdymo laiką bei atpigina darbų sąnaudas ir mažina neigiamą poveikį aplinkai. Iki šiol UAB „Plungės lagūna“ betranšėję technologiją naudojo ir darbus atlikinėjo subrangos būdu. Dėl to, kad pati įmonė pati nėra įsigijusi betranšėjų technologijos, vykdydama inžinerinių tinklų statybos ir rekonstrukcijos darbus, susiduria su techninėmis ir ekonominėmis problemomis.

Darbo problema. Vertinant įmonės veiklos finansinius rezultatus, reikia analizuoti, ar įmonės pasirinkta veiklos kryptis (kryptys) yra efektyvios, ar įmonėje vykdytos investicijos buvo efektyvios. Taipogi reikia vertinti, ar ilgainiui įmonė uždirba pakankamai pelno, ar ji yra pajėgi

konкуруoti rinkoje su esama technologine-gamybine baze. Išnagrinęjus kelių metų veiklos finansinę būklę, reikia nustatyti, ar įmonei reikalingos naujos ir agresyvios investicijos, ir kokios investicijos būtų naudingiausios įmonės plėtrai. Galiausiai, iš galimų investicinio projekto alternatyvų reikia išrinkti optimalią, nustatyti, kuri greičiau atsiperks, bus efektyvesnė ir naudingesnė įmonei bei suteiks jai konkurencinio pranašumo rinkoje ir leis uždirbti daugiau pelno.

Tyrimo metodai. Įmonės veiklos finansinės būklės rodikliai bus vertinami atliekant pelno (nuostolio), balanso horizontaliąją ir vertikaliją analizę, skaičiuojant santykinius įmonės veiklos pelningumo, likvidumo, finansų struktūros, turto panaudojimo efektyvumo rodiklius, minėti rodikliai bus lyginami su šakos (statybų sektoriaus) rodikliais. Įmonės investicinis projektas bus pateiktas vertinant dvi alternatyvas. Alternatyvos bus lyginamos prognozuojant įmonės pelningumo, likvidumo, finansų struktūros, turto panaudojimo efektyvumo rodiklius, juos lyginant su prognozuojamais statybų sektoriaus rodikliais bei skaičiuojant alternatyvų atsiperkamumą įvairiais metodais: atsipirkimo periodu, investuoto kapitalo grąža, grynąja dabartine verte, vidine pelno norma. Tuomet bus išrinkta optimali, efektyvi ir naudingiausia alternatyva, ir pasiūlyta įmonės vadovybei ją įgyvendinti.

Konkretūs darbo rezultatai:

Magistro darbo I dalyje išnagrinti teoriniai įmonių veiklos finansinės būklės analizės aspektai, nustatyti teoriniai investicinių projektų vertinimo metodai. II dalyje išanalizuoti UAB „Plungės lagūna“ veiklos ypatumai, vertinti 2005-2007 metų įmonės veiklos finansinės būklės rodikliai, jie palyginti su šakos rodikliais. Analizės metu nustatyta, kad įmonės pardavimų augimas sustojo, didėja veiklos kaštai dėl to, kad įmonė neturi betranšėjų technologijų ir dauguma darbų atlieka subrangos būdu, be to, įmonei trūksta gamybinių-sandėliavimo plotų, o 2006 metais paimta ilgalaikė paskola nedavė rezultatų. Tačiau iš kitos pusės, įmonės mokumo rodikliai 2007 metais gerėjo ir vadovybė turėtų pradėti svarstyti galimybę dėl patikimesnių ir agresyvesnių investicijų vykdymo savo veikloje. Todėl III darbo dalyje buvo pasiūlytos dvi investicinio projekto alternatyvos: betranšėjų technologijų pirkimas ir 2500 m² gamybinių-sandėliavimo plotų (I-oji alternatyva, investicijos – 11,21 mln. Lt su PVM) ir tik betranšėjų technologijų pirkimas (II-oji alternatyva, investicijos – 5,21 mln. Lt su PVM). Investicijų prognozavimo laikotarpis – 5 metai. Atlikus investicinio projekto alternatyvų vertinimo analizę, nustatyta, kad visais atžvilgiais – tiek pelningumo, likvidumo, finansų struktūros ir turto panaudojimo efektyvumo požiūriais, tiek atsiperkamumo aspektu, tiek palyginimo su prognostiniais šakos rodikliais aspektu – I-oji alternatyva yra naudingesnė ir efektyvesnė investicija, todėl įmonės vadovybei tai ir būtų pasiūlyta.

1. ĮMONĖS VEIKLOS FINANSINĖS ANALIZĖS IR INVESTICINIŲ PROJEKTŲ VERTINIMO TEORINIAI ASPEKTAI

Šiame skyriuje bus išdėstyti pagrindiniai įmonės veiklos finansinės analizės teoriniai aspektai, įmonių finansinių rodiklių vertinimo metodų, santykinų finansinių rodiklių apskaičiavimo būdą, analizuojama investicinių projektų reikšmė, jų rūšys ir galimos rizikos, nurodomi investicinių projektų pinigų srautų planavimo teoriniai ypatumai, atliekama investicinių projektų vertinimo teorinė analizė. Įmonių veiklos finansinės būklės analizė ir finansinių rodiklių apskaičiavimo metodai vertinti remiantis lietuvių ir užsienio autorių mokslinės literatūros šaltiniais (Bernstein L., 1978; Black G., 2004; Buškevičiūtė E., Mačerinskienė I., 1998; Juozaitienė L., 2000; Kancerevyčius G., 2004; Kvedaraitė V., 1996; Palepu K. G. ir kt., 2004; Poškaitė D., 1994; Rutkauskas A., V., Damašienė V., 2002; Smalenskas G., 1998; Šlekienė D., Klimavičienė I., 1999; Weygandt J., J. ir kt., 2005; Савицкая Т., В., 2005 ir kt.). Investicinių projektų vertinimo metodų teoriniai aspektai analizuoti remiantis Ališausko K., Kazlauskienės (2005); Griškevičiaus A., Silicko J. (1998); Norvaišienės R. (2005); Rutkausko A., V., Stankevičiaus P. (2004); Senkaus K. (2005); Valakevičiaus E. (2001); Ковалёва А., М., Лапуста М., Т., Скамай Л., Т. (2001) ir kt. lietuvių ir užsienio autorių moksliniais darbais.

1.1. Finansų analizės esmė, uždaviniai, tikslai, vartotojai, rūšys ir metodai

Finansai – tai įmonei priklausančių lėšų visuma, jų gavimo ir panaudojimo sistema (Bagdžiūnienė V., 2005, p. 139). *Finansinė analizė* yra vienas iš objektyviausių būdų tinkamai įvertinti įmonės finansinės būklės informaciją, ji padeda geriau suvokti įmonėje vykstančius reiškinius ir procesus, o svarbiausia – priimti optimalius valdymo sprendimus esant ribotiems ištekliams ir neribotiems poreikiams (Galininė B., Mašalaitytė L., 2007, p. 7; Rutkauskas A., V., Stankevičius P. 2004, p. 35). Finansinės analizės esmė yra nagrinėti, vertinti ir padaryti išvadas dėl įmonės veiklos finansinės būklės faktinių rezultatų ir perspektyvų bei sugebėti valdyti sudėtingus ūkinius procesus ir reiškinius (Mackevičius J., Poškaitė D., 1998, p. 8). Finansinės analizės tyrimo objektas – įmonių veiklos rezultatai, kurie parodomi alternatyviniuose projektuose, apskaitos ir atskaitomybės medžiagoje bei kituose informacijos šaltiniuose. Pagrindiniai įmonės finansų valdymo tikslai nurodyti 1.1 lentelėje.

Finansinės analizės tikslai

Finansų apskaita	Investicijų įvertinimas	Finansų valdymas
Pelno apskaičiavimas: pajamų apskaičiavimas, išlaidų apskaičiavimas, sąnaudų paskirstymas, pelno apskaičiavimas	Finansinė informacija: dinamikos įvertinimas, pelno prognozavimas, pinigų srauto prognozavimas	Veiklos ekonomiškumas: tikslų analizė, ekonominės padėties įvertinimas, alternatyvų įvertinimas
Vertės nustatymas: ankstesniųjų laikotarpių išlaidų įvertinimas, turto balansinės vertės apskaičiavimas, turto likutinės vertės apskaičiavimas, būsimų išlaidų numatymas	Duomenų palyginimas: šakinė analizė, konkurentų analizė, ekonominės aplinkos vertinimas, galimų pataisų sričių įvertinimas	Išteklių panaudojimas: investicinė bazė, kapitaliniai įdėjimai, kapitalo išėmimas, žmogiškieji resursai
Mokesčių apskaičiavimas: duomenys mokesčiams apskaičiuoti, pajamų ir išlaidų laikotarpio nustatymas, mokesčių apskaičiavimas, ataskaitų koregavimas	Rinkos įvertinimas: akcijos kainos dinamikos įvertinimas, pinigų rinkos tendencijos, vertės pokyčių įvertinimas, rinkos modeliavimas	Kapitalo vertės didinimas: pinigų srautų schemas, kapitalo vertė, investuotojų lūkesčiai, rizikos ir pelno santykis

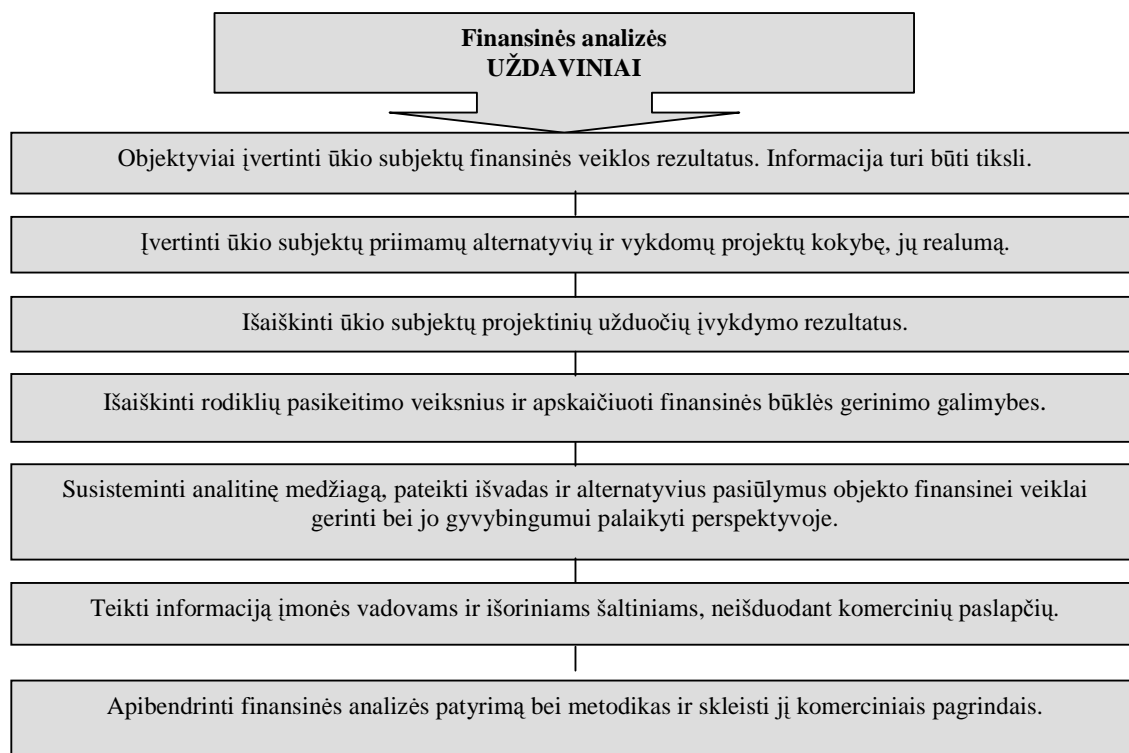
Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal Kvedaraitę V., 1996; Mackevičių J., 2006

Kaip matome iš 1.1 lentelės, skiriami trys pagrindiniai finansinės analizės tikslai: finansų apskaita, investicijų vertinimas ir finansų valdymas. Finansų apskaitos vedimo (vykdymo) metu yra apskaičiuojamas įmonės veiklos finansinis rezultatas – pelnas (sudaroma pelno (nuostolio) ataskaita), nustatomos įmonės turto ir įsipareigojimų vertės (sudaroma balanso ataskaita), skaičiuojami mokesčiai. Investicijų vertinimo metu vertinama įmonės veiklos finansinė informacija, duomenys lyginami dinamikoje, analizuojami konkurentų veiksmai bei tiriama rinka. Finansų valdymas vykdomas analizuojant veiklos ekonomiškumą, išteklių panaudojimo bei kapitalo vertės didinimo galimybes.

Kiti autoriai nurodo tokius finansų analizės tikslus (Bagdžiūnienė V., 2005, p. 139; Gronskas V., 2005, p. 9; Mackevičius J., 2006, p. 7):

- pelningumas – kriterijus rodantis, kad jos veiklos kaštai yra mažesni už pajamas;
- stabilumas – tai įmonės sugebėjimas išlaikyti tokią finansų struktūrą, kad ji nebūtų reikšmingai priklausoma nuo išorinių finansavimo šaltinių ir neatsirastų reali bankroto tikimybė;
- likvidumas (mokumas) – tai gebėjimas įvykdyti įsipareigojimus;
- efektyvumas – tai racionalus turto panaudojimas, turintis įtakos veiklos pelningumui, stabilumui, likvidumui ir plėtrai;
- plėtra – reiškia, kad įmonė didėja ir turi tolesnes plėtros galimybes.

Pagrindiniai finansų analizės uždaviniai pateikiami 1.1 paveiksle.



1.1 pav. Svarbiausi finansų analizės uždaviniai

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal Buškevičiūtę E., Mačerinskienę I., 1998; Gronską V., 2005

Svarbiausius finansų analizės uždavinius apima įmonių veiklos finansinės būklės rezultatų įvertinimą, finansinių rodiklių skaičiavimą ir vertinimą dinamikoje, galimų investicijų įmonėje analizavimą, galimų alternatyvių investicinių projektų lyginimą, analitinės medžiagos sisteminimą bei išvadų formulavimą, siekiant pateikti vadovybei kuo tikslesnius sprendimus apie įmonės veiklos finansinės būklės gerinimą ir verslo plėtros galimybes.

1.2 lentelė

Finansinės informacijos vartotojai

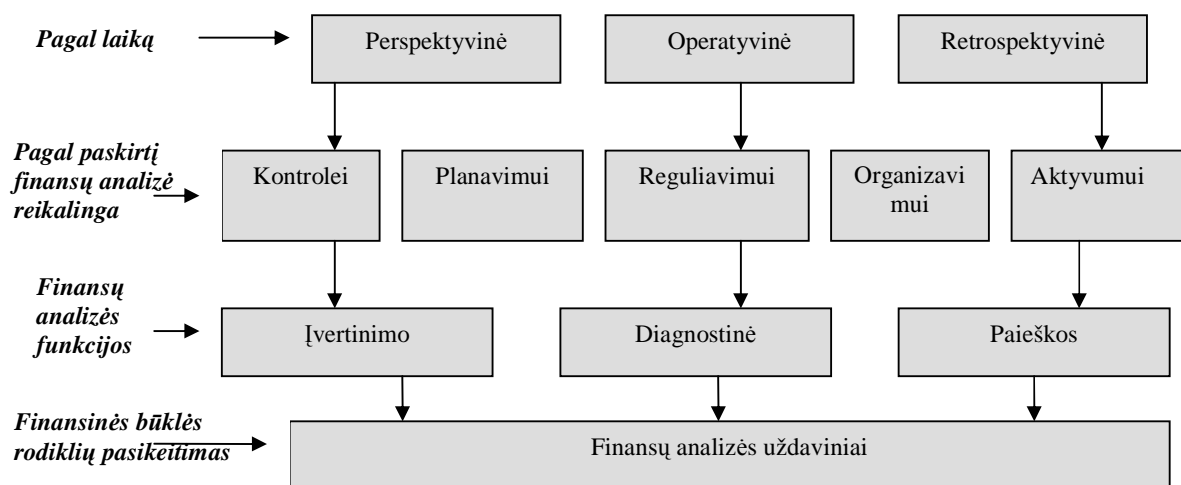
Vartotojų grupės	Apibūdinimas
<i>Vidinės informacijos vartotojai</i>	Įmonės vadovai, apskaitos bei finansų padalinių darbuotojai ir savininkai, turintys didelę dalį akcijų. Tai žmonės, kuriems reikalinga išsami ir detali informacija apie įmonės finansinę būklę, todėl jie gali tiesiogiai priėti prie finansinių duomenų, kad galėtų operatyviai reaguoti į pasikeitimus ir priimti tinkamus valdymo sprendimus.
<i>Išorinės informacijos vartotojai</i>	Įstatymai numato, kad, pasibaigus finansiniams metams, įmonė skelbia metinę finansinę atskaitomybę akcininkams, vadovaujantis Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymu ir reikalinga tam, kad visuotinis akcininkų susirinkimas galėtų patvirtinti metinio pelno paskirstymą, balansą ir kitas ataskaitas. Bankams pateikiami šiomis ataskaitomis pagrįsti verslo planai, o kitiems vartotojams gali būti pateikiamos supaprastintos finansinės ataskaitos.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal Buškevičiūtę E., Mačerinskienę I., 1998

Rinkos ekonomikos šalyse finansinei analizei keliami uždaviniai bei tikslai dažniausiai siejami su vartotojų poreikiais, todėl visą naudojamą informaciją galima klasifikuoti pagal

virtotojų kontingentą, nes ne visiems virtotojams prieinama visa informacija, be to, ne visiems ji yra reikalinga. Pavyzdžiui, įmonių vadovus labiausiai domina įmonės plėtos perspektyvos, pelningumas, veiklos efektyvumas, strategija, investuotojus – įmonės likvidumas, pelno, dividendų dydis, bankus ir kreditorius domina įmonių finansinis pastovumas, mokumas (Ruchovienė D., 1998, p. 319; Smalenskas G. 1998, p. 38-41). Visus finansinės analizės virtotojus galima suskirstyti į dvi dideles grupes – vidaus ir išorės virtotojus (1.2 lentelė).

Priklausomai nuo atskirų virtotojų keliamų tikslų bei suvokimo, finansinė analizė klasifikuojama į tam tikras rūšis pagal įvairius požymius, pateikiamus 1.2 paveiksle.



1.2 pav. Finansų analizės rūšys ir uždaviniai

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal Grigaravičių S., 2000; Дворецкий В.И., 1988

Perspektyvinė analizė apima įvairių projektų vertinimą, siekiant priimti taktinius bei strateginius sprendimus ūkio subjektų atžvilgiu. Operatyvinė analizė kartais dar vadinama išankstinė, nes ji atliekama nesibaigus tam tikram laikotarpiui (pavyzdžiui, savaitei ar mėnesiui), naudojantis laukiamais duomenimis. Retrospektyvinė analizė – praityje gautų finansinių rezultatų įvertinimas (Grigaravičius S., 2000; Wilson R. M., 1999).

Analizuojant literatūros šaltinius (Buškevičiūtė E., Mačerinksiėnė I., 1998; Gronskas V., 2005; Баканов М. И., 1993) nustatyta, kad atliekant finansų analizę yra taikomi skirtingi būdai: loginiai, ekonometriniai, psichologiniai, grafiniai, specifiniai.

Loginiuose taikomas lyginimo būdas, pagal kurį išsiaiškinami nukrypimai nuo materialinių, laiko, piniginių normų, įvertinami rodiklio augimo tempai, dinamika, tendencijos ir galimybės. Taikant lygimo būdą, svarbu nepažeisti rodiklių palyginamumo. Loginiai finansų analizės būdai skirstomi į: grupavimą, apibendrinimą, vidutinių dydžių skaičiavimą, svarbiausių grandžių išskyrimą, detalizavimą, indeksų skaičiavimą, procentų skaičiavimą, koeficientų skaičiavimą, grandinių pakeitimų, balansinių sugretinimų, lyginamųjų svorių ir dinamikos eilučių nustatymą (Gaidienė Z., 1995)

Ekonometrinių finansų analizės būdų esmę sudaro matematiniai bei statistiniai metodai ir kompiuterių panaudojimas ekonominių uždavinių sprendimui. Šie būdai ypač efektyvūs analizuojant didelės visumos (asociacijos, sudėtingos struktūros įmonės ir pan.) finansinę būklę. Labiausiai paplitę ekonometriniai būdai yra regresinė ir koreliacinė analizė, matematinis prognozavimas (Buškevičiūtė E., Mačerinskienė I., 1998, p. 22-29; Gronskas V., 2005, p. 14-24; Баканов М. И., 1993).

Psichologinių finansų analizės būdų pagrindą sudaro euristika, t.y. mokslas apie kūrybinį mąstymą, čia naudojama individualia asmens nuomone ir kolektyviniu ekspertiniu vertinimu (Buškevičiūtė E., Mačerinskienė I., 1998, p. 22-29; Gronskas V., 2005, p. 14-24; Баканов М. И., 1993).

Grafiniai finansų analizės būdai aiškiau iliustruoja rezultatus, leidžia nustatyti ryšio tarp atskirų rodiklių ar veiksnių formą, parodo ekonominio reiškinių kitimą laike. Grafiniai finansų analizės būdų pavyzdžiai: diagramos, statistinės kreivės, lentelės ir t.t. (Buškevičiūtė E., Mačerinskienė I., 1998, p. 22-29; Gronskas V., 2005, p. 14-24; Баканов М. И., 1993).

Specifinius būdus apima finansinių koeficientų, SSGG, funkcinė-vertinė analizė ir kt. SSGG analizę sudaro 4 elementai: stiprybės (pinigai, vadyba, personalas, įrengimai, pastatai); silpnybės (atsargos, produkcija, apskaitos bei finansų būklė, rinka); galimybės (konkurencija, technologija, politiniai pokyčiai); grėsmės (socialiniai-ekonominiai pokyčiai, apmokestinimo kaita). Pagal šiuos elementus įvertinamos įmonės vidinės veiklos sąlygos ir aplinkos veiksniai. Funkcinė-vertinė analizė (FVA) yra tiriamojo objekto sisteminio tyrimo metodas, kurį taikant siekiama užtikrinti visuomenei svarbias jo vartojimo savybes su mažiausiomis pastarųjų funkcionavimo sąnaudomis per visus objekto gyvavimo ciklo etapus (Bagdžiūnienė V., 2005; Ван Хорн К. Дж., 1997).

Apibendrinant galima teigti, kad finansų analizės tikslas - įvertinti įmonės veiklos finansinę būklę ir priimti optimalius valdymo sprendimus esant ribotiems ištekliams ir neribotiems poreikiams. Pagrindiniai įmonės veiklos finansinės būklės analizės šaltiniai yra įmonės finansinės atskaitomybės ataskaitos bei kitos įmonės vidaus ataskaitos.

1.2. Įmonės veiklos finansinių rodiklių vertinimo teoriniai ypatumai

Pagal galiojančius Lietuvos Respublikos finansinės atskaitomybės sudarymą reglamentuojančius norminius aktus, Lietuvos įmonės, atsižvelgdamos į tam tikrų rodiklių dydį (įmonės turta, pajamų ir darbuotojams mokamų per metus atlyginimų suma), turi rengti pilnosios arba sutrumpintos finansinės atskaitomybės ataskaitas. Įmonės, rengiančios pilnąją finansinę

atskaitomybę (kurių apyvarta per metus viršija 5 mln. litų), privalo sudaryti tokias ataskaitas: balansą, pelno (nuostolių) ataskaitą, nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitą, pinigų srautų ataskaitą, aiškinamąjį raštą (Bagdžiūnienė V., 2005, p. 16-21; Smalenskas G., 1998, p. 7-45; Rutkauskas V., Stankevičius P., 2004, p. 14-50, Mackevičius J., 2006, p. 54). Tai yra pagrindiniai įmonės veiklos finansinių rodiklių analizės duomenų šaltiniai. Balansas rodo įmonės turtą ir jo finansavimo šaltinius. Pelno (nuostolių) ataskaita rodo įmonės uždirbtą pelną ar patirtus nuostolius. Nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita rodo įmonės savininkų nuosavybę, t.y. įmonės ekonominės naudos grynąjį padidėjimą ar sumažėjimą per ataskaitinį laikotarpį bei kitus nuosavo kapitalo pokyčius, neparodytus pelno (nuostolių) ataskaitoje. Pinigų srautų ataskaita rodo pinigų įplaukas ir mokėjimus, ji yra jungtis tarp pelno (nuostolių) ataskaitos ir balanso, nes ji parodo, kiek piniginių lėšų buvo gauta per metus ir kaip jos buvo naudojamos. Aiškinamajame rašte aiškinami einamųjų metų ataskaitų surašymo principai ir analizuojamos kitose finansinėse ataskaitose parodytos sumos.

Ekonomikos mokslinėje literatūroje (Mackevičius J., 1994, p. 127; Ruchovienė, 1998, p. 319-320) išskiriami trys finansinių rodiklių analizės metodai:

1. **Horizontalioji finansinių rodiklių analizė** padeda nustatyti atitinkamų rodiklių dinamiką, kuri išreiškiama absoliučiais dydžiais arba procentais. Horizontalioji finansinių rodiklių analizė atliekama tada, kai finansinių ataskaitų duomenys lyginami su praėjusio laikotarpio ar užduočių (plano) duomenimis, o nukrypimas išreiškiamas absoliučiais arba santykiniais dydžiais. Ši analizė parodo finansinių rodiklių dinamiką, tačiau neišryškina priežasčių, dėl kurių įvyko rodiklių pakitimai. Labai svarbu lyginimui parinkti tinkamus bazinius rodiklius, lyginimui paimta bazė neturėtų būti lygi nuliui ar neigiama, bet jei taip atsitiko, tai neturėtų būti skaičiuojami nukrypimai procentais. Horizontalioji analizė dažnai taikoma analizuojant įmonės balanso, pelno (nuostolių) ataskaitų duomenis.

2. **Vertikaliąji finansinių rodiklių analizė.** Atitinkamas finansinės ataskaitos rodiklis (duomuo) lyginamas su bendruoju baziniu tos ataskaitos rodikliu, o gautas dydis išreiškiamas bazinio dydžio procentais. Ši analizė dar vadinama struktūrine analize. Bendras bazinis rodiklis gali būti įmonės balanso aktyvų, pasyvų, pelno, kaštų, pardavimų suma, taigi, kiekvienas dalinis rodiklis sudaro tam tikrą bazinio (pagrindinio) rodiklio procentą. Atliekant keletą metų finansinių rodiklių vertikaliąją analizę, galima nustatyti tų rodiklių pakitimų priežastis. Vertikaliąją analizę galima vadinti rodiklių lyginamųjų svorių analize, ji dažnai taikoma analizuojant įmonės balanso, pelno (nuostolių) ataskaitų duomenis.

3. **Santykinė analizė.** Santykinių finansinių rodiklių analizė labai plačiai taikoma atliekant lyginamąją kelių įmonių ir tam tikro laikotarpio analizę. Taikant santykinius rodiklius galima palyginti skirtingų įmonių finansinius rodiklius arba vienos įmonės tam tikro laikotarpio

finansinius rodiklius. Vilniaus vertybinių popierių biržos (VVPB) parengtoje rodiklių apskaičiavimo metodikoje akcinių bendrovių rodiklių skaičiavimui siūloma taikyti penkių grupių finansinius koeficientus, tačiau magistro darbe bus išskiriami keturios: pelningumo, likvidumo, finansų struktūros ir turto panaudojimo efektyvumo, nes analizuojama įmonė – uždara akcinė bendrovė ir jos akcijos nekotiruojamos vertybinių popierių biržoje.

Įmonės *pelningumas* yra svarbiausias kriterijus ir pagrindinė veiklos tęstinumo sąlyga. Yra skiriami keturi pagrindiniai pelningumo rodikliai: bendrasis pelningumas, grynasis pelningumas, nuosavo kapitalo pelningumas arba nuosavybės graža (ROE) ir turto pelningumas arba turto graža (ROA). Pelningumo rodiklio apskaičiavimo formulės pateikiamos 1 priede (1P.1-1P.4 formulės). Bendrasis pelningumas parodo, kiek bendrojo pelno tenka vienam pardavimų litui, išreiškiamas procentais. Rodiklis turi patekti į 10-35 proc. ribas. Grynasis pelningumas parodo, kiek grynojo pelno tenka vienam pardavimų litui, išreiškiamas procentais. Jis turi patekti į 5-25 proc. ribas. Nuosavybės gražos rodiklis įvertina akcinio kapitalo naudojimo efektyvumą, nes parodo, kaip greitai atsiperka investuotas kapitalas arba, kiek pelno gaunama vienam akcinio kapitalo piniginiam vienetui. Turto graža rodo įmonės investicijų panaudojimo efektyvumą, kokia viso turto dalis susigražinama pelno pavidalu, t.y., kiek grynojo pelno tenka vienam turto piniginiam vienetui. Atliekant pelningumo analizę, visi rodikliai tiriami dinamiškai, nes tai padeda nustatyti pelningumo kitimo tendencijas (Bagdžiūnienė V., 2007; Black G., 2004; Brigham E., F., Daves P. R., 2004; Buškevičiūtė E. Mačerinskienė I., 1998; Juozaitienė L., 2000; Kancerevyčius G., 2004; Kvedaraitė V., 1996; Lazauskas J., 2005; Palepu K. G., Healey P. M., Bernard V. L., 2004; Poškaitė D., 1994; Rutkauskas A. V., Damašienė V., 2002; Smalenskas G., 1998; Šlekienė D., Klimavičienė I., 1999; Weygandt J. J., Kieso D. E. Kimmel P. D., 2005; Савицкая Т. В., 2005).

Likvidumas yra galimybė paversti turtą pinigais arba grynujų pinigų dalis visuose aktyvuose, tuo tarpu *mokumas* – potencialus įmonės sugebėjimas turimomis mokėjimo priemonėmis apmokėti trumpalaikius įsipareigojimus. Įmonė yra moki, kai nagrinėjamu laikotarpiu turi daugiau mokėjimo priemonių nei įsipareigojimų. Mokėjimo priemonės gali būti likvidžios, turtas likvidus yra tuomet, kai jį galima greitai parduoti, taigi, kai įmonė turi nelikvidų turtą, ji gali tapti nemoki. Apibendrinant galima teigti, kad mokumo sąvoka yra susijusi su įmonės finansine būkle, o likvidumo – su turtu. Yra skiriami trys pagrindiniai likvidumo rodikliai: grynasis apyvartinis kapitalas (GAK), bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas ir greitojo arba kritinio padengimo koeficientas. Jų apskaičiavimo formulės pateikiamos 2 priede (2P.1-2P3 formulės). Grynasis apyvartinis kapitalas parodo įmonės įsiskolinimų lygį ir padeda išsiaiškinti GAK apimtį bei jo kitimo tendencijas dinamikoje. Jei GAK yra mažesnis už nulį, tai įmonė turi didelius įsiskolinimus, kurių negali padengti, o

apyvartinės lėšos įmonėje naudojamos neefektyviai. Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas padeda nustatyti, kiek trumpalaikis turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus ir parodo, koku laipsniu kreditorių teisės yra padengtos turtu, kurį lengva paversti pinigais. Patenkinamas šio koeficiento dydis yra tarp 1 ir 1,2. Greitojo arba kritinio padengimo koeficientas yra santykis tarp didžiausio likvidumo turto komponentų ir trumpalaikių įsipareigojimų, jis turi būti maždaug vienetas ar mažesnis. Be to, labai didelis atotrūkis tarp bendrojo mokumo ir greitojo padengimo koeficientų parodo, kad įmonė neefektyviai naudoja atsargas ir užšaldo pinigus jose (Bernstein L. A., 1978; Black G., 2004; Buškevičiūtė E. Mačerinskienė I., 1998; Juozaitienė L., 2000; Kancerevyčius G., 2004; Kvedaraitė V., 1996; Palepu K. G., Healey P. M., Bernard V. L., 2004; Poškaitė D., 1994; Rutkauskas A. V., Damašienė V., 2002; Smalenskas G. 1998; Šlekienė D., Klimavičienė I., 1999; Weygandt J. J., Kieso D. E. Kimmel P. D., 2005; Савицкая Т. В., 2005).

Įmonės ūkinei veiklai įvertinti naudojami *finansų struktūros* rodikliai, kurie atspindi nuosavų lėšų santykį su turimais įsipareigojimais ar turtu. Pagrindiniai finansų struktūros rodikliai yra skolos koeficientas, skolos nuosavo kapitalo koeficientas ir nuosavybės multiplikatorius, jų apskaičiavimo formulės pateikiamos 3 priede (3P.1-3P.3 formulės). Skolos koeficientas rodo, kokia dalis skolintų lėšų panaudojama formuojant įmonės turtą, rodiklis svarbus kreditoriams. Priimtinas rodiklio lygis turi svyruoti tarp 0,3 ir 0,5. Skolos nuosavo kapitalo koeficientas rodo, kad svetimas lėšų naudojimas pelnui didinti priimtinas tol, kol tai netrikdo įmonės pusiausvyros. Rinkos šalyse rimtai įsiskolinusiomis įmonėmis laikomos tos, kurių finansinio sverto koeficientas didesnis kaip 0,5 arba 50 proc., o tai atitinka skolinto ir nuosavo kapitalo struktūrą santykiu 33:67. Optimali kapitalo struktūra yra 50 proc. skolinto ir 50 proc. nuosavo kapitalo. Nuosavybės multiplikatorius rodo, kuri įmonės turto dalis yra formuojama iš nuosavo kapitalo (Bernstein L. A., 1978; Buškevičiūtė E. Mačerinskienė I., 1998; Kancerevyčius G., 2004; Lazauskas J., 2005; Palepu K. G., Healey P. M., Bernard V. L., 2004; Smalenskas G. 1998; Šlekienė D., Klimavičienė I., 1999).

Efektyvumas suprantamas kaip racionalus lėšų cirkuliavimas gamybos procese, duodantis teigiamą gamybos rezultatą, t.y. greitą gamybos proceso ciklą, kurio metu sukuriama ne tik pelnas, bet ir pinigų srautas, reikalingas gamybos proceso tęstinumui palaikyti (Buškevičiūtė E., Mačerskienė I., 2005). Tas pinigų srautas panaudojamas atlyginimams išmokėti, atsargoms kaupti, skoloms gražinti ir kitiems poreikiams tenkinti. Atsižvelgiant į veiklos efektyvumo rodiklių turinį, galima išskirti *turto panaudojimo efektyvumo* rodiklių grupes: išlaidų lygio ir trumpalaikio turto apyvartumo. Jie pateikiami 4 priede (4P.1-4P.5 formulės). Parduotų prekių savikainos vienam pardavimui litui rodiklis skaičiuojamas siekiant nustatyti bendrovės efektyvumą, panaudojant turimą turtą, iš jo galima spręsti apie įmonės

ūkininkavimo efektyvumą, valdymo tarnybų poveikį išlaidoms, sugebėjimą kontroliuoti jų formavimą. Rodiklis skaičiuojamas procentais. Priimtinos rodiklio kitimo ribos yra nuo 50 iki 90 proc. Jeigu šis rodiklis sudaro daugiau nei 90 proc., vadinasi, įmonė turi tam tikrų sunkumų apmokėdama išlaidas. Jei rodiklis sudaro 50 proc. ir mažiau, tai įmonė ūkininkauja efektyviai ir pelningai. Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas (skaičiuojamas dienomis) parodo, per kiek dienų klientai padengia debitorinį įsiskolinimą. Pažymėtina, kad pagal LR įstatymus jis turi būti 40 dienų lygyje. Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas (skaičiuojamas dienomis) parodo, per kiek dienų įmonė vidutiniškai grąžina savo skolas. Pagal LR įstatymus jis turi būti 40 dienų lygyje. Atsargų apyvartumas (kartais) parodo, kiek kartų per metus yra atnaujinamos įmonės atsargos bei nurodo visų atsargų ir jų elementų saugojimo įmonės sandėliuose trukmę ir apyvartumą kartais. Atsargų apyvartumas gali būti skaičiuojamas ir dienomis. Trumpalaikio turto apyvartumas (kartais) rodo, ar įmonei netrūksta savų apyvartinių lėšų bei trumpalaikio turto panaudojimo efektyvumą uždirbant pajamas iš pardavimų, t.y., kiek pajamų tenka kiekvienam trumpalaikio turto litui. Iš šio rodiklio reikšmės galima spręsti apie trumpalaikio turto cirkuliacijos intensyvumą (Black G., 2004; Brigham E., F., Daves P. R., 2004; Buškevičiūtė E. Mačerinskienė I., 1998; Kancerevyčius G., 2004; Kvedaraitė V., 1996; Palepu K. G., Healey P. M., Bernard V. L., 2004; Poškaitė D., 1994; Smalenskas G. 1998; Šlekienė D., Klimavičienė I., 1999).

Pinigų srautai – per laiką pasiskirsčiusių mokėjimų – išmokų ir įmokų aibė (Girdzijauskas S. 2005, p. 92; Senkus K., 2005, p. 90). Pinigų srautų ataskaita leidžia finansinės atskaitomybės duomenų vartotojams susidaryti nuomonę apie įmonės apyvartinio kapitalo pokyčius, finansų struktūrą, mokumą bei likvidumą, galimybę generuoti pinigų srautais, galimybę daryti įtaką pinigų srautų dydžiams, lyginti skirtingų įmonių rodiklius (Bagdžiūnienė V., 2005, p. 45). Anot Mackevičiaus J. (2006), pinigų srautų ataskaitos sudėtinės dalys yra: pagrindinės veiklos pinigų srautai, investicinės veiklos pinigų srautai, finansinės veiklos pinigų srautai, pagautė, netekimai. Iš visų keturių dalių išvedama bendra grynujų pinigų srautų padidėjimo arba sumažėjimo suma. Pagrindinės veiklos pinigų srautai rodo pinigų srautą iš įmonės įprastinės veiklos (įplaukos pardavus prekes ir suteikus paslaugas, susijusios su mokesčiais, komisiniais, honorarais, gautos pirkėjams atsiskaičius iš anksto, gautos susigrąžinus prekybines skolas, gautos draudimo išmokos, pardavus perparduoti skirtą turtą, pardavus kitų įmonių vertybinius popierius, gauti dividendai ir palūkanos, išmokos tiekėjams, įmonės darbuotojams, sumokėti mokesčiai bei draudimo išmokos ir kt.). Analizuojant pinigų srautus iš pagrindinės ūkinės veiklos, galima nustatyti, ar įmonė gavo pakankamai pinigų. Nuolatiniai neigiami pagrindinės veiklos pinigų srautai rodo, kad įmonė nesugeba pakankamai sukaupti grynujų pinigų įplaukų iš gamybos ar paslaugų teikimo. Investicinės veiklos pinigų srautai

susideda iš įplaukų, perleidžiant ilgalaikį įmonės turtą, susigrąžinant paskolas iš trečiųjų asmenų, gauti dividendai, gautos palūkanos už suteiktas paskolas, finansinėse įstaigose laikomus indėlius ir pan., išmokos įsigyjant ilgalaikį turtą, statant, rekonstruojant ar remontuojant ilgalaikį materialųjį turtą, skolinant pinigus tretiesiems asmenims, įsigyjant VP. Vertinant pinigų srautus iš investicinės veiklos, galima matyti, kiek pinigų buvo skirta įsigyti ištekliams, kurie ateityje uždirbs pajamas. Šie pinigų srautai rodo įmonės ilgalaikę strategiją. Finansinės veiklos pinigų srautai susideda iš įplaukų už akcijas, obligacijas, vekselius, kitus VP, išmokos, sumokamos už perkamas savas akcijas, sumokėti dividendai, paskolų grąžinimas, sumokėtos palūkanos už paskolas, išmokos už lizingą. Šie pinigų srautai rodo, ar sėkmingai įmonė pasinaudojo išoriniais finansavimo šaltiniais.

Reziumuojant įmonės veiklos finansinių rodiklių apskaičiavimo metodologijos aspektus galima teigti, kad ekonomikos mokslinėje literatūroje išskiriami trys finansinių rodiklių analizės metodai: horizontalioji, vertikalioji analizė bei santykinių rodiklių analizė. Pastarieji dažniausiai skirstomi į keturias grupes: pelningumo, likvidumo, finansų struktūros ir turto panaudojimo efektyvumo. Kiekvienos įmonės veikloje išnagrinėjus finansinę būklę, apskaičiavus finansinius rodiklius reikėtų padaryti išvadas ir nustatyti įmonės investicinį potencialą, todėl toliau bus analizuojama investicinių projektų esmė, rizikos įvertinimo galimybės bei galimi investicinių projektų vertinimo metodai.

1.3. Investicinių projektų esmė, klasifikacija ir rizikos įvertinimas

LR Investicijų įstatymas teigia, kad „*Investicijos* - piniginės lėšos ir įstatymais bei kitais teisės aktais nustatyta tvarka įvertintas materialusis, nematerialusis ir finansinis turtas, kuris investuojamas siekiant iš investavimo objekto gauti pelno (pajamų), socialinį rezultatą (švietimo, kultūros, mokslo, sveikatos ir socialinės apsaugos bei kitose panašiose srityse) arba užtikrinti valstybės funkcijų įgyvendinimą“. Kiekviena *investicija* yra susijusi su kapitaliniais įdėjimais, t. y. išlaidomis, skirtomis investiciniams projektams įgyvendinti, tikintis po tam tikro laiko gauti pelną (Smolenskas G., 2002, p. 27).

Investiciją galima apibūdinti kaip dabartinių lėšų atidėjimą tam tikram laikotarpiui, greta atidėtų lėšų siekiant gauti kompensaciją už atidėjimo laikotarpį, planuojamą infliacijos normą ir lėšų atgavimo ateityje riziką (Kancerevyčius G., 2004, p. 267). Pagrindinės investicijų esmę atskleidžiančios charakteristikos nurodytos 1.3 lentelėje.

Pagrindinės investicijų esmę atskleidžiančios charakteristikos

1. Tai ekonominio valdymo objektas, jų prasmė tiesiogiai susijusi su šios kategorijos atsiradimu ekonominėje terpėje. Investicijos traktuojamos kaip ekonominė kategorija, susijusi su ekonominių santykių, ekonominės veiklos sfera, siejama su technologiniais, socialiniais, gamtosauginiais ir kt. aspektais
2. Tai galimybė panaudoti sukauptą kapitalą įvairiomis alternatyviomis formomis. Investiciniame procese kiekviena iš sukaupto kapitalo formų turi savo galimybių diapazoną ir konkretaus panaudojimo mechanizmų specifiką. Universaliausia yra piniginė kapitalo forma kuri šiame procese daugeliu atvejų transformuojama į kitas formas.
3. Tai alternatyvi galimybė investuoti kapitalą į įvairius objektus ar instrumentus.
4. Verslo veiklos efekto generavimo šaltinis
5. Tai įvairių rūšių turinės ir intelektualinės vertybės, įdedamos į verslą ar kitus objektus ir sferas, iš ko vėliau sukuriamas pelnas arba pasiekiamas koks nors socialinis efektas.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal Damodaran A., 2002; Huang S.S.C., Randall M.M., 1981

Investicinis projektas – dokumentas, finansiškai (ekonomiškai), techniškai ir socialiai pagrindžiantis investavimo tikslus, įvertinantis investicijų grąžą (komerciniams projektams) bei kitus efektyvumo rodiklius, nurodantis projektui įgyvendinti reikalingas lėšas bei finansavimo šaltinius (LR Investicijų įstatymas). Pasak Norvaišienės R. (2005), **investicinis projektas** – tai detalus būsimos veiklos planas, kuriame nagrinėjami visi pagrindiniai planuojamos veiklos aspektai; pagal kiekvieną atskirą investicinio projekto struktūrinę dalį galima racionaliai organizuoti projekto įgyvendinimą.

Investicinio projekto rizika – tai neapibrėžtumas, susijęs su galimybe projektą įgyvendinant pasireikšti nenumatytoms situacijoms ir su tuo susijusioms pasekmėms atsirasti (Garškienė A., 1997; Neverauskas B., Stankevičius V., Viliūnas V., Černiūtė I., 2005; Norvaišienė R., 1998; Robicher A., 1989). Pagal galimą poveikį investiciniam projektui rizika gali būti dvejopa: dinaminė - tai rizika, kurios poveikis projektui gali būti ir nuostolingas, ir pelningas; prie tokios rizikos galima priskirti rinkos kainų pasikeitimą; statinė - tai rizika, kurios poveikis projektui yra nuostolingas (įrengimų gedimai ar pan.).

Rizikos analizė yra planavimo funkcija, atliekama siekiant identifikuoti ir įvertinti rizikos elementus arba rizikos veiksnius, kurie gali paveikti investicinio projekto rezultatą (Garškienė A., 1997; Norvaišienė R., 2005, psl. 177). Investiciniuose projektuose veikia išorinės rizikos veiksnių grupės, kurios skiriamos į politines ir teisine, ekonomines, gamtines ir ekologines, socialines, technologines bei rinkos. Vidiniai rizikos veiksniai išskaidyti į septynias grupes: teisiniai, socialiniai, marketingo, ekonominiai ir finansiniai, gamybiniai ir techniniai-technologiniai, vadybos, projektų dalyvių stabilumo.

Investicinių projektų rizikos analizės procesas apima kokybinę ir kiekybinę rizikos analizę (Norvaišienė R., 2005, psl. 177-178). Kokybinės rizikos analizės tikslas - rizikos identifikavimas. Šiame etape atliekama rizikos rūšių, būdingų konkrečiam investiciniam projektui, identifikavimas, rizikos aprašymas, rizikos klasifikavimas ir grupavimas, pradinių

prielaidų analizė. Kiekybinės rizikos analizės tikslas - išmatuoti riziką, t.y. rizikingų veiksmų kitimo įtaką projekto efektyvumui. Vienas svarbiausių kiekybinės rizikos analizės elementų - parinkti tinkamą rizikos analizės metodą, kuriuo galima kuo tiksliau įvertinti bendrą projekto riziką. Pasaulinėje praktikoje daugiausia naudojami šie investicinių projektų rizikos analizės ir vertinimo metodai: jautrumo analizė, ekspertinis rizikos vertinimas, scenarijaus analizė, sprendimų medžio analizė, Monte Karlo metodas.

Apibendrinant galima teigti, kad pagrindinis investicijų įgyvendinimo motyvas yra iš jų savalaikiai gaunamas pelnas, kuris yra pagrindinis įmonės ūkinės veiklos tikslas. Taigi, dirbant šiuolaikinėmis rinkos sąlygomis ilgalaikė, efektyvi bei pelninga įmonės veikla priklauso nuo investicinės veiklos apimties pasirinkimo, kuri įtakoja tolimesnį įmonės vystymąsi bei konkurentabilumo gerinimą.

1.4. Investicinių projektų pinigų srautų planavimas

Pinigų srautų planavimas (prognozavimas) yra viso investicinio projekto vertinimo pagrindas. Kiekviena vertinama įmonė ar projektas turi turėti mažiausiai penkerių metų veiklos planą, kurio sudėtinė dalis būtų finansinis planas. Be detalaus finansinio plano, kuriame atsispindėtų būsimi pinigų srautai, nebus įmanoma nustatyti ekonominių investicinio projekto rodiklių. Investicinio projekto pinigų srautų planas turėtų parodyti (Griškevičius A., Silickas J., 1998; Senkus, K. 2005):

- kokiais finansavimo šaltiniais ir apimtimis būsimu periodu t numatoma tenkinti šio periodo investicijų poreikį, taip pat tikėtiną apyvartinių lėšų poreikio padidėjimą (susijusį su produkcijos apimties augimo sąlygotu žaliavų, nebaigtos ir gatavos produkcijos apimčių augimu, taip pat vidutinio pinigų likučio einamojoje ar atsiskaitomojoje sąskaitoje padidėjimu);
- kaip ir kokių lėšų sąskaita bus atliekamas kreditų, kuriuos įmonė planuoja paaimti, aptarnavimas; kreditai gali būti dengiami iš tokių šaltinių kaip įstatinis kapitalas; sukauptas pelnas; rezervų fondai; kitų kreditorių paskolos; lėšos, gautos iš papildomos akcijų emisijos; pelnas, gautas iš produkto realizacijos; pajamos už nefunkcionuojančių aktyvų pardavimą arba pajamos iš laikinai laisvų patalpų nuomos; pajamos už turimų įrengimų grąžintiną lizingą; pelnas iš kitų veiklos sferų; pajamos už nereikalingų žaliavų, komplektuojančių dalių ir pusfabrikačių pardavimą ir pan.

Pagrindinis investicinio projekto pinigų srautų planavimo tikslas – nustatyti išteklių, reikalingų investiciniam projektui įgyvendinti, vertę. Jis apima įvykių, galimybių ir rizikos veiksnių įvardijimą bei kaštų nustatymą iki finansavimo. Kaip ir kiekvienas ekonominis įvertinimas, investicinio projekto pinigų srautų planavimas priklauso nuo planuojamų kaštų ir projekto atneštos naudos, taigi yra svarbu turėti tikslius duomenis apie kaštus ir sutaupytus resursus. Pinigų srauto tam tikru ateities periodu t (dažniausiai jo gale) formulė nurodyta 5 priede (formulė Nr. 5P.1) (Rutkauskas A. V., Šečkutė L., Pabedinksiatė A., 2002, p. 119-122; Senkus K., 2005, p. 65-68).

Pinigų srautų prognozavimas yra viso investicinio projekto vertinimo pagrindas, kurios tikslas – nustatyti išteklių, reikalingų investiciniam projektui įgyvendinti, vertę. Be pinigų srautų prognozavimo kiekvienas investicinis projektas turi būti įvertinamas įvairiais metodais – teorinis jų pagrindimas nurodytas kitame skyriuje.

1.5. Investicinių projektų vertinimo metodai

Vertinant investicinius projektus reikėtų naudoti kuo daugiau ir įvairesnių metodų tam, kad efektyvumo įvertinimas būtų kuo tikslesnis. Investicinės veiklos analizei dažniausiai naudojami metodai yra skirstomi į dvi grupes priklausomai nuo to, ar investicinio projekto trukmės parametras turi didelę reikšmę projekto efektyvumui, – dinامينius ir statinius metodus (Damodaran A., 2002; Norvaišienė R., 2005, psl. 163). Dinامينius metodus apima modifikuotas (diskontuotas) investicijų atsipirkimo laikas, grynoji dabartinė vertė, investicinio projekto rentabilumo lygis arba pelningumo indeksas, vidinė pelno norma, modifikuota vidinė pelno norma, diskontuotas atsipirkimo periodas. Statinius metodus apima investicijų atsipirkimo laikas, investuoto kapitalo grąža.

Vienas paprasčiausių statinių investicinių projektų vertinimo rodiklių – *investicijų atsipirkimo laikas, t.y. laikas (T)*, per kurį projekto pinigų srautai padengia investicijas (formulė Nr. 6P.1 nurodyta 6 priede) (Norvaišienė R., 2005, p. 165; Rutkauskas A., V., Stankevičius, 2004, p. 118). Naudojant šį kriterijų, investicijų efektyvumo matu laikomas priimtinas atsipirkimo laikas. Jeigu apskaičiuotasis investicijų atsipirkimo laikas trumpesnis nei nustatytas maksimalus priimtinas atsipirkimo laikas, investicinis projektas laikomas priimtinu; priešingu atveju – atmetamas.

Norint padidinti įvairių laikotarpių rodiklių palyginimo objektyvumą, atsižvelgiant į projekto pinigų srautų ir investicijų išsidėstymą laike, metiniai pinigų srautai diskontuojami ir naudojamas dinaminis investicinių projektų vertinimo metodas – *modifikuotas investicijų*

atsipirkimo laikas (T^m) (6 priedo formulė 6P.2) (Norvaišienė R., 2005, p. 165; Rutkauskas A., V., Stankevičius, 2004, p. 118). Modifikuoto investicijų atsipirkimo laiko rodiklis apibūdina investicijų likvidumą, kuris yra atvirkščiai proporcingas rodiklio reikšmei. Kuo reikšmės mažesnės, tuo likvidumas didesnis ir projektas priimtinesnis.

Investuoto kapitalo graža (ROI) – statinis investicijų analizės metodas, kuris padeda palyginti projekto pelną ir investuotą kapitalą, jo apskaičiavimo formulė nurodyta 6 priede – 6P.3 (Norvaišienė R., 2005, p. 166; Rutkauskas A., V., Stankevičius, 2004, p. 119). Apskaičiuojant investuoto kapitalo gražos rodiklį, paprastai rekomenduojama naudoti veiklos pelną po mokesčių EBIT(t-1). Vertinant investicinio projekto efektyvumą, investuoto kapitalo gražos rodiklis palyginamas su kapitalo kaštais:

- jeigu ROI didesnis už kapitalo kaštus, projektas priimtinas;
- jeigu ROI mažesnis už kapitalo kaštus, projektą reikėtų atmesti.

Grynosios dabartinės vertės (NPV) rodiklis yra labiausiai paplitęs ir vienas iš svarbiausių investicijų efektyvumo finansinio vertinimo kriterijų, kurio esmė – grynosios dabartinės vertės apskaičiavimas, iš diskontuotų iki investavimo pradžios momento pinigų įplaukų sumos atėmus diskontuotų iki to paties momento piniginių mokėjimų (išlaidų) sumą (Ališauskas K., Kazlauskienė Ž., 2005). Turimų pinigų vertės perskaičiavimas būsimajam laikotarpiui vadinamas kaupimu, o būsimosios vertės perskaičiavimas dabartiniam laikotarpiui – diskontavimu. Dabartinės pinigų sumos skaičiavimas, žinant busimąją vertę, yra vadinamas diskontavimu arba diskontu – tokiu būdu siekiama nustatyti, kiek yra verta būsima pinigų suma šiandien. Pinigų srautai yra pasiskirstę laike, jie diskontuojami pagal tam tikrą procentinę normą i . Labai svarbu parinkti tinkamą palūkanų normos dydį.

Palūkanų (diskonto) norma vadinama palyginimo koeficientu, nes efektyvumą dažnai tenka vertinti, lyginant įvairius kapitalo investavimo variantus. Kuo didesnė diskontavimo norma, tuo mažesnė to paties dydžio pinigų srauto vertė. Diskonto norma arba koeficientas skaičiuojamas naudojantis formule, nurodyta 6 priede (formulė Nr. 6P.4) (Senkus K., 2004; Valakevičius E., 2001). Jei yra vienkartinė investicija, grynąją dabartinę vertę galima apskaičiuoti pagal formulę 6P.5, nurodytą 6 priede (Ališauskas K., Kazlauskienė Ž., 2005, p. 35; Rutkauskas A. V., Stankevičius P., 2004, p. 190). Kai NPV didesnis už nulį – projektas priimtinas, kai NPV mažesnis už nulį – projektas nepriimtinas, kai NPV lygus nuliui – projektas nei pelningas, nei nuostolingas. Jei yra nevienkartinė investicija, o finansiniai ištekliai investuojami keletą metų (pavyzdžiui, m), NPV apskaičiuojama pagal 6P.6 formulę, nurodytą 6 priede (Ališauskas K., Kazlauskienė Ž., 2005, p. 35; Rutkauskas A. V., Stankevičius P., 2004, p. 190). Kai grynajai dabatinei vertei apskaičiuoti naudojami bendrieji projekto pinigų srautai, dažniausiai kaip diskonto norma imami įmonės vidutiniai kapitalo kaštai. Jeigu

projektas vertinamas investuotojo nuosavybės požiūriu, grynajai dabartinei vertei apskaičiuoti naudojami pinigų srautai, investicijos iš nuosavo kapitalo, o kaip diskonto norma imami nuosavo kapitalo kaštai, įvertinantys projekto riziką. Grynosios dabartinės vertės metodas – vienintelis iš efektyvumo rodiklių, pasižymintis adityvumo savybe (Norvaišienė R., 2005, p. 169).

Rentabilumą išreiškia grynujų investicinio projekto diskontuotų dabartinių pinigų srautų sumos ir juos atitinkančių investicinių išlaidų santykis – šis rodiklis dar vadinamas pelningumo indeksu. Jis yra glaudžiai susijęs su grynąja dabartine verte (NPV), tačiau priešingai nei šis rodiklis, yra santykinis dydis. Jei investicijos įvykdytos vienkartinio mokėjimu prieš pajamų gavimą, tai rentabilumas nustatomas pagal 6P.7 formulę, nurodytą 6 priede (Ковалёв А. А., М., Лапуца, М., Т., Скамай, Л., Т., 2001).

Atsipirkimo periodo metodas parodo santykinį investicinio pasiūlymo patrauklumą ir nustato, koks bus periodų, reikalingų pradinei investicijai padengti, skaičius. Diskontuotas atsipirkimo periodas bus lygus g plus tam tikra metų dalis (formulė Nr.6P.8 6 priede) (Ковалёв В., В., 1998).

Alternatyvių investicinių projektų įvertinimui ir palyginimui, taikant **vidinės pelno normos** metodą, randama projekto pelno norma, prie kurios visų iš projekto gaunamų pinigų srautų esamoji vertė yra lygi nuliui. Pagal Norvaišienę R. (2005) vidinė gražos norma – tai diskonto norma, kuriai esant laukiamų investicinio projekto grynujų pinigų srautų esamoji vertė lygi esamajai projekto investicijų sumai (arba kuriai esant projekto grynoji esamoji vertė lygi nuliui). Vidinė pelno norma (IRR) kaip rodiklis yra dažniausiai taikomas realiųjų investicijų efektyvumo vertinimo praktikoje išsivysčiusiuose šalyse. Kuo aukštesnė ši norma, tuo didesnis realiųjų investicijų efektyvumas; esant nepalankioms sąlygoms, IRR rodiklio dydis gali būti nulinis ar net neigiamas (Rutkauskas A., 1999, p. 484). Jei grynoji dabartinė vertė parodo, ar efektyvūs yra įdėjimai į investicinį objektą, esant tam tikrai diskonto normai, tai vidinė pelno norma randama skaičiavimų eigoje, o po to lyginama su pasirinkta ribine pelno norma (Ковалёв В., В., 1998). Vidinės pelno normos apskaičiavimo metodiką sudaro keletas etapų:

- 1) nustatoma grynujų pinigų srautų vertė konkrečiais projekto įgyvendinimo ir jo funkcionavimo metais, panašiai kaip ir skaičiuojant grynąją esamą vertę;
- 2) lyginimo būdu parenkamos dvi diskontavimo normos (k_1 ir k_2). Šios normos turi atitikti tokias sąlygas: apskaičiuota grynoji esama vertė dėl k_1 turi artėti prie nulio, bet turi būti teigiama; grynoji esama vertė apskaičiuota dėl k_2 taip pat turi artėti prie nulio, bet turi būti neigiama.

Dėl neteisingų prielaidų susijusių su tarpinių pinigų srautų reinvestavimu bus naudojama **modifikuota vidinė pelno norma (MIRR)**. Taigi, projekto modifikuota vidinė

pelno norma apskaičiuojama pagal formulę Nr. 6P.9, nurodytą 6 priede (Griškevičius A., Silickas J., 1998; Norvaišienė R., 2005).

Iš vidinės pelno normos nustatymo seka, kad diskonto normos vertė gaunama, prilyginant grynąsias dabartines pajamas nuliui. Sprendimo priėmimo, pagrįsto vidinės pelno normos metodu, schema yra tokia: jei IRR reikšmė didesnė ar lygi investicijų kainai, tai projektas priimamas; jei IRR reikšmė mažesnė už investicijų kainą, tai šis projektas atmetamas.

Įmonės plėtra visuomet priklauso nuo sugebėjimo išlikti konkurencinėje kovoje dirbant šiuolaikinės rinkos sąlygomis. Tam tikslui įmonės turi nuolat analizuoti savo veiklos finansinę būklę, vertinti finansinius rodiklius ir tik tuomet daryti tolimesnius sprendimus dėl įmonės investicinių galimybių.

2. UŽDAROS AKCINĖS BENDROVĖS „PLUNGĖS LAGŪNA“ VEIKLOS FINANSINĖS BŪKLĖS IR INVESTICINIŲ GALIMYBIŲ ĮVERTINIMAS

2.1. Bendrovės veiklos charakteristika, produkcijos, rinkų, konkurentų, klientų ir tiekėjų analizė

Dabartinė UAB „Plungės lagūna“ susikūrė 1993 metais, privatizavus buvusią valstybinę įmonę. Veiklos pradžioje įmonė daugiausiai statė smulkius objektus, o šiuo metu tiesia inžinerinius tinklus, rekonstruoja ir stato hidrotechninius statinius, kelius, gamtosauginius objektus, atlieka bendruosius statybinius darbus. 2001 metais įmonė buvo perregistruota į uždarąją akcinę bendrovę. Įmonė yra įsikūrusi Sauslaukio kaime, Rietavo savivaldybėje. Pagrindinė vykdoma veikla pagal EVRK: 45 – Statyba.

Šiame poskyryje bus išnagrinėta UAB „Plungės lagūna“ veiklos istorija, organizacinė, nuosavybės struktūra, darbuotojų skaičiaus kitimas, pateikiama įmonės gaminamos produkcijos ir pardavimų analizė, statybos sektoriaus rinkos tendencijos, įvertinti pagrindiniai įmonės klientai, konkurentai, tiekėjai.

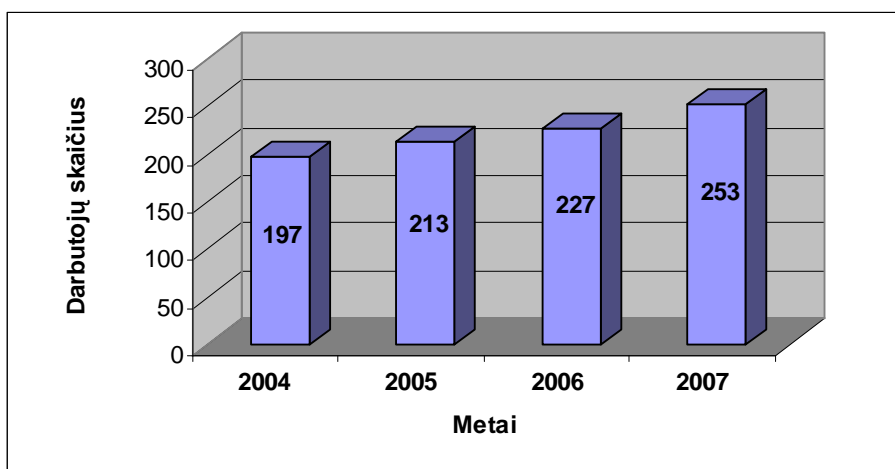
2.1.1. Įmonės veiklos apžvalga, organizacinė ir nuosavybės struktūra

1993 metais iš buvusios Plungės valstybinės melioracijos įmonės susikūrė dvi privačios bendrovės – UAB „Plungės Jonis“ ir AB „Plungės lagūna“. Tuo metu ypatingai sumažėjo melioracijos darbų apimtys šalyje, todėl „Plungės lagūna“ pradėjo specializuotis nuotekų valymo įrenginių, inžinerinių tinklų ir kelių statybos darbų srityse. 1996 metais įmonė dalyvavo Būtingės naftos terminalo ir magistralinio naftotiekio Būtingė – Mažeikiai statyboje, prieš penketą metų daug darbų atlikta tvarkant Lietuvos valstybinę sieną su Baltarusija, Lenkija. 2003 metais buvo gautas ISO 9001:2000 kokybės sertifikatas.

Įmonės valdymas organizuojamas pagal LR Akcinių bendrovių įstatymo (Žin., 2007, Nr. 68) nuostatus bei įmonės įstatus (7 priede pateikiama įmonės organizacinė struktūra). UAB „Plungės lagūna“ valdymo organai yra visuotinis akcininkų susirinkimas, valdyba ir administracijos vadovas – generalinis direktorius. Akcininkų susirinkimo kompetencijoje yra rinkti valdybos narius, atšaukti valdybos narius ir administracijos vadovą. UAB „Plungės lagūna“ valdyba sudaroma 4 metams iš 3 narių, ji svarsto ir tvirtina valdymo struktūrą ir pareigybes, administracijos vadovo ir administracijos darbuotojų atlyginimus, savo reglamentą, administracijos vadovo ir jo pavaduotojų pareiginius nuostatus, įmonės filialų nuostatus.

Generalinis direktorius (kaip administracijos vadovas) tvirtina administracijos darbo reglamentą, priima į darbą ir atleidžia administracijos darbuotojus, sudaro su jais darbo sutartis. Pagal LR Akcinių bendrovių įstatymą, finansiniams metams pasibaigus iki ataskaitinio metinio susirinkimo, visuotinio akcininkų susirinkimo išrinkta audito įmonė turi patikrinti finansinę atskaitomybę.

Darbuotojų skaičius 2004-2007 metais pastoviai augo (2.1 paveikslas), didžiausias augimas užfiksuotas 2007 metais (11,5 proc.), mažiausias – 2006 metais (6,6 proc.). Pastovus darbuotojų skaičiaus augimas rodo, kad įmonė dirba stabiliai ir plečiasi. Kvalifikuotą darbo jėgą įmonėje sudaro apie 44,2 proc. visų darbuotojų skaičiaus, administracijoje dirba 21,3 proc. darbuotojų, aptarnaujantis personalas – 18,8 proc., kiti – 15,7 proc. Pažymėtina, kad įmonės darbuotojų struktūroje dominuoja vyrai – apie 85,1 proc.



2.1 pav. UAB „Plungės lagūna“ darbuotojų kitimas 2004-2007 metais
Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

2007 metais UAB „Plungės lagūna“ įstatinio kapitalo dydis buvo 760 tūkst. Lt, jis buvo padalintas į 760 (1000 litų nominalios vertės) paprastų vardinių akcijų, kurios priklauso 50-čiai akcininkų (didžioji jų dalis – įmonės darbuotojai), iš kurių daugiau nei 1 proc. akcijų turi 10 akcininkų, daugiau nei 5 proc. akcijų turi 3 akcininkai, t.y. vienas akcininkas turi 54,6 proc. visų įmonės akcijų, kiti du – 20,8 proc., likusieji (47 akcininkai) turi 24,6 proc. akcijų. Ryšio su kitomis svarbiomis įmonėmis nėra, nes UAB „Plungės lagūna“ akcijos nepriklauso kitai, didesnei įmonei 25 procentų ar didesne nuosavybe.

Apibendrinant galima teigti, kad UAB „Plungės lagūna“ – statybų sektoriaus įmonė, kurios įstatinio kapitalo dydis siekia 760 tūkst. Lt ir 2007 metais įmonėje dirbo 253 darbuotojai. Siekiant įvertinti įmonės galimybes, reikia išnagrinėti Lietuvos statybų sektoriaus būklę bei jos perspektyvas.

2.1.2. Statybų rinkos, įmonės produkcijos ir pardavimų analizė

UAB „Plungės lagūna“ tikslas – pelno gavimas, tenkinant gyventojų, įmonių, organizacijų (nepriklausomai nuo jų rūšies ir nuosavybės formos) poreikį teikiamoms paslaugoms bei atliekamiems darbams pagal nustatytas veiklos rūšis, taip pat investuojant lėšas. Bendrovės įstatuose yra nurodytos 23 veiklos rūšys, kurias įmonė vykdo arba gali vykdyti, tačiau pagrindinė veikla pagal EVRK yra statyba, ją galima skirstyti į inžinerinių tinklų, hidrotechninę statybą bei kitus statybos darbus. Todėl tikslinga aptarti pastarųjų metų įmonės pagrindinės veiklos (statybos) rinkos tendencijas.

Lietuvoje viena iš pagrindinių vandens kokybės problemų yra jų užterštumas biogeninėmis ir organinėmis medžiagomis, kurių pagrindiniai taršos šaltiniai – dirbamos žemės paviršius, gyvulininkystės fermų ir miestų nuotekos. Lietuvoje geležies koncentracija geriamajame vandenyje viršija leistinas normas 64 miestuose, fluoro koncentracija – šiaurės vakarų Lietuvos regione. Tai dažniausiai sąlygoja prasta vamzdynų būklė. Taigi, geriamojo vandens kokybė neatitinka ES reikalavimų, todėl pagrindinės ES struktūrinių fondų lėšos skiriamos būtent šiai problemai spręsti. Be to, atsižvelgus į esamą situaciją, 2005 metais Lietuvos Respublikos aplinkos ministras išleido įsakymą Nr. D1-23 (Žin., 2005, Nr. D1-23), pagal kurį patvirtina vandentvarkos ūkio (vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo) plėtros strategija, kurios įgyvendinimo laikotarpis – 10 metų. Esant tokiai situacija, galima daryti prielaidą, kad 10-ies metų laikotarpyje inžinerinių tinklų statybos ir rekonstrukcijos srityje darbų kiekiai didės.

Siekiant nustatyti, kokioje rinkoje dirba UAB „Plungės lagūna“, toliau bus įvertinti statybų sektoriaus (pagal EVRK) pagrindiniai rodikliai bei jie palyginti su šalies 2003-2005 metų laikotarpyje.

2.1 lentelė

Statybos sektoriaus rodiklių analizė 2003-2005 metais

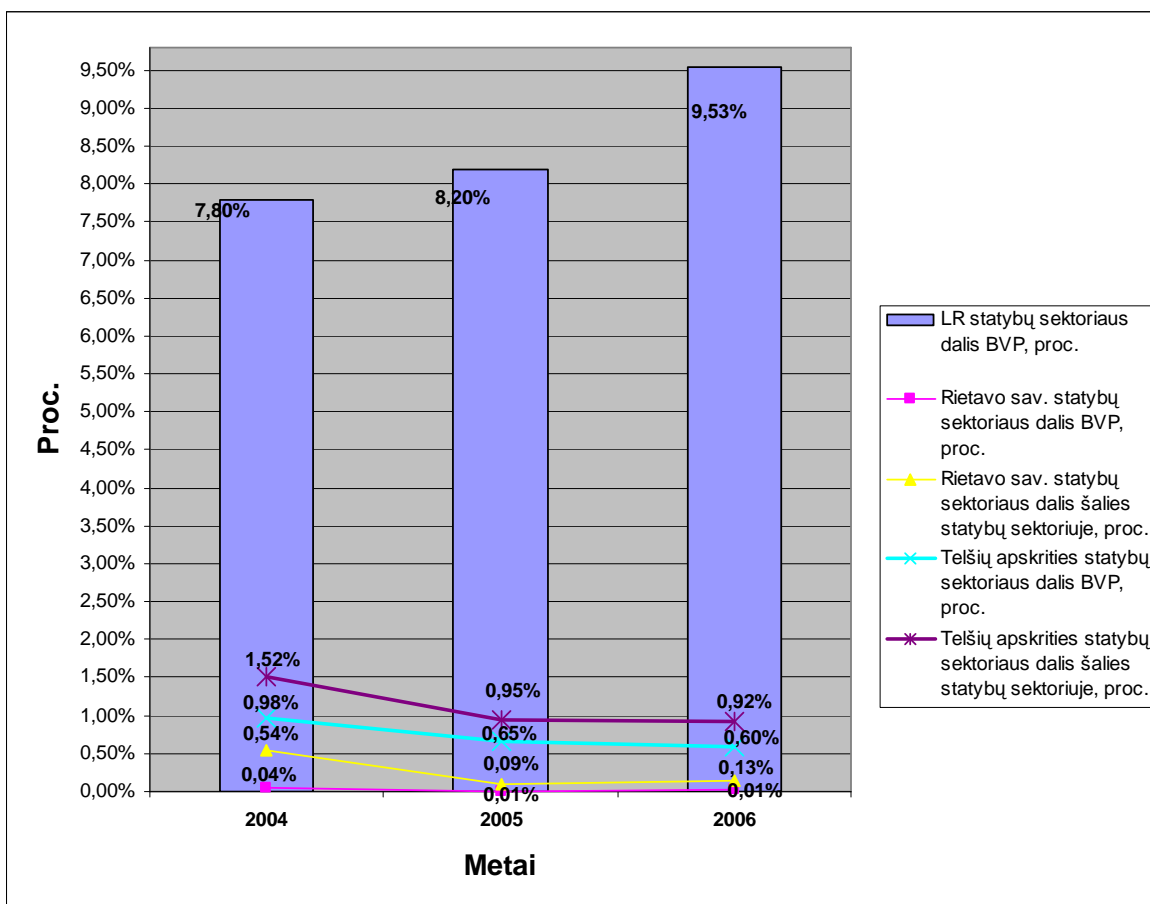
Statybos sektoriaus rodikliai ir procentas nuo visų šalies įmonių rodiklių	2003		2004		2005	
	Viso	proc.	Viso	proc.	Viso	proc.
Statybos sektoriaus įmonių skaičius, vnt.	2170	7,7%	2310	8,0%	2933	9,0%
Statybos sektoriaus pardavimų pajamos, mln.lt	5907	6,6%	7382	7,0%	9848	7,6%
Statybos sektoriaus savikaina, mln. lt	4713	6,7%	5801	7,1%	7665	7,6%
Statybos sektoriaus grynasis pelnas (nuostolis), mln.lt	316	10,9%	549	7,8%	620	9,8%

Šaltinis: <http://db1.stat.gov.lt/statbank/default.asp?w=1280>

Pagal 2.1 lentelės duomenis matome, kad kiekvienais metais statybos sektoriaus įmonių skaičius augo ir sudarė apie 8-9 proc. nuo visų šalies įmonių skaičiaus. Statybos sektoriaus pardavimų pajamos 2005 metais (lyginant su 2003 metų duomenimis) padidėjo 66,7 proc. ir tai

sudarė 7,6 proc. nuo visų šalies įmonių pardavimų pajamų. Savikaina taipogi didėjo beveik tokiu pat tempu kaip ir įmonių pajamos, tačiau 2003-2004 metais statybų sektoriaus pardavimų savikainos procentas nuo bendros šalies įmonių pardavimų savikainos buvo didesni nei pajamų procentas ir tik 2005 metais rodiklis išsilygino, vadinasi, 2005 metais statybų sektorius sugebėjo padidinti savo pelną, minėtos tendencijos pastebimos ir 2006-2007 metais. Statybų sektoriaus grynasis pelnas sudaro 10,9 proc. nuo bendro šalies įmonių grynojo pelno 2003 metais, 2004 metais – 7,8 proc. ir 2005 metais – 9,8 proc.

2004 metais Lietuvoje statybos darbų savo jėgomis (be PVM) buvo sukurta už 4881,9 mln. Lt, 2005 metais šis rodiklis padidėjo beveik 20 proc. ir 2006 metais statybos sektoriaus sukurta pridėtinė vertė siekė 7807,62 mln. Lt, t.y. 33,3 proc. daugiau nei 2005 metais ir beveik 60 proc. daugiau nei 2004 metais.

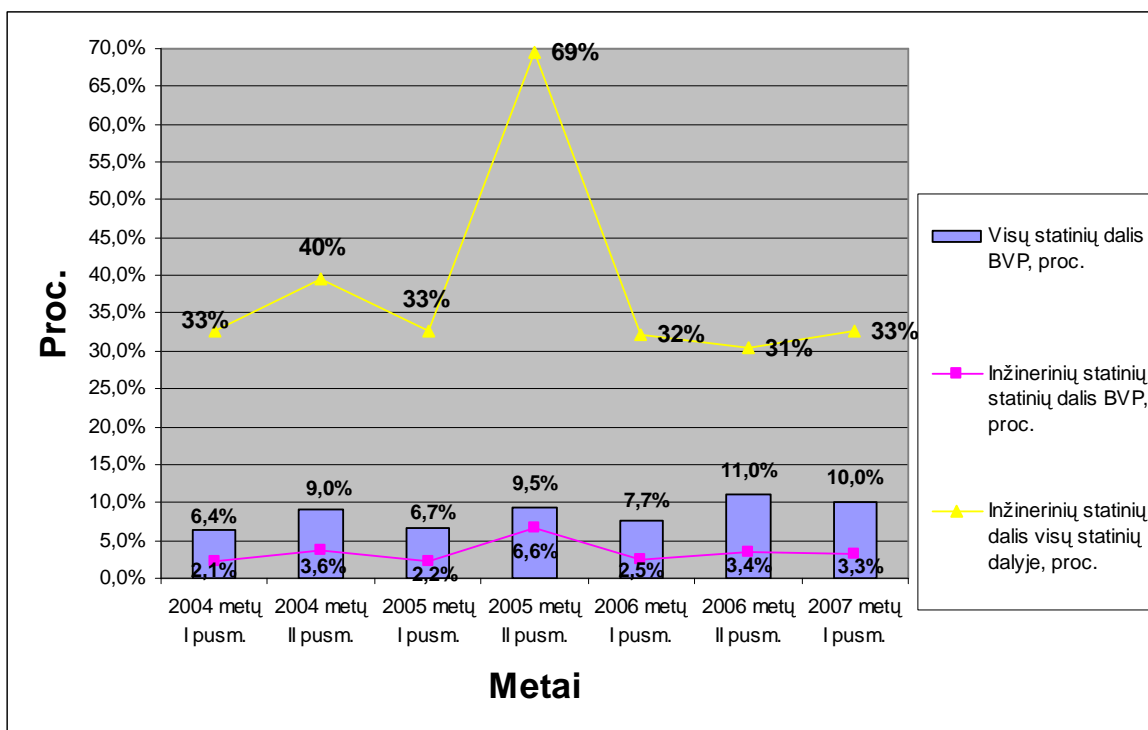


2.2 pav. Lietuvos, Telšių apskrities ir Rietavo savivaldybės statybų sektoriaus dalies kitimas BVP

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal <http://db1.stat.gov.lt/statbank/default.asp?w=1280>

Statybų sektoriaus kuriama pajamų dalis bendrajame vidaus produkte (BVP) analizuojamais metais didėjo (žr. 2.2 paveikslą). Šalies statybų sektoriaus dalis BVP padidėjo

nuo 7,8 proc. 2004 metais iki 9,53 proc. 2006 metais ir toliau turi tendenciją didėti. Tuo tarpu Telšių apskrities ir Rietavo savivaldybės statybos sektoriaus sukurta pajamų dalis bendrame šalies statybų sektoriaus kontekste mažėjo ir 2007 metais sudarė 0,92 proc. (Telšių apskritis) ir 0,13 proc. (Rietavo savivaldybė). Tai rodo, kad Rietavo savivaldybėje (rajone, kuriame dirba įmonė) nėra daug konkurentų, nes sukuriama labai maža dalis statybų sektoriaus pajamų. Statybų verslas Lietuvoje klesti – augimo tendencijos (2005 metais statybų sektoriaus dalis BVP buvo 7,8 proc. ir per 3-jus metus šis rodiklis padidėjo per 1,73 procentinius punktus) rodo, kad tai yra niša, kurioje šiuo metu kuriama pakankamai didelė pajamų dalis.



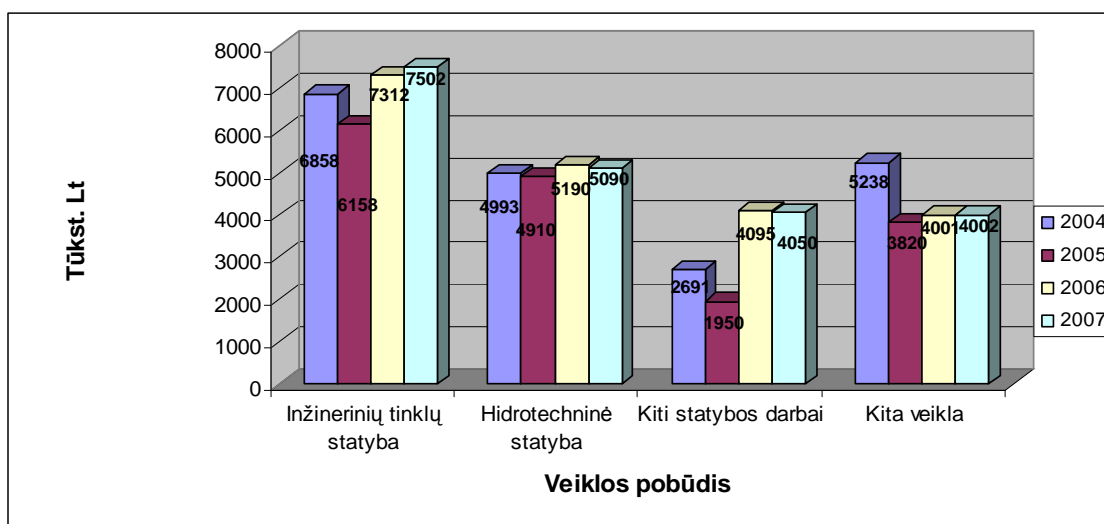
2.3 pav. Visų statinių ir inžinerinių statinių dalies kitimas BVP

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal <http://db1.stat.gov.lt/statbank/default.asp?w=1280>

Visų statinių sukurta pajamų dalis šalyje bendrajame vidaus produkte (2.3 paveikslas) didėjo nuo 6,4 proc. 2004 metų I pusmetį iki 10 proc. 2007 metų I pusmetį. Vertinant minėtus rodiklius kas pusmetį, pastebima, kad statybų sektoriuje vyrauja sezoniskumas – antrąjį metų pusmetį sukuriamas didesnė statybų sektoriaus pajamų dalis nei pirmąjį maždaug 3 procentiniais punktais. 2007 metų I-ojo pusmečio rezultatas buvo net trečdaliu didesnis nei per tą patį 2006 metų laikotarpį, vadinasi, šalies statybų sektorius vystosi labai greitai, augimas čia prognozuojamas ir ateityje. Tuo tarpu inžinerinių statinių dalis bendrajame vidaus produkte yra mažesnė, bet turi tendencijas augti. Ypatingai išsiskiria 2005 metų II pusmetis, kai inžinerinių statinių dalis statybų sektoriuje su darė net 70 proc., tai galima paaiškinti tuo, kad ES struktūrinių

fondų lėšų pirmojo etapo (pagal 2004-2006 metų bendrąjį programavimo dokumentą – BPD) įsisavinimas vyko būtent tuo laikotarpiu. 2007 metais inžinerinių statinių sektoriuje jaučiams šioks toks sąstingis, nes šiuo metu gairės dėl 2007-2013 metų ES struktūrinių fondų lėšų įsisavinimo dar tik ruošiamos; pagrindiniai darbai prasidės 2009 metais. Taigi, rinkos tendencijos yra palankios.

UAB „Plungės lagūna“ atlieka hidrotechninių statinių, melioracinių sistemų, kelių su žvyro danga, vietinės reikšmės tiltų inžinerinių tinklų, kultūrtechninių, vandens valymo įrenginių ir kitų ekologinių objektų statybą, rekonstrukciją ir remontą. Darbai atliekami Lietuvoje ir užsienyje, įmonė dirba kaip pagrindinis rangovas ir kaip subrangovas. Kadangi įmonė vykdo įvairius statybos darbus, ji yra atestuota LR Aplinkos ministerijoje, LR Žemės ūkio ministerijoje bei kt.



2.4 pav. UAB „Plungės lagūna“ pardavimų apimčių kitimas 2004-2007 metų laikotarpyje pagal veiklos rūšis

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

UAB „Plungės lagūna“ pajamos daugiausiai yra gaunamos iš statybos darbų (apie 78 proc. visu analizuojamu periodu, žr. 2.4 paveikslą). Įmonės pardavimų apimtys 2004-2007 metais didėjo, išskyrus 2005 metus, tačiau vertinant procentinę išraišką, ypatingai padidėjo inžineriniai statybos darbai ir hidrotechniniai statybos darbai 2005 metais (tos pačios tendencijos kaip ir statybos sektoriuje). Inžineriniai statybos darbai įmonės bendroje pardavimų sumoje sudaro apie 36 proc., hidrotechniniai – apie 26 proc., kiti statybos darbai – apie 16 proc.

Reziumuojant pažymima, kad Lietuvoje kiekvienais metais statybos sektoriaus įmonių skaičius augo, pajamos didėjo, taigi, statybų sektorius vystosi labai greitai, augimas čia prognozuojamas ir ateityje. Inžinerinių statinių dalis bendroje statybų sektoriaus sumoje pridėtinės vertės sumoje turi tendencijas augti. Tai galima paaiškinti tuo, kad ES struktūrinių

fondų lėšų pirmojo etapo įsisavinimas vyko 2004-2006 metais. Taigi, UAB „Plungės lagūna“ rinkos tendencijos yra palankios.

2.1.3. Įmonės klientų, konkurentų, tiekėjų analizė

Pagrindiniai įmonės klientai yra savivaldybės, privačios įmonės ir valstybės institucijos (žr. 2.2 lentelę, 2004-2007 metų duomenys). 2004 metais didžiausiais UAB „Plungės lagūna“ klientais buvo trys įmonės – dvi privačios struktūros UAB Minijos nafta“ (24,8 proc.) ir UAB „Puritek Baltic“ (32,1 proc.) ir viena valstybinė įmonės – Valstybinės sienos apsaugos tarnyba. 2005 metais didžiausia klientė buvo Valstybinė sienos apsaugos tarnyba, išaugo bendradarbiavimas su savivaldybėmis (įmonė statybos darbus atlieka Rietavo ir Plungės rajono savivaldybėse). 2006 ir 2007 metais vėl pakankamai padidėjo privačių struktūrų dalis įmonės klientų skaičiuje (2006 metais jos sudarė apie 90 proc., 2007 metais – apie 56 proc.).

2.2 lentelė

UAB „Plungės lagūna“ klientai 2004-2007 metų laikotarpyje (procentinė išraiška)

Darbu, užsakovų (pirkėjų) pavadinimas	2004 metai	2005 metai	2006 metai	2007 metai
Rietavo savivaldybė	4,5%	8,9%	4,3%	6,0%
Plungės rajono savivaldybė	1,8%	4,4%	5,0%	3,5%
AB "Lietuvos energija"	5,7%	2,6%	10,1%	4,0%
AB "Vakarų skirstomieji tinklai"	3,9%	1,3%	0,0%	0,0%
UAB "Minijos nafta"	24,8%	5,4%	6,4%	3,0%
Valstybės sienos apsaugos tarnyba	26,5%	70,8%	0,0%	34,8%
UAB "Puritek Baltic"	32,1%	0,0%	0,0%	0,0%
UAB "Lietuvos paminklai"	0,0%	1,5%	2,3%	4,5%
UAB "Plungės kooperatinė prekyba"	0,0%	2,5%	1,8%	0,0%
UAB "SRV Develita"	0,0%	1,3%	6,7%	0,0%
UAB "Jonavos vandenys"	0,0%	0,0%	22,0%	44,3%
AB "Klaipėdos nafta"	0,0%	0,0%	40,6%	0,0%
Kiti	0,8%	1,2%	0,9%	0,0%

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

Ateityje numatoma labiau orientuotis į savivaldybes ir valstybines institucijas, siekiant, kad būtų laimima vis daugiau viešųjų konkursų dėl ES struktūrinių fondų lėšų įsisavinimo. Todėl tikslinė įmonės klientų auditorija būtų (prioritetine tvarka): savivaldybės; įvairūs fiziniai ir juridiniai asmenys; valstybinės institucijos; kitos įmonės ir įstaigos.

Lietuvoje yra įkurta betranšėjų technologijų asociacija. Yra 13 įmonių, kurios priklauso asociacijai, tačiau ne visos turi įsigijusias technologijas. UAB „Plungės lagūna“ priklauso minėtai asociacijai, tačiau betranšėjų technologijos įsigijusi neturi. Šios įmonės yra realios konkurentės. Atsižvelgiant į regionus, daugiausia įmonių, priklausančių betranšėjų technologijų asociacijai, yra Vilniaus ir Kauno regione. Klaipėdos, Telšių, Tauragės, Panevėžio, Šiaulių apskrityse yra trys įmonės, rinkos konkurentės UAB „Plungės lagūnai“ turinčios betranšėjes technologijas ar

priklausančios „Betranšėjų technologijų“ asociacijai (UAB „Šiaulių ryšių objektų statyba“, UAB „Panevėžio ryšių statyba“, UAB „Edrija“). UAB „Plungės lagūna konkurentų pagrindiniai privalumai ir trūkumai nurodyti 2.3 lentelėje.

2.3 lentelė

UAB „Plungės lagūna“ konkurentų privalumai ir trūkumai

Eil. Nr.	Pavadinimas	Privalumai	Trūkumai
1.	UAB „Šiaulių ryšių objektų statyba“	Priklauso betranšėjų įmonių asociacijai, vykdo inžinerinių tinklų statybos ir rekonstrukcijos darbus su betranšėjų technologijomis.	Daugiausiai atlieka elektros montavimo ir instaliavimo darbus, naudojant betranšėjų technologiją.
2.	UAB „Panevėžio ryšių statyba“	Priklauso betranšėjų įmonių asociacijai, vykdo inžinerinių tinklų statybos ir rekonstrukcijos darbus su betranšėjų technologijomis.	Daugiausiai atlieka elektros montavimo ir instaliavimo darbus, bei kitus darbus naudojant betranšėjų technologiją.
3.	UAB „Edrija“	Priklauso betranšėjų įmonių asociacijai, vykdo inžinerinių tinklų statybos ir rekonstrukcijos darbus su betranšėjų technologijomis.	Įmonė neturi pakankamų išteklių, kad galėtų atlikti visus inžinerinių tinklų statybos ir rekonstrukcijos darbus Klaipėdos, Tauragės, Telšių, Šiaulių, Panevėžio, apskričių regione.
4.	UAB „Plungės Jonis“	Specializuotos brigados su inžinerinių tinklų statybos ir rekonstrukcijos tranšėjine technika.	Neturi tokios modernios betranšėjės technologijos komplekso.
5.	UAB „Raiška“	Specializuotos brigados su inžinerinių tinklų statybos ir rekonstrukcijos tranšėjine technika.	Neturi tokios modernios betranšėjės technologijos komplekso.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

UAB „Gairana“ įmonei tiekia PVC gaminius, UAB „Rekola“ – degalus, UAB „Perdanga“ – gelžbetonio gaminius (juos tai pat tiekia ir UAB „Gelžbetonio gaminiai“), UAB „Cemeka“ – cementą, UAB „Plasta“ – vamzdžius. Su visais įmonės tiekėjais, kaip ir su klientais, UAB „Plungės lagūna“ yra sudariusi ilgalaikes sutartis.

Taigi, UAB „Plungės lagūna“ tikslinė klientų auditorija prioritetine tvarka: savivaldybės, įvairūs fiziniai ir juridiniai asmenys, valstybinės institucijos, kitos įmonės ir įstaigos. Pagrindinės įmonės konkurentės, dirbančios tame pačiame regione kaip ir UAB „Plungės lagūna“ yra trys įmonės, turinčios betranšėjes technologijas ir priklausančios „Betranšėjų technologijų“ asociacijai. Tiekėjų įmonė turi nedaug, tačiau riziką dėl jų netekimo yra diversifikuota. Norint, kad įmonė būtų konkurencingesnė inžinerinių tinklų statybos ir rekonstrukcijos darbų rinkoje, reikalinga įsigyti betranšėję technologiją, tačiau reikia įvertinti UAB „Plungės lagūna“ pastarųjų metų veiklos finansinę būklę.

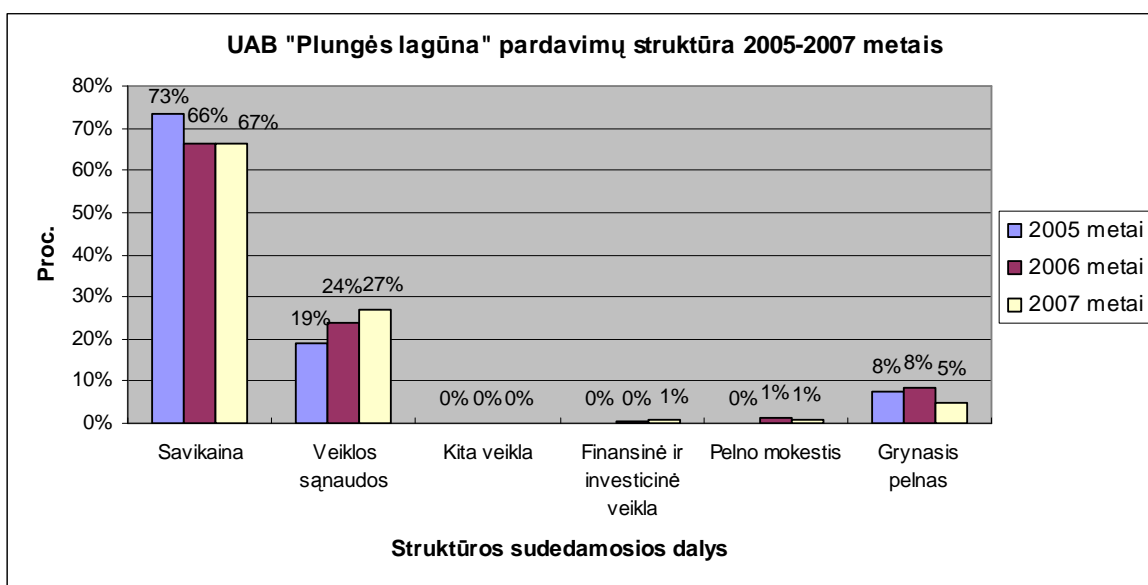
2.2. UAB „Plungės lagūna“ veiklos finansinės būklės analizė 2005-2007 metais

UAB „Plungės lagūna“ finansinę atskaitomybę sudaro pelno (nuostolio) ataskaita, balansas, pinigų srautų ataskaita, nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita ir aiškinamasis raštas.

Šitame poskyryje bus išanalizuoti įmonės veiklos finansinės būklės rezultatai už 2005-2007 metus, siekiant nustatyti įmonės veiklos finansinės būklės lygį bei jos investicines galimybes, atsižvelgiant į statybos sektoriaus rinkos tendencijas.

2.2.1. Įmonės finansinės atskaitomybės ataskaitų horizontalioji ir vertikalioji bei veiklos pelningumo rodiklių analizė 2005-2007 metais

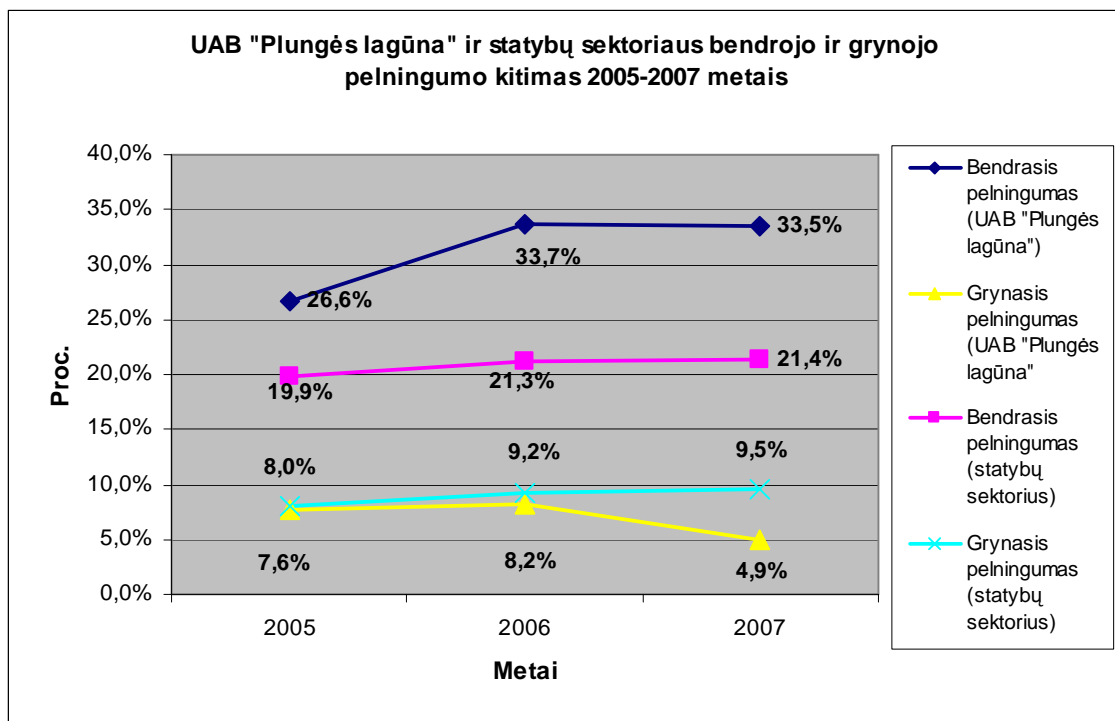
Didžiausią dalį įmonės pardavimų struktūroje sudaro savikaina, tačiau 2006 metais ji sumažėjo nuo 73 iki 66 proc., o 2007 metais vėl padidėjo per 1 proc. punktą (žr. 2.5 paveikslą). Analizuojamu periodu didėjo veiklos sąnaudos (nuo 19 proc. iki 27 proc.). Tai reiškia, kad įmonė, negalėdama pati atlikti darbų su betranšėjų technologijomis, yra priversta dirbti su subrangovais, kas didina jos veiklos sąnaudas, kurių augimas yra didesnis nei savikainos mažėjimas. Esant tokiai situacijai, grynasis pelningumas 2005-2007 metų laikotarpyje sumažėjo nuo 8 iki 5 proc.



2.5 pav. UAB „Plungės lagūna“ pardavimų struktūra 2005-2007 metais
Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

Atlikus vertikalioją ir horizontalioją UAB „Plungės lagūna“ 2005-2007 metų laikotarpio pelno (nuostolio) ataskaitos analizę (žr. 9 ir 10 priedus) nustatyta, kad įmonė analizuojamu periodu dirbo pelningai, įmonės pardavimai augo (nors 2007 metais augimas siekė tik 0,2 proc.), tačiau grynasis pelningumas 2007 metais sumažėjo per 3,3 procentinius punktus lyginant su 2006 metais ir per 2,7 procentinius punktus lyginant su 2005 metais. Įmonės savikaina pardavimuose 2005 metais sudarė apie 73 proc. ir 2006 metais šitas rodiklis sumažėjo, tačiau

įmonės veiklos sąnaudos didėjo didesniu tempu nei savikainos mažėjimo tempas. Savikaina 2005-2007 metų laikotarpyje sumažėjo per 6,9 proc. punktus (2007 metus lyginant su 2006 metais savikaina padidėjo), o veiklos sąnaudos išaugo 7,9 proc. punktais (2007 metus lyginant su 2006 metais augimas siekė 2,9 proc. punktus). Vadinasi, įmonei pastaruoju metu atsiranda ūkininkavimo problemų dėl negalėjimo ar nesugebėjimo veikti rinkoje pagal nustatytas taisykles, t.y. įmonė savarankiškai nebegali atlikti visų inžinerinių statybos ir melioracijos darbų, nes neturi betranšėjų technologijų, ir yra priversta dirbti su subrangovais, ko pasėkoje jos pardavimų augimas sustojo, savikainos mažėjimas sulėtėjo ir net vėl pradėjo augti, veiklos sąnaudos ženkliai didėja, kas mažina grynąjį pelną. Pažymėtina, kad įmonė nėra nei jauna, nei nauja rinkoje, todėl jai būtina ieškoti galimybių (vykdyti investicinius projektus), siekiant įsitvirtinti rinkoje su betranšėjų technologijomis.



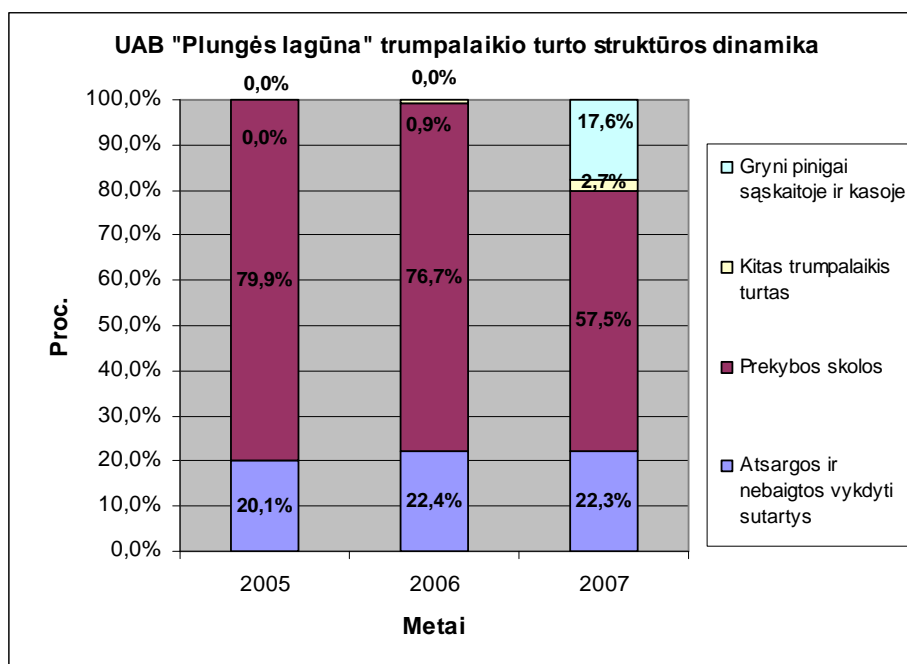
2.6 pav. UAB „Plungės lagūna“ ir statybų sektoriaus bendrojo ir grynojo pelningumo dinamika 2005-2007 metais

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis ir <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1872>

2006 metais bendrasis pelningumas augo, o grynas – išliko tame pačiame lygyje, tuo tarpu 2007 metais bendrasis pelningumas šiek tiek mažėjo, o grynas pelningumas sumažėjo nuo 8,2 proc. iki 4,9 proc. (žr. 2.6 paveikslą). Mažėjantis grynojo pelningumo rodiklis yra išspėjimas įmonės vadovybei apie tai, jog bendrovei reikalingos naujovės ar veiksmingesni verslo sprendimai, jie turėtų susirūpinti ir ieškoti galimybių padėčiai gerinti, mažindami sąnaudas arba

didindami atliekamų darbų apimtis. Be to, vertinant šakos rodiklius, nurodytus 8 priede, pastebima, kad bendrojo pelningumo rodiklis visu analizuojamu laikotarpiu įmonėje yra didesnis nei statybų sektoriuje (vidutiniškai per 6-12 proc. punktu), tačiau grynojo pelningumo rodiklis statybų sektoriuje ilgainiui didėjo, o UAB „Plungės lagūna“ mažėjo ir 2007 metais atotrūkis siekė 4,6 proc. punktus.

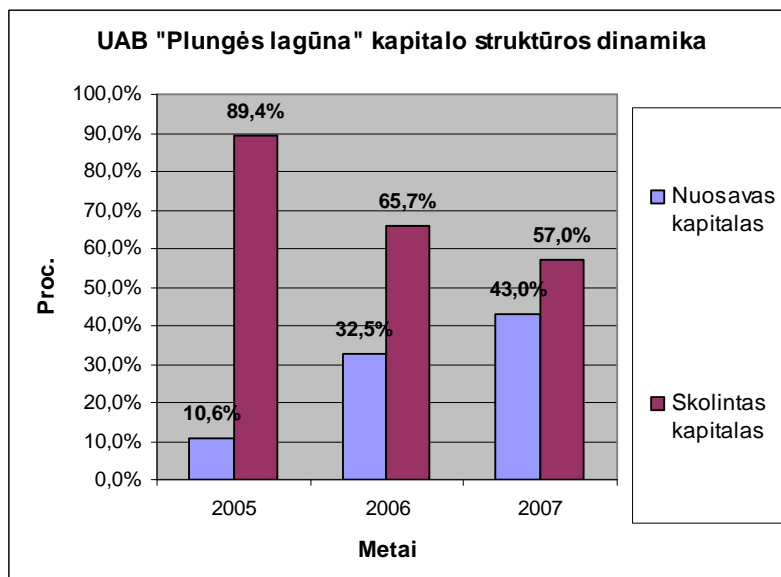
Atlikus vertikalią ir horizontaliąją UAB „Plungės lagūna“ 2005-2007 metų laikotarpio balanso ataskaitos analizę (žr. 11 ir 12 priedus) nustatyta, jog ilgalaikio turto vertė 2006 metais padidėjo 16,4 proc., nes įmonė įsigijo vienkaušį ekskavatorių už 250 tūkst. Lt ir nematerialaus turto už 300 tūkst. Lt (pagrindinai licencijuotą programinę įrangą), tačiau 2007 metais ilgalaikio turto vertė sumažėjo per 517,4 tūkst. Lt dėl esamo ilgalaikio turto nusidėvėjimo (įmonė minėtais metais nevykdė jokių investicijų ar ilgalaikio turto pirkimų). Finansinio turto įmonė neturėjo. Bendrame turte ilgalaikis turtas 2005 metais sudarė 56,7 proc., o 2007 metais – 43 proc. viso turto, vadinasi, įmonės likvidumas didėjo.



2.7 pav. UAB „Plungės lagūna“ trumpalaikio turto struktūros dinamika 2005-2007 metais
Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

Trumpalaikio turto dalis analizuojamu periodu padidėjo nuo 43,3 proc. 2005 metais iki 57 proc. 2007 metais. UAB „Plungės lagūna“ trumpalaikio turto struktūroje 2005 metais beveik nebuvo nei grynujų pinigų, nei kito trumpalaikio turto, o prekybos skolos sudarė apie 80 proc. viso trumpalaikio turto (žr. 2.7 paveikslą). 2006 metais šiek tiek padidėjo atsargos ir sumažėjo prekybos skolos, 2007 metais 2,7 proc. lygyje įmonė turėjo kito trumpalaikio turto ir 17,6 proc. lygyje – grynujų pinigų, vadinasi, labiausiai likvidaus turto dalis bendroje turto sumoje padidėjo.

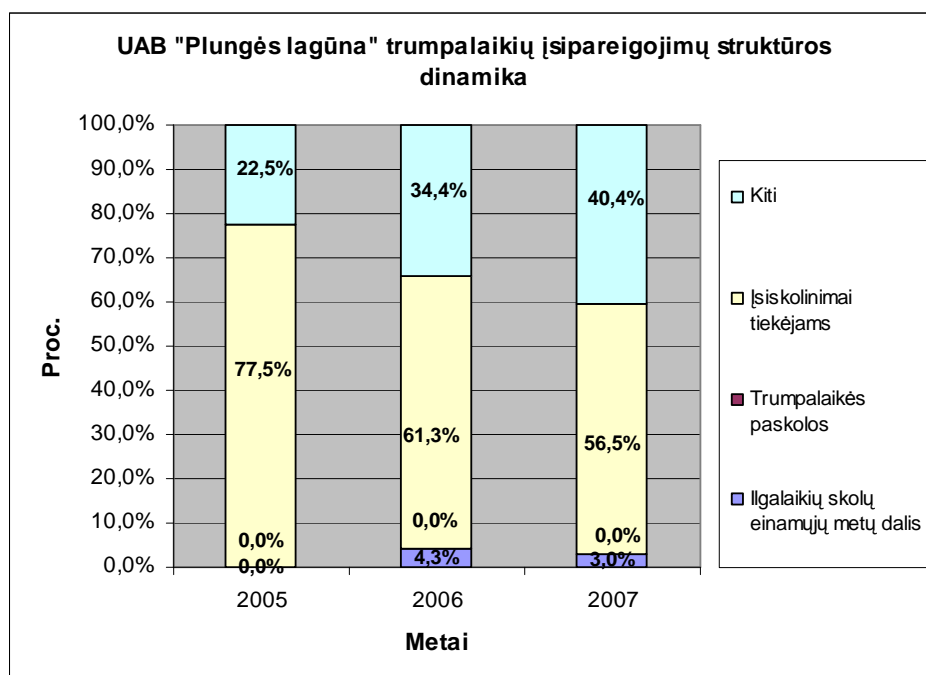
UAB „Plungės lagūna“ įstatinis kapitalas suformuotas 760 tūkst. lygyje ir nuo įmonės įkūrimo nekito. 2003 metais įmonė iš nepaskirstyto pelno suformavo 25,9 tūkst. Lt rezervą, kuris visu analizuojamu periodu išliko toks pat. Įmonė nemokėjo dividendų 2005 ir 2006 metais, nes minėtais metais ji dar dengė praėjusių laikotarpių nuostolius.



2.8 pav. UAB „Plungės lagūna“ kapitalo struktūros dinamika 2005-2007 metais
Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

UAB „Plungės lagūna“ kapitalas 2005-2007 metais praktiškai buvo suformuotas iš skolintų lėšų (žr. 2.8 paveikslą), tačiau tendencijos gerėjančios, nes 2007 metais nuosavos lėšos padidėjo (lyginant su 2005 metais) 64,3 proc. (dėl nepaskirstyto pelno sumos). 2006 metais įmonė buvo pasiėmusi 500 tūkst. Lt paskolą, kurią turi atiduoti iki 2008 metų vidurio su 5,5 proc. palūkanomis, paskola buvo paimta ilgalaikio turto pirkimui bei apyvartinėms lėšoms. Taigi, ilgalaikius išsipareigojimus įmonė turėjo tik 2006 ir 2007 metais ir 2008 metais ji turės išmokėti tik likusią 133,3 tūkst. Lt ilgalaikės paskolos dalį.

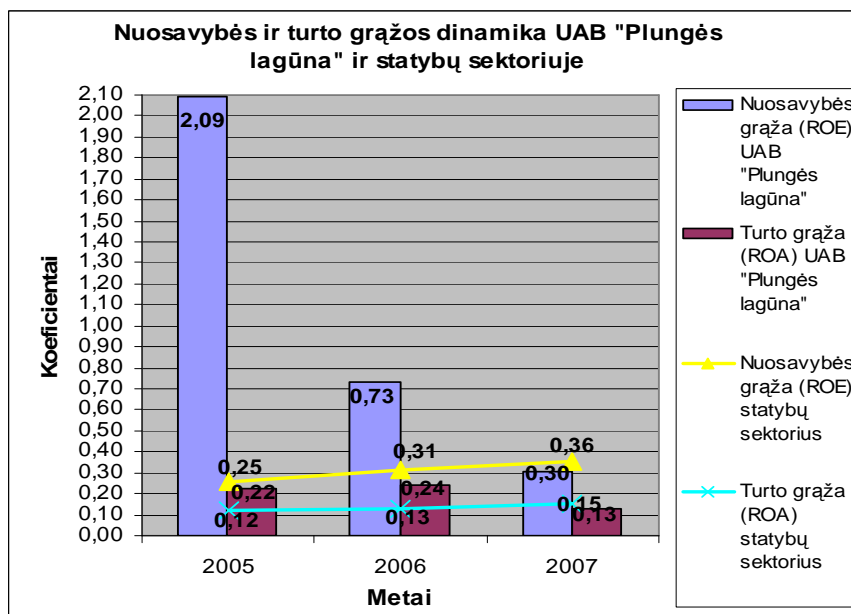
UAB „Plungės lagūna“ trumpalaikių išsipareigojimų struktūra nagrinėjamu laikotarpiu labiausiai kito 2006 metais (žr. 2.9 paveikslą) – didėjo kitų išsipareigojimų dalis ir mažėjo išsiskolinimų tiekėjams dalis. 2007 metais kitų išsipareigojimų dalis padidėjo tik 6 proc. punktais, o išsiskolinimas tiekėjams – sumažėjo 4,8 proc. punkto. Išsiskolinimai tiekėjams nuo 2005 metų ženkliai sumažėjo – per 1 540,2 tūkst. Lt arba 42 proc.



2.9 pav. UAB „Plungės lagūna“ trumpalaikių įsipareigojimų struktūros dinamika 2005-2007 metais

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

Vertinant įmonės pelningumo rodiklius, bendrojo ir grynojo pelningumo rodikliai jau išnagrinėti, todėl 2.10 paveiksle pateikta nuosavo kapitalo pelningumo ir turto pelningumo rodiklių dinamika 2005-2007 metų laikotarpyje. Be to, minėti rodikliai palyginti su šakos rodikliais analizuojamu periodu (pagal 8 priedo duomenis).



2.10 pav. UAB „Plungės lagūna“ ir statybų sektoriaus nuosavybės ir turto gražos rodiklių dinamika 2005-2007 metais

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis ir

<http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1872>

UAB „Plungės lagūna“ nuosavo kapitalo pelningumas pakankamai ženkliai kito: 2005 metais vienam investuotam akcininkų nuosavo kapitalo litui gavo 2,1 Lt grynojo pelno, 2006-2007 metais minėtas rodiklis sumažėjo iki 0,7-0,3 Lt. Tuo tarpu turto gražos koeficientas nurodo įmonės investicijų panaudojimo efektyvumą – vienam turto litui teko tik 0,22-0,24 Lt grynojo pelno 2005-2006 metais ir 0,15 Lt – 2007 metais, vadinasi, įmonės investicinis potencialas išnaudojamas neefektyviai. Lyginant įmonės nuosavybės ir turto gražos rodiklius su statybų sektoriaus rodikliais, nustatyta, kad 2005-2006 metais įmonės rodikliai buvo ženkliai didesni, tačiau 2007 metais jie susilygino ir ėmė mažėti.

Siekiant įvertinti įmonės likvidumą, finansų struktūrą ir turto panaudojimo efektyvumą, toliau bus analizuojami minėti rodikliai.

2.2.2. Įmonės veiklos likvidumo, finansų struktūros ir turto panaudojimo efektyvumo analizė 2005 – 2007 metais

Grynasis apyvartinis kapitalas buvo neigiamas 2005 ir 2006 metais, taigi, įmonė turėjo išsiskolinimus, kurių negalėjo padengti, o apyvartinės lėšos bendrovėje buvo naudojamos neefektyviai (žr. 2.4 lentelę). Tačiau vertinant situaciją, kad įmonės grynojo apyvartinio kapitalo neigiama reikšmė mažėjo ir 2007 metais ji tapo teigiama, tai įmonės mokumo lygis didėjo.

2.4 lentelė

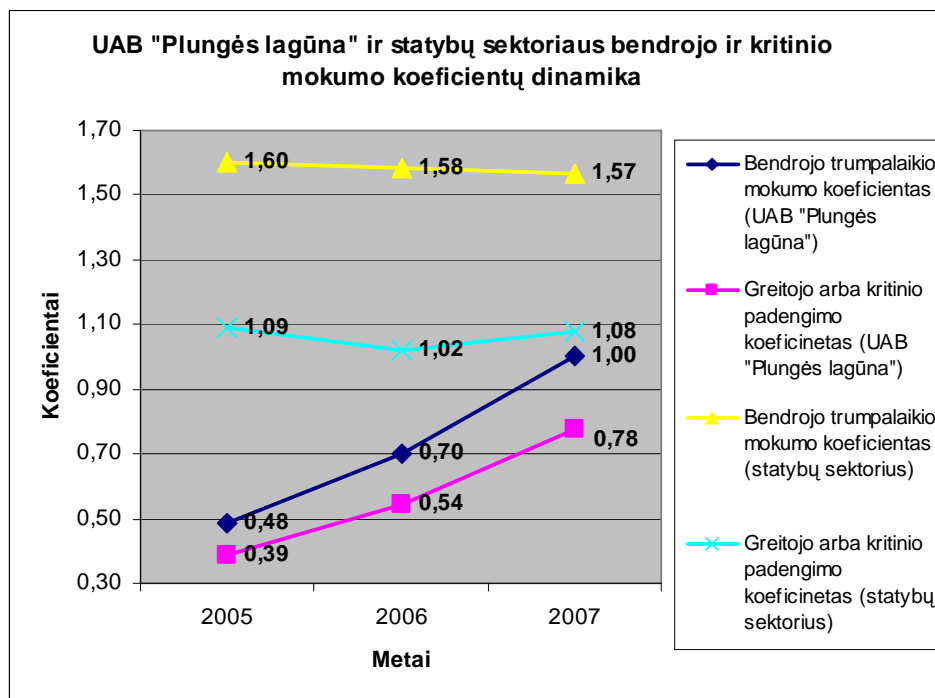
Pagrindiniai UAB „Plungės lagūna“ likvidumo rodikliai 2005-2007 metais

<i>Likvidumo rodikliai</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>
Grynasis apyvartinis kapitalas, Lt	-2679488	-1393904	1214,5
Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas	0,48	0,70	1,00
Greitojo arba kritinio padengimo koeficientas	0,39	0,54	0,78

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

Nagrinėjamos įmonės bendrojo mokumo koeficientas 2005-2006 metais buvo mažesnis už 1, kas rodo, jog įmonė buvo nepajėgi savo trumpalaikiu turtu padengti trumpalaikius išsipareigojimus, tačiau minėtas rodiklis gerėjo ir 2007 metais pasiekė 1 (žr. 2.11 paveikslą). Bendrojo mokumo rodiklio maža reikšmė leistina tik jaunoms, besivystančioms kompanijoms, todėl 2008 metais UAB „Plungės lagūna“ reikėtų padidinti įstatinį kapitalą iki 3 mln. Lt bei užtikrinti pardavimų ir grynojo pelno augimą. Tuomet įmonė turės pakankamai apyvartinių lėšų savo trumpalaikiams išsipareigojimams padengti, todėl bus pajėgi imtis naujas ilgalaikes paskolas. Taipogi įmonei reikės mažinti kreditorinio išsiskolinimo lygį, kuris bendroje trumpalaikių išsipareigojimų struktūroje 2007 metais sudarė beveik 57 proc. Analogišką situaciją nurodo ir greitojo padengimo koeficientas, kurio lygis buvo mažesnis nei bendrojo mokumo koeficientas, tačiau ilgainiui gerėja. Atotrūkis tarp bendrojo ir grynojo padengimo koeficientų

buvo pakankamai nedidelis (apie 0,2), ko pasėkoje galima teigti, kad bendrovė pakankamai efektyviai naudojo atsargas bei pinigų neužšaldė jose.



2.11 pav. UAB „Plungės lagūna“ ir statybų sektoriaus bendrojo bei kritinio mokumo koeficientų dinamika 2005-2007 metais

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis ir <http://www.stat.gov.lt/pages/view/?id=1872>

Atsižvelgus į šakos rodiklius (pagal 8 priedą) įmonės mokumas buvo ženkliai žemesnis nei statybų sektoriaus įmonių, vadinasi, įmonės vadovybei reikia gerinti padėtį didinant trumpalaikį turta, ypatingai atsargas, ir mažinant trumpalaikius įsipareigojimus.

UAB „Plungės lagūna“ bendrasis skolos rodiklis buvo pakankamai aukštas, nors ir pastebimos jo mažėjimo tendencijos (2007 metais jis siekė 0,57), tačiau įmonė iki 2008 metų vidurio planuoja atiduoti ilgalaikę paskolą, todėl skolos rodiklis ateityje turėtų dar sumažėti (žr. 2.5 lentelę).

2.5 lentelė

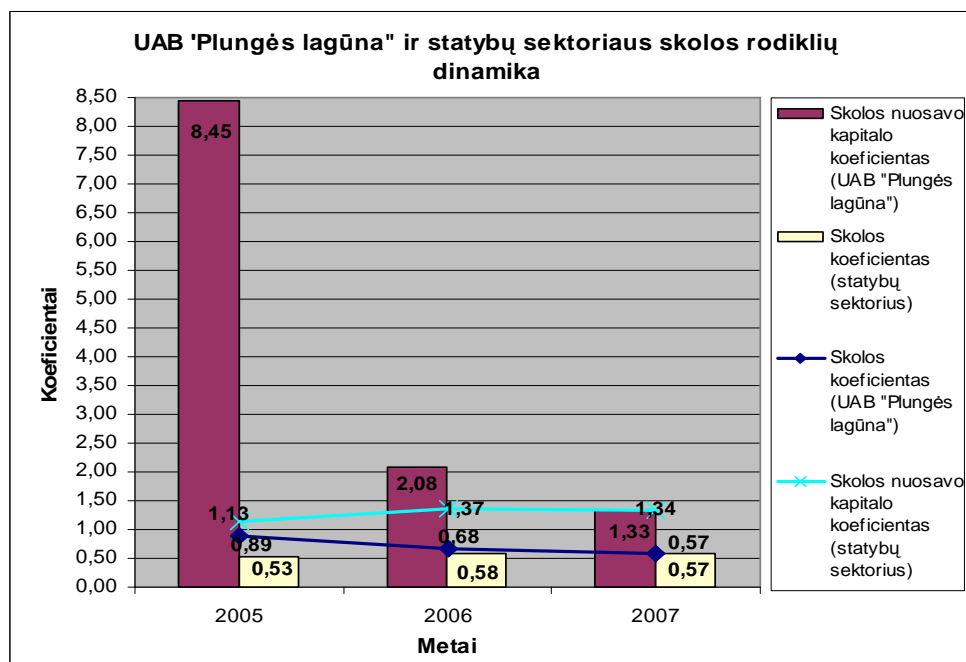
Pagrindiniai UAB „Plungės lagūna“ finansų struktūros rodikliai 2005-2007 metais

<i>Finansų struktūros rodikliai</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>
Skolos koeficientas	0,89	0,68	0,57
Skolos nuosavo kapitalo koeficientas	8,45	2,08	1,33
Nuosavybės multiplikatorius	9,45	3,08	2,33

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

2005 metais įmonės išsipareigojimai nuosavybę viršijo daugiau nei 8 kartus, o 2006 metais – daugiau kaip 2 kartus, ir tik 2007 metais finansinio svėro rodiklis sumažėjo iki 1,33 (žr. 2.5 lentelę). Vienas iš būdų išlaikyti skolos nuosavo kapitalo koeficientą tokia pat lygyje arba net sumažinti – didinti akcinį kapitalą iš nepaskirstyto pelno. Minėtas rodiklis 2008 metais turėtų pagerėti dėl to, kad įmonė išmokės savo ilgalaikę paskolą. Nuosavybės multiplikatorius mažai kuo skyrėsi nuo skolos nuosavo kapitalo koeficiento, nes 2005 metais praktiškai visas įmonės turtas buvo formuojamas iš skolintų lėšų, kuriose didžiąją dalį (beveik 76 proc.) sudarė išiskolinimas tiekėjams. Čia galima išvelti riziką dėl įmonės finansinės būklės stabilumo, nes įmonės turtas formuojamas praktiškai iš išiskolinimo tiekėjams.

Skolos koeficientai UAB „Plungės lagūna“ 2005-2006 metais ypatingai viršijo šakos rodiklius (žr. 2.12 paveikslą), tačiau 2007 metais įmonė sugebėjo rasti būdų sulygtinti skolos ir finansinio svėro rodiklius su statybų sektoriaus rodikliais. Taigi, įmonė 2007 metais yra pajėgi konkuruoti rinkoje imdama ilgalaikes paskolas iš kreditinių institucijų.



2.12 pav. UAB „Plungės lagūna“ ir statybų sektoriaus finansų struktūros rodiklių dinamika 2005-2007 metais

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis
<http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1872>

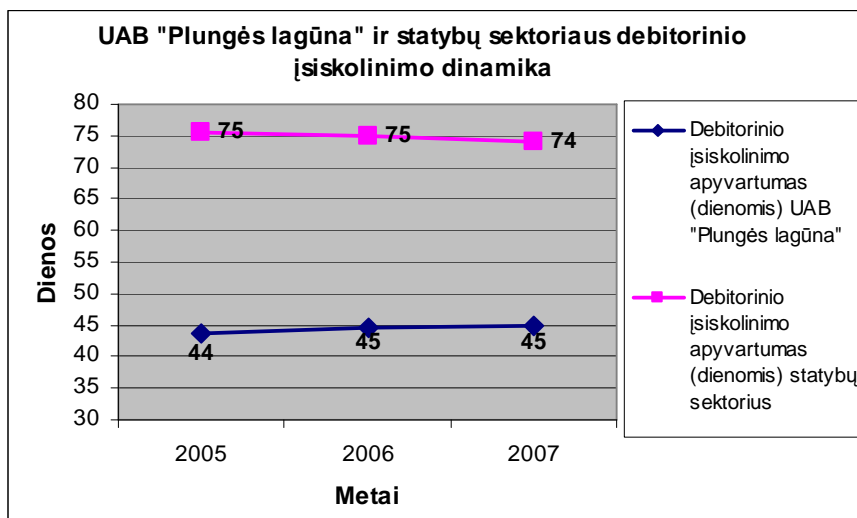
Įmonės parduotų prekių savikainos 1 pardavimų litui rodiklis pateko į priimtinas kitimo ribas (nuo 50 iki 90 proc.) visu analizuojamu laikotarpiu, tačiau 2006 metais jis sumažėjo intervale 0,73-0,66 Lt vienam pardavimų litui (2.6 lentelė). Įmonės 1 litui trumpalaikio turto teko 6,7 Lt pajamų 2005 metais ir šis rodiklis kasmet mažėjo. Šis rodiklis rodo, kad trumpalaikio turto atnaujinimas kartais kasmet ilgėja, t.y. įmonė savo trumpalaikį turtą atnaujinama vis rečiau.

Pagrindiniai UAB „Plungės lagūna“ turto efektyvumo rodikliai 2005-2007 metais

<i>Turto panaudojimo efektyvumo rodikliai</i>	2005	2006	2007
Parduotų prekių savikainos 1 pardavimų Lt rodiklis	0,73	0,66	0,67
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas (dienomis)	44	45	45
Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas (dienomis)	95	56	47
Atsargų apyvartumas (dienomis)	11	13	17
Trumpalaikio turto apyvartumas (kartais)	6,7	6,3	4,7

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas (dienomis) įmonėje siekė 44 dienas 2005 metais ir 2006-2007 metais jis padidėjo iki 45 dienų. Būtent toks dienų skaičius yra nurodytas įmonės ilgalaikėse sutartyse su klientais, todėl ir vėlesniais laikotarpiais įmonė turės stengtis išlaikyti debitorinį įsiskolinimą tame pačiame lygyje. Statybų sektoriaus priimtina debitorinio įsiskolinimo dienomis reikšmė gali siekti 75 dienas (tai rodo statybų sektoriaus rodikliai, žr. 2.13 paveikslą).

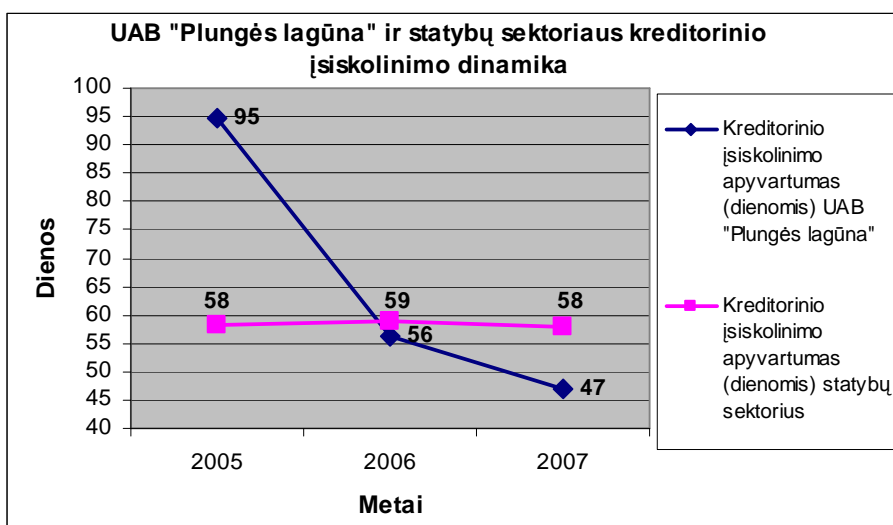


2.13 pav. UAB „Plungės lagūna“ ir statybų sektoriaus debitorinio įsiskolinimo dinamika 2005-2007 metais

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

<http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1872>

Įmonės kreditorinis įsiskolinimas 2005 metais buvo labai didelis (95 dienos), tačiau 2007 metais įmonei jį pavyko sumažinti iki 47 dienų lygio. Čia galima teigti, kad 2005 metais įmonė turėjo sunkumų su piniginių srautų subalansuotumu, todėl kreditavosi darydama „žirkles“ tarp debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo (žr. 2.14 paveikslą).

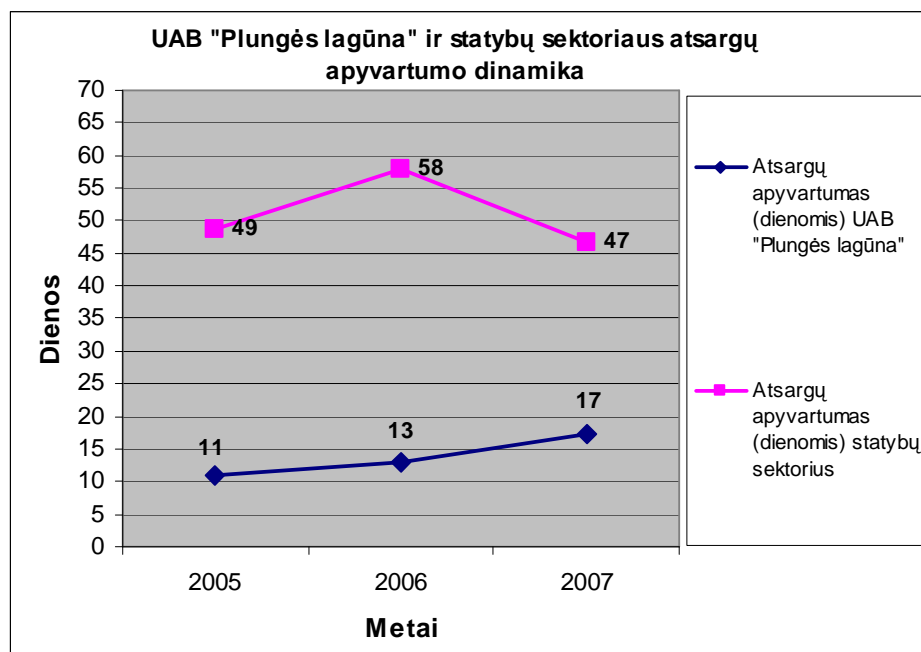


2.14 pav. UAB „Plungės lagūna“ ir statybų sektoriaus kreditorinio įsiskolinimo dinamika 2005-2007 metais

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis
<http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1872>

Paėmusi paskolą 2006 metais, įmonė pagerino savo piniginius srautus bei sumažino atotrūkį tarp debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo, o 2007 metais jis buvo tik 2 dienos. Iš kitos pusės, vertinant įmonės veiklos pelningumo analizę, galima teigti, kad apyvartinės lėšos nebuvo panaudotos efektyviai (grynasis pelnas 2007 metais net sumažėjo). Taigi, įmonės turtas 2005 metais buvo formuojamas kredituojantis iš klientų, tačiau ilgai minėti rodikliai pagerėjo. Statybų sektoriaus priimtina kreditorinio įsiskolinimo dienos reikšmė 2005 metais buvo mažesnė nei UAB „Plungės lagūna“, tačiau 2006 metais šitos reikšmės beveik susilygino ir 2007 metais įmonės kreditorinis įsiskolinimas tapo mažesnis nei statybų sektoriaus rodiklis (2.14 paveikslas).

Atsargų apyvartumo dienos rodiklis įmonėje buvo labai mažas, t.y. įmonė pakankamai dažnai užsipirkinėjo atsargas. Pagrindinė to problema – įmonė neturi pakankamai sandėliavimo plotų. Šiuo metu įmonė turi 350 m² administracinį pastatą ir 1050 m² gamybines-sandėliavimo patalpas, kur sandėliuoti vietos yra tik apie 30-40 proc., nes yra gamybinės patalpos bei laikomos mašinos, įrenginiai, kita įranga. Vadinasi, šiuo metu įmonė sandėliavimo plotų turi tik apie 370 m². Nors pastaraisiais metais atsargų apyvartumas dienos ir ėmė didėti (2005-2006 metais jis netgi nesiekė privalomo 2 savaičių lygio), tačiau vis vien vidutiniškai įmonė atsargas užsipirkinėjo 21,5 karto per metus (beveik 2 kartus per mėnesį). Tai labai apsunkino įmonės plėtros galimybes bei didino grėsmę laiku neįvykdyti sutarčių su klientais. Priimtina atsargų apyvartumo reikšmė statybų sektoriuje yra 7,5-7,6 karto per metus arba 45-48 dienos (žr. 2.15 paveikslą). Vadinasi, įmonės vadovybei reikės ieškoti būdų, kaip padidinti sandėliavimo-gamybinius plotus bei padidinti atsargų apyvartumą iki 45-48 dienų per metus.



2.15 pav. UAB „Plungės lagūna“ ir statybų sektoriaus atsargų apyvartumo dinamika 2005-2007 metais

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis
<http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1872>

UAB „Plungės lagūna“ nėra nei jauna, nei nauja rinkoje, tačiau jai 2005-2007 metais atsirado ūkininkavimo problemų dėl pardavimų augimo stabilizavimosi, savikainos mažėjimo sulėtėjimo, veiklos sąnaudų ženklaus didėjimo, kas mažino grynąjį pelną. Minėti faktoriai atsirado todėl, kad įmonė dažnai samdė subrangovus, kurie pagelbėtų vykdant statybos projektus su betranšėjų technologijomis, nes pati jų neturi. Ilgainiui tokia situacija gali priversti įmonę iki nuostolių patyrimo ar išstūmimo iš rinkos, todėl UAB „Plungės lagūna“ vadovybei būtina ieškoti galimybių (vykdyti investicinius projektus), siekiant įsitvirtinti rinkoje su betranšėjų technologijomis. Įmonės grynojo pelningumo rodiklis 2007 metais buvo mažesnis nei šakos. Be to, įmonės investicinis potencialas nebuvo išnaudojamas pakankamai (tą parodė turto ir nuosavybė gražos rodiklių analizė). Įmonės mokumo rodiklis 2007 metais buvo pakankamas, siekiant gauti didesnes ilgalaikes paskolas iš kreditinių institucijų (nors lyginant su šakos rodikliais ir 2007 metais jie yra mažesni), skolos rodikliai – gerėjantys (be to, 2007 metais jie susilygino su šakos rodikliais). Kadangi UAB „Plungės lagūna“ planuoja atiduoti likusią dalį ilgalaikės paskolos iki 2008 metų vidurio, tai finansų struktūros rodiklių tendencijos – gerėjančios. 2007 metais įmonei nebereikėjo kredituoti darant „žirkles“ tarp kreditorinio ir debitorinio išsiskolinimo, nes ji paėmė paskolą. Be to, įmonės tiek kreditorinis, tiek debitorinis išsiskolinimas 2007 metais buvo mažesnis nei statybų sektoriaus. Vieną iš didžiausių grėsmių, analizuojant įmonės finansinę būklę galima įvardinti labai trumpą atsargų apyvartumo periodą, t.y. įmonė analizuojamu periodu užsipirkinėjo atsargas maždaug kas 2 savaites, tuo tarpu, kai

šakos rodiklis – apie 7,5-7,6 karto per metus. Taip yra todėl, kad neturi pakankamai gamybinių-sandėliavimo patalpų.

Reziumuojant reikėtų pažymėti, kad įmonė padarė vieną esminę klaidą – pasiėmusi nors ir nedidelę ilgalaikę paskolą ją panaudojo neefektyviai, tik savo likvidumui pagerinti, tačiau pardavimų apimtys nepadidėjo, o grynasis pelningumas – net sumažėjo. Ekskavatoriaus pirkimą įmonė galėjo organizuoti ir iš amortizacinių atskaitymų, tuomet nebūtų reikėję bankui mokėti palūkanų (įmonės ilgalaikio turto nusidėvėjimas 2007 metais siekė daugiau nei 0,5 mln. Lt). Todėl įmonei reikia agresyvesnių ir patikimesnių investicijų, kurios galėtų padidinti pardavimų apimtį iki 50 proc. siekiant sumažinti veiklos sąnaudų augimą. Be to, būtina įsigyti papildomų sandėliavimo plotų, kad galėtų prailginti atsargų apyvartumo trukmę. Todėl kitame skyriuje bus aptariamos galimos investicijos, siekiant plėsti įmonės veiklą, didinti pardavimus bei pelną.

2.3. UAB „Plungės lagūna“ investicinio projekto pagrindimas

Išanalizuota ir nustatyta, kad Lietuvoje auga naujų inžinerinių tinklų statybos ir rekonstrukcijos darbų poreikis, todėl įmonė nagrinėja galimybę įsitvirtinti vandentiekio, nuotekų vamzdžių tiesimo ir rekonstravimo, bei kitų inžinerinių tinklų statybos rinkoje, modernizuojant inžinerinių tinklų statybos gamybinę bazę, apimant visą inžinerinių tinklų statybos technologinį kompleksą. Siekiant minėtų tikslų, būtina įsigyti *betranšėjas technologijas*, kurios:

- Užtikrina užsakovų keliamų reikalavimų (neardomos kelių, gatvių dangos; saugojami želdiniai; netrikdomas automobilių, pėsčiųjų eismas) tenkinimą, tiesiant ar rekonstruojant inžinerinius tinklus;
- Sutrumpina darbų vykdymo laiką (neardoma viršutinė kelio danga, nereikia iš naujo tiesiti dangos), todėl įmonė gali padvigubinti savo apyvartą;
- Kadangi nebus griauinama viršutinio kelio danga, nebus reikalinga atstatyti prieš tai buvusią dangą, įmonė atpigins darbų sąnaudas iki 30-35 proc.
- Tiesiant inžinerinius tinklus nereikia atidengti viršutinio sluoksnio, kas leidžia mažinti neigiamą poveikį aplinkai (senamiesčiai, architektūros paminklai, regioniniai parkai ir pan.).

UAB „Plungės lagūna“ šiuo metu turi inžinerinių tinklų statybai ir rekonstrukcijai skirtą įrangą, pastatą (administracinės 350 m² patalpas ir gamybinės-sandėliavimo 1050 m² patalpos bei žemės). Ilgalaikio turto analizė pateikiama 13 priede.

Šiuo metu įmonė betranšėją technologiją naudojo ir darbus atlikinėjo subrangos būdu. Dėl to, kad pati bendrovė nėra įsigijusi betranšėjų technologijos, dirbdama inžinerinių tinklų

statybos ir rekonstrukcijos darbus, susiduria su techninėmis ir ekonominėmis problemomis (žr. 2.7 lentelę).

2.7 lentelė

UAB „Plungės lagūna“ problemos dėl inovacijų nevykdymo

Techninės problemos	Ekonominės problemos
Turima įranga dirbant inžinerinių tinklų statyboje ir rekonstrukcijoje sunku įvykdyti užsakovų keliamus pageidavimus (neardoma dangas, saugomi želdiniai, netrukdoma automobilių ir pėsčiųjų eismui).	Sąlyginai mažas konkurencingumas ir verslumo lygis inžinerinių komunikacijų statybų ir rekonstrukcijų rinkoje.
Reikalingos didesnės darbų ir laiko sąnaudos tiesiant ir rekonstruojant tinklus miestuose ir gyvenvietėse, nes tenka ardyti kelių dangas, stabdyti mašinų ir žmonių srautus miestuose ir gyvenvietėse.	Sąlyginai maža sukuriama pridėtinė vertė įmonės teikiamoms paslaugoms.
Negalima tinklų statyba miestuose ir gyvenvietėse, kur tankus kelių tinklas, ar yra kitos kliūtys, ten reikalingos betranšėjęs technologijos.	Lyginant darbų apimtį inžinerinių tinklų statyboje 2007 metais apimtys buvo mažesnės nei 2006 metais dėl turimos technologijos neefektyvumo ir būtinybės betranšėję įrangą nuomotis arba atlikinėti darbus subrangos būdu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, kalbantis su UAB „Plungės lagūna“ dirbančiais ekspertais

Įvertinus UAB „Plungės lagūna“ veiklos finansinę būklę bei nustatius, kad įmonė turi ūkininkavimo sunkumų dėl to, kad neturi betranšėjų technologijų (paslaugas teikia tik subrangos būdu) ir gamybinių-sandėliavimo patalpų, įmonės vadovybei siūloma įsigyti ir įdiegti modernią inžinerinių tinklų statybos ir rekonstrukcijos darbų kompleksinę betranšėję technologiją, kuri kainuoja 5 210 tūkst. Lt su PVM ir 4 415 tūkst. Lt be PVM (PVM yra 794,7 tūkst. Lt) bei 2500 m² sandėliavimo pastatą už 6 000 tūkst. Lt su PVM arba 5 085 tūkst. Lt be PVM (PVM 915,2 tūkst. Lt).

Kitame skyriuje bus nagrinėjamos investicinio projekto alternatyvos bei skaičiuojamas alternatyvų atsiperkamumas, tuomet įmonės vadovybei bus pasiūlyta optimaliausias sprendimas.

3. UAB „PLUNGĖS LAGŪNA“ INVESTICINIO PROJEKTO NAUDNGUMO IR ATSIPERKAMUMO ANALIZĖ

Praeitame skyriuje buvo išanalizuota ir nustatyta, kad UAB „Plungės lagūna“ savo veikloje nedaro reikšmingesnių investicijų, kurios padidintų įmonės pardavimus ir pelną bei ji neprarastų klientų ir pasiektų konkurencinį pranašumą rinkoje. Įmonės finansiniai rodikliai (likvidumas ir mokumas) 2007 metais yra pakankamai geri siekiant gauti ilgalaikes paskolas iš kreditinių institucijų, todėl, išnagrinėjus įmonės finansinę būklę bei atlikus statybų rinkos analizę, įmonės vadovybei siūlomos dvi investicinio projekto alternatyvos (14 priedas). I alternatyvos atveju įmonės vadovybei siūloma įsigyti betranšėjas technologijas, kas padėtų įmonei, mažinant veiklos sąnaudas (nes nebereikės samdytis subrangovų), padvigubinti apyvartą 5 metų bėgyje, o taip pat siūloma įsigyti 2500 m² patalpas (jų kaina su PVM – 6 mln. Lt arba 2400 Lt/m², Rietavo savivaldybės duomenimis). Taigi, iš viso siūloma investuoti 11,21 mln. Lt su PVM arba 9,5 mln. Lt be PVM, paskolos terminas – 4 metai. II-osios alternatyvos atveju siūloma pirkti tik betranšėjų technologijų įrangą (analogiškai kaip ir I-osios alternatyvos atveju) ir nepirkti sandėliavimo patalpų. Tuomet įmonė investuotų tik 5,21 mln. Lt su PVM arba 4,415 mln. Lt be PVM, tačiau ji būtų priversta mažinti atsargas, kas stabdytų pardavimų augimą ir didintų veiklos sąnaudas (dėl sandėliavimo plotų nuomos kaštų). Paskolos terminas – 3 metai.

Šiame skyriuje bus išanalizuotos ir įvertintos abiejų investicinių projektų alternatyvos bei nustatyta, kuriuo atveju įmonė įvykdytų optimaliausią investiciją, t.y. kuris projektas būtų labiau naudingas ir greičiau atsipirktų bei neštų didesnę pelną. Investicinio projekto alternatyvų vertinimo prognostinis periodas – 5 metai (nuo 2008 iki 2012 metų).

3.1. Investicinio projekto I alternatyvos analizė

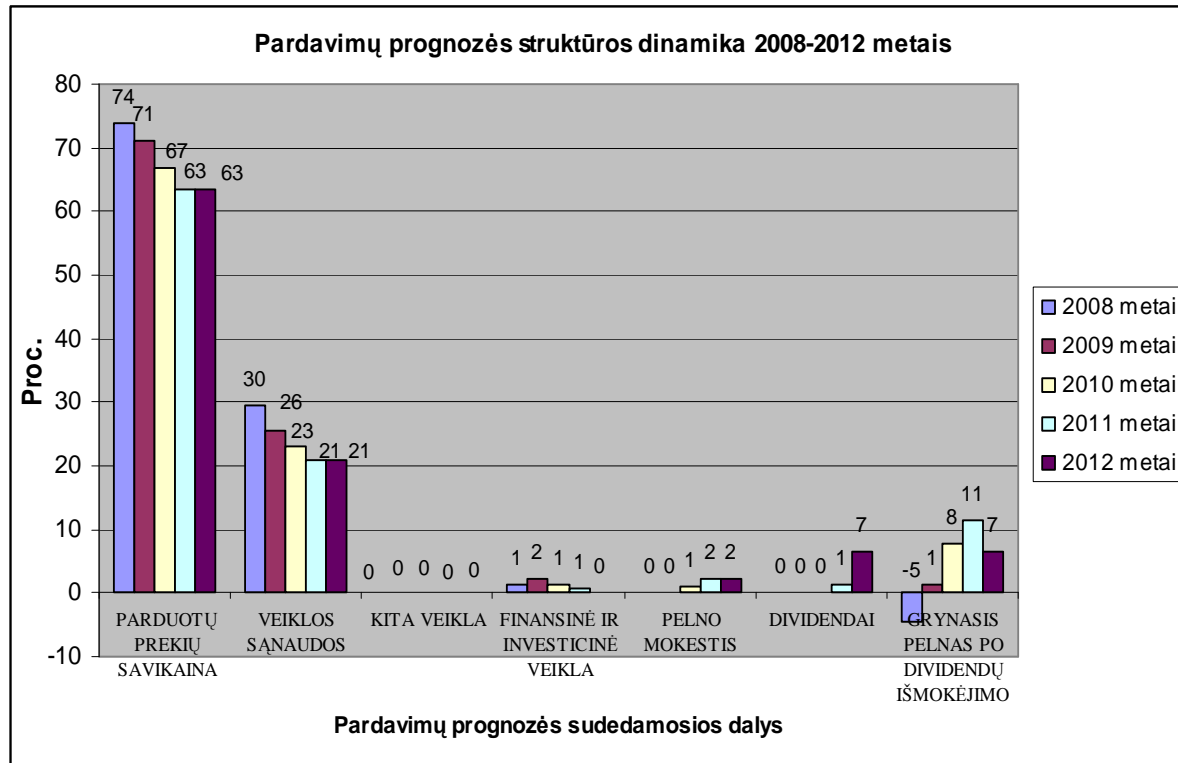
Investavus į UAB „Plungės lagūna“ verslo plėtrą (betranšėjų technologijų įsigijimą ir sandėliavimo-gamybinių patalpų pirkimą) 9,5 mln. Lt be PVM, pardavimai, savikainos ir veiklos sąnaudos augs (žr. 3.1 lentelę). Įmonė ir toliau specializuosis inžinerinių tinklo bei hidrotechninėje statyboje, tuo tarpu kita statyba ir kita veikla išliks beveik tame pačiame lygyje kaip ir 2007 metais. Savikaina nebeaugs tokiu dideliu tempu dėl to, kad darbai su betranšėjų technologijomis yra pigesni maždaug 30-35 proc., lyginant su įprastinėmis technologijomis (Įmonių asociacija „Betranšėjės technologijos“, 2005). Veiklos sąnaudos augs taip pat ne tokiu dideliu tempu, nes nebereikės samdytis subrangos darbų.

Pardavimų, savikainos ir veiklos sąnaudų procentinio augimo prognozė dėl betranšėjų technologijų ir sandėliavimo-gamybinių plotų įsigijimo

	2008	2009	2010	2011	2012
Savikaina	+30 %	+30 %	+15 %	+10 %	-
Veiklos sąnaudos	+30 %	+20 %	+10 %	+5 %	-
Pardavimai					
Inžineriniai tinklai	+30 %	+50 %	+30 %	+20 %	-
Hidrotechninė statyba	+30 %	+50 %	+30 %	+20 %	-
Kita statyba	-	+20 %	-	-	-
Kita veikla	-	+20 %	-	-	-

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal Įmonių asociaciją „Betranšėjų technologijos“, 2005

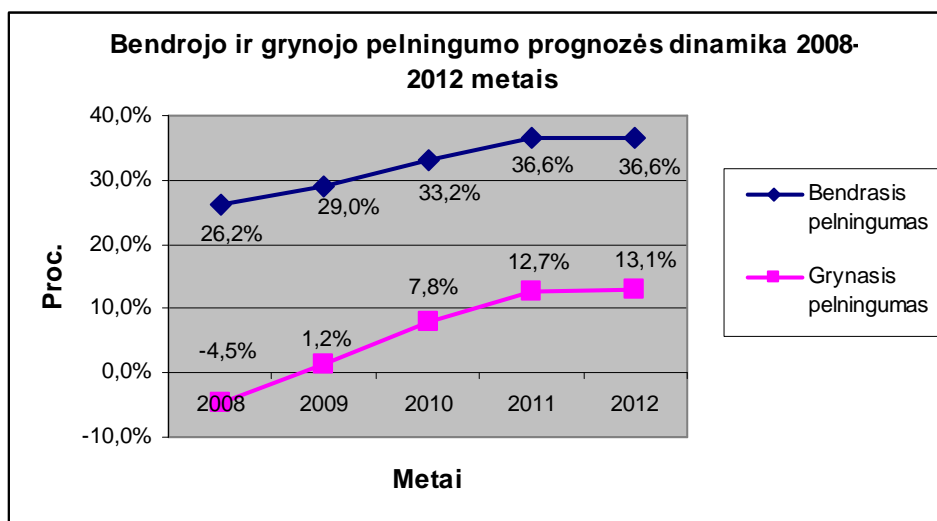
Įvertinus planuojamų įsigyti įrengimų, technikos ir pastato nusidėvėjimą (įrengimai – 6 metai, transporto priemonės – 10 metų, pastatas – 20 metų) apskaičiuota, kad vidutinis visų investicijų nusidėvėjimas – 14,1 metų. Paskola bus imama 4 metams su 9 proc. palūkanomis (pagal dabartines tendencijas). Pagal esamas rinkos tendencijas, betranšėjes technologijas reikėtų įsigyti 2008 metų spalio mėnesį, vadinasi, nusidėvėjimas ir palūkanų bei paskolos mokėjimas prasidės 2008 metų lapkričio mėnesį (žr. 15 priedą).



3.1 pav. UAB „Plungės lagūna“ pardavimų prognozės struktūros dinamika 2008-2012 metais
Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Pagal prognostinę pelno (nuostolio) ataskaitą (žr. 16 priedą), nuostolis yra planuojamas tik 2008 metais, vėliau grynasis pelnas kiekvienais metais didės, o 2011 metais bus išmokami dividendai akcininkams 10 proc. lygyje, 2012 metais – 50 proc. lygyje.

Savikaina 2008-2012 metų laikotarpyje pardavimų struktūroje sumažės 11 proc. punktų dėl to, kad betranšėjės technologijos leidžia savikainos išlaidas sumažinti iki 30-35 proc. (žr. 3.1 paveikslą). Veiklos sąnaudos mažės pardavimų struktūroje dėl to, kad įsigijus betranšėjes technologijas, bus nebesamdomi paslaugų teikėjai subrangos būdu (sumažėjimas – 9 proc. punktais). 2008-2011 metais šiek tiek išaugs finansinės ir investicinės išlaidos dėl paskolos mokėjimo. Dėl minėtų priežasčių įmonės grynasis pelningumas didės 2009-2011 metais ir 2012 metais ji galės išmokėti dividendus akcininkams 50 proc. lygyje. Pelno mokestis bus pradėtas mokėti 2010 metais, kai bus padengtas praėjusių laikotarpių nuostolis. Įmonei siūloma 2011 metais padidinti įstatinį kapitalą.



3.2 pav. UAB „Plungės lagūna“ bendrojo ir grynojo pelningumo prognozės dinamika 2008-2012 metais

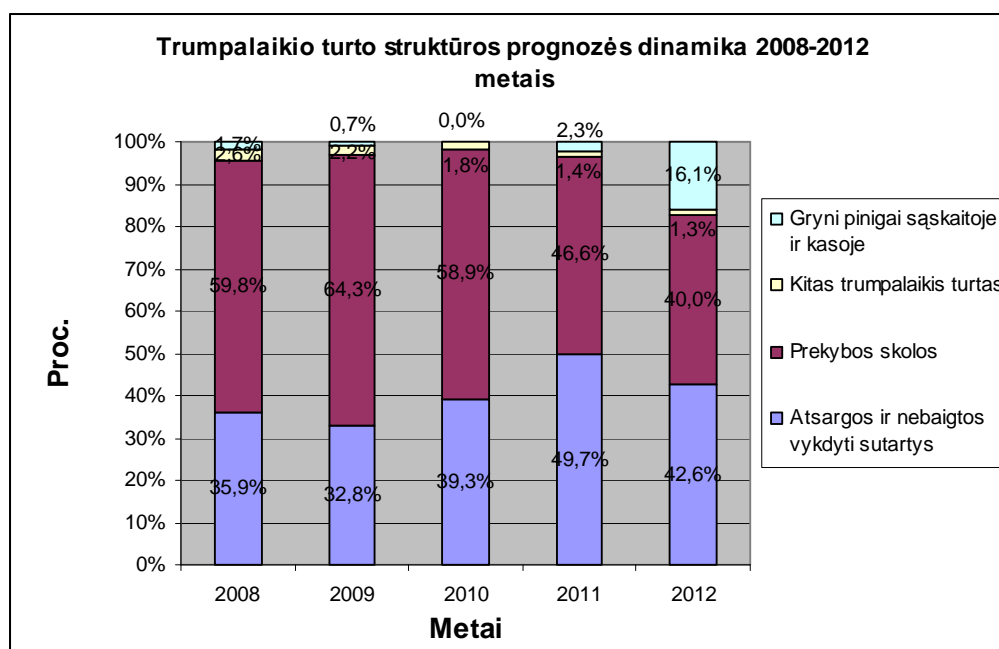
Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Tiek bendrasis, tiek grynasis pelningumas prognozuojamu periodu augs (žr. 3.2 paveikslą), tačiau grynojo pelningumo augimo tempai bus didesni (bendrojo pelningumo pasikeitimas 2008-2012 metų periode – +10,4 proc. punktų, grynojo pelningumo - +17,6 proc. punktų). Taigi, pasirinkta įmonės investicija pelningumo požiūriu yra efektyvi, nes ilgainiui uždirbamas pelnas, be to, grynojo pelningumo augimas bus didesnis nei bendrojo pelningumo augimas.

Pagal balanso ataskaitos prognozes (žr. 17 priedą), ilgalaikis turtas 2008 metais, lyginant su 2007 metais, išaugs beveik 2,7 karto (dėl investicijų), tačiau 2012 metais jis sumažės 35 proc. dėl ilgalaikio turto nusidėvėjimo. Turto struktūroje 2008 metais ilgalaikis turtas sudarys beveik

71 proc., o 2012 metais – tik 35 proc., vadinasi, įmonės likvidumas didės. Pats turtas 2008-2012 metų laikotarpyje padidės beveik 31 proc.

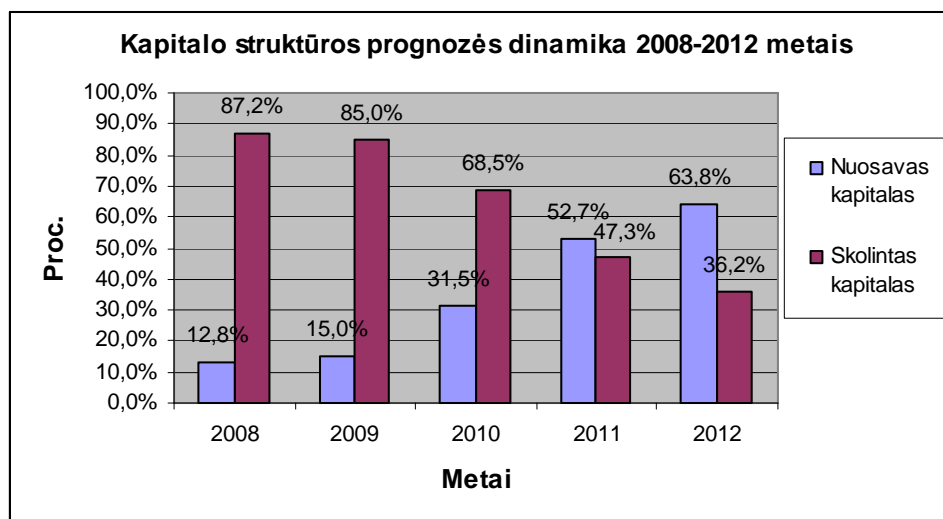
Didžiausią dalį trumpalaikio turto struktūroje 2008 metais sudarys prekybos skolos (apie 60 proc.), jos šiek tiek padidės 2009 metais, o nuo 2010 metų mažės ir 2012 metais sumažėjimas sieks 19,8 proc. punktų (žr. 3.3 paveikslą). Prognozuojamu periodu didės likvidžiausio turto dalis – gryniesi pinigai, kurie sudarys apie 16,1 proc. viso trumpalaikio turto 2012 metais. Atsargų procentinė dalis 2008-2011 metais didės, nes įmonė, įsigijusi naujas sandėliavimo patalpas, galės didinti atsargų užsipirkimo laiką, tačiau 2012 metais atsargų procentinė dalis trumpalaikio turto struktūroje šiek tiek sumažės ir ilgainiui šis rodiklis išliks tokia pačia lygyje.



3.3 pav. UAB „Plungės lagūna“ trumpalaikio turto struktūros prognozės dinamika 2008-2012 metais

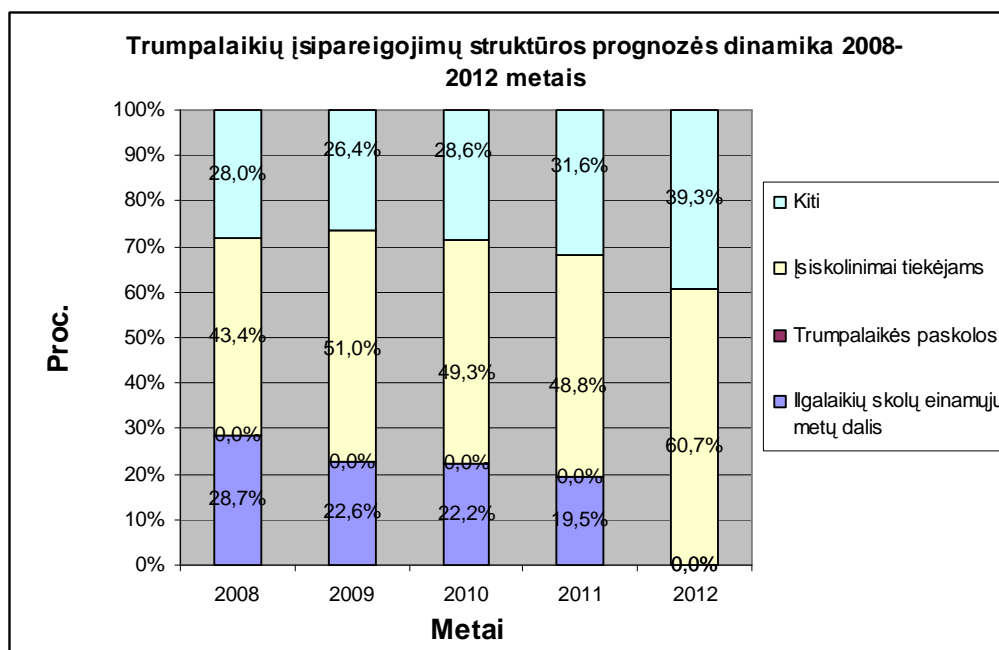
Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Planuojama, kad 2008 metais nuosavas kapitalas sudarys apie 13 proc. (2008 metais bus padidintas įstatinis kapitalas iki 3 mln. Lt iš nepaskirstyto pelno dalies, žr. 3.4 paveikslą), ilgainiui jis didės ir 2011 metais viršys skolintą kapitalą 5,4 proc. punktais. 2011 metais įstatinis kapitalas padidės iki 4 mln. Lt, o rezervai – iki 525,9 tūkst. Lt iš nepaskirstyto pelno dalies. Todėl 2012 metais nuosavas kapitalas skolintą viršys 27,6 proc. punktais (žr. 3.4 paveikslą), vadinasi, 2012 arba net 2011 metais įmonės vadovybė galės pradėti vykdyti naujas investicijas (priklausomai nuo kitų prognostinių rodiklių), pavyzdžiui, atnaujinti savo orgtechniką, vykdyti remontus administracinėse patalpose ir pan.



3.4 pav. UAB „Plungės lagūna“ kapitalo struktūros prognozės dinamika 2008-2012 metais
Šaltinis: sudaryta darbo autorės

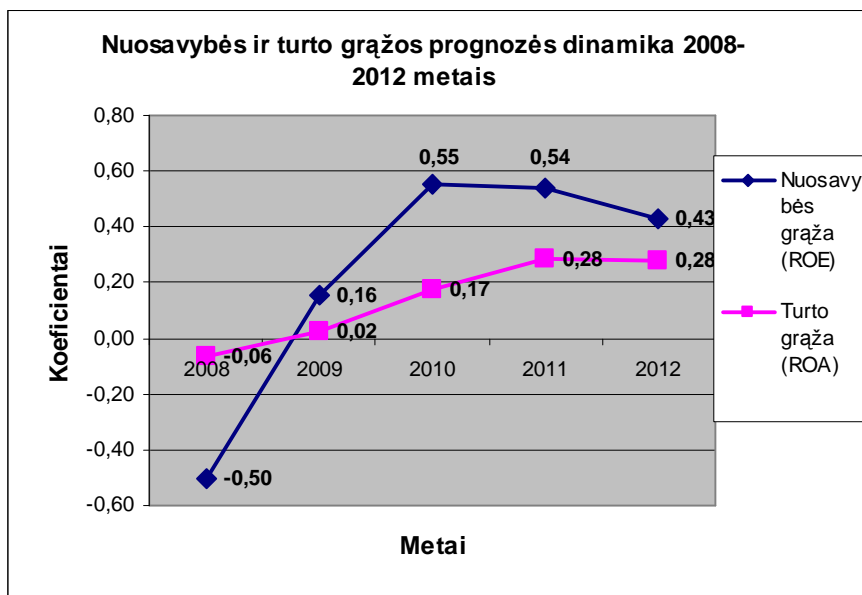
Pagal trumpalaikių išpareigojimų struktūros prognozės dinamiką (3.5 paveikslas), investicijoms skirtos paskolos mokėjimas baigsis 2011 metais.



3.5 pav. UAB „Plungės lagūna“ trumpalaikių išpareigojimų struktūros prognozės dinamika 2008-2012 metais
Šaltinis: sudaryta darbo autorės

I alternatyvos atveju 1 savininkų investuotam litui 2008 metais teks 0,5 Lt nuostolio, tačiau vėliau šis rodiklis gerės ir 2010 metais jau 1 savininkų investuotam litui teks 0,55 Lt

pelno. Nuo 2011 metų nuosavybės grąžos rodiklis mažės, todėl įmonės vadovybė turės vykdyti naujas investicijas (žr. 3.6 paveikslą).



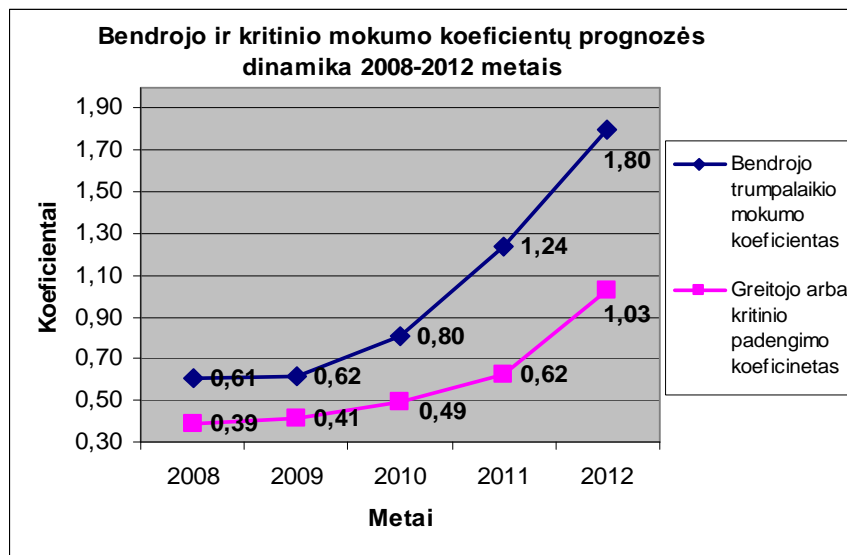
3.6 pav. UAB „Plungės lagūna“ nuosavybės ir turto grąžos prognozės dinamika 2008-2012 metais

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Turto grąžos rodiklio kitimas nebus toks nepastovus, nors 2008 metais 1 turto piniginiam vienetui teks 0,06 Lt nuostolio, ilgainiui šis rodiklis didės ir 2011 metais pasieks 0,28 Lt, vėliau jis išliks tokia pačia lygyje (žr. 3.6 paveikslą). Pagal nuosavybės ir turto grąžos prognozes, investicijos pasiteisins, nes generuos pelną, tačiau 2011 ar 2012 metais, esant galimybėms, įmonės vadovybei reikės pradėti vykdyti naujas investicijas, verslo plėtrą ar atnaujinimą, priklausomai nuo tuo metu būsiančių rinkos sąlygų.

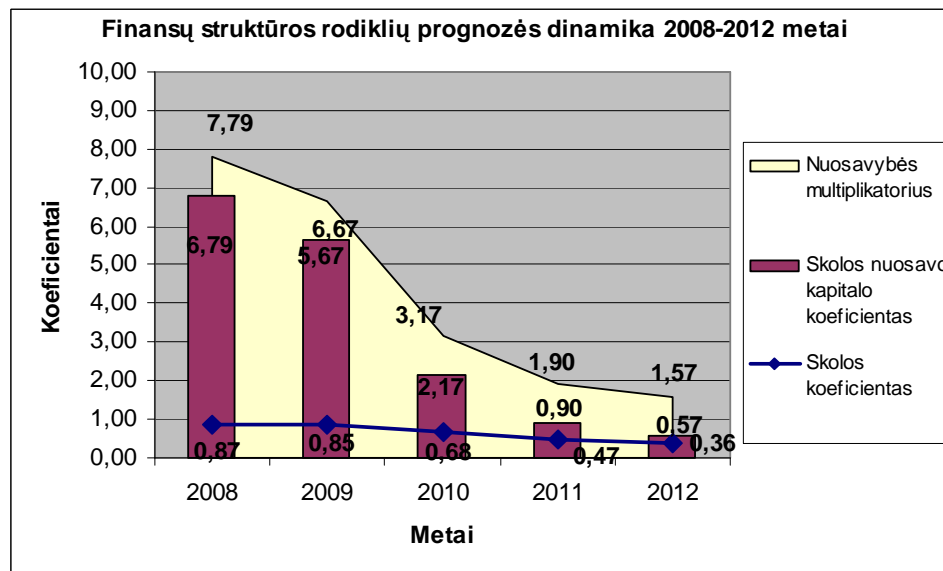
Iš 16 priedo matome, kad GAK iki 2011 metų yra neigiamas, tačiau jis ilgainiui gerėja ir 2011 metais tampa teigiamu.

Įmonės mokumo koeficientas 2008-2010 metais bus nepakankamas, tačiau jis gerės ir 2011 metais viršys 1 (žr. 3.7 paveikslą). Greitojo mokumo koeficientas nurodo tą pačią situaciją, vadinasi, jau 2011 metais įmonė galės imti naujas ilgalaikes paskolas. Atotrūkis tarp bendrojo ir grynojo mokumo koeficientų didės prognozuojamu periodu, tačiau 2012 metais jis bus optimalus.



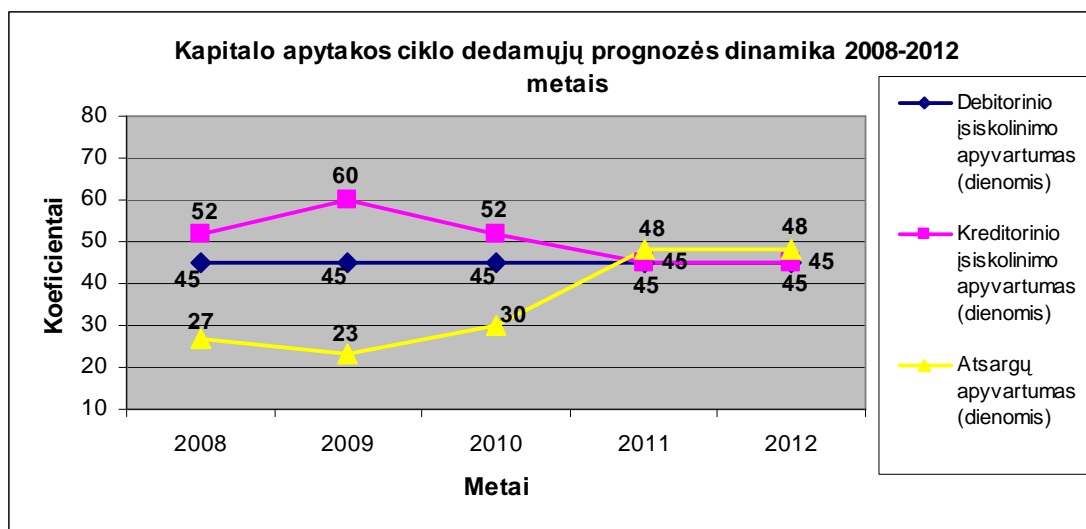
3.7 pav. UAB „Plungės lagūna“ mokumo prognozės dinamika 2008-2012 metais
Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Iš finansų struktūros rodiklių prognozės (žr. 3.8 paveikslas) galima daryti išvadą, kad finansinio svėro koeficientas prognozuojamu periodu gerės ir 2011 metais taps mažesnis už 1, t.y. įmonės nuosavas kapitalas viršys skolintą kapitalą. Optimaliausia situacija fiksuojama 2011 metais, 2012 metais, dar mažėjant finansų struktūros rodikliams, galima teigti, kad, jei įmonė toliau savo veikloje nevykdys jokių investicijų, tai ji neefektyviai panaudos uždirbtą pelną.



3.8 pav. UAB „Plungės lagūna“ finansų struktūros rodiklių prognozės dinamika 2008-2012 metais
Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Pagal sudarytas sutartis su klientais, debitorinis įsiskolinimas prognozuojamas 45 dienų lygyje. 2008-2009 metais, betranšėjų technologijų įsisavinimo ir paskolos mokėjimo metu, įmonė kredituosis didindama atsiskaitymą su tiekėjais (kreditorinį įsiskolinimą). Ilgainiui kreditorinio įsiskolinimo rodiklis gerės ir 2011 metais pasieks 45 dienų lygį (bus lygus debitoriniam įsiskolinimui, žr. 3.9 paveikslą). Atsargų apyvartumas didės prognozuojamu laikotarpiu, nes bus įsigytos naujos gamybinės-sandėliavimo patalpos, 2011 metais jis pasieks optimalų 48 dienų lygį, t.y. UAB „Plungės lagūna“ galės atsargas užsipirkinėti 7,5-7,6 kartus per metus (pasieks šakos rodiklio lygį).



3.9 pav. UAB „Plungės lagūna“ debitorinio, kreditorinio įsiskolinimo ir atsargų apyvartumo (dienomis) prognozės dinamika 2008-2012 metais

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Apibendrinant galima teigti, kad I alternatyvos atveju, investavus 9,5 mln. Lt be PVM arba 11,21 mln. Lt su PVM, apyvarta keturių metų laikotarpyje (kai bus visiškai įsisavintos technologijos, bei užkariauta didesnė rinkos dalis) padidės 130 proc. Savikaina ir veiklos sąnaudos neaugs tokiais tempais, nes bus atsisakyta subrangos darbų, o taip pat betranšėjų technologijų įsigijimas sumažins darbų kaštus apie 30-35 proc., dėl ko didės įmonės pelningumas, likvidumas ir mokumas. 2011 metais siūloma pradėti mokėti akcininkams dividendus ir svarstyti galimybes dėl naujų investicijų vykdymo (trumpalaikių ar ilgalaikių). Atsargų apyvartumas jau 2011 metais pasieks optimalų statybų sektoriaus lygį.

Iš kitos pusės, 11,21 mln. Lt – pakankamai didelė suma, be to, šiuo metu sunku prognozuoti palūkanų normos kitimą, todėl siūloma kita (II-oji) alternatyva – investuoti mažesnę pinigų dalį ir neįsigyti sandėliavimo plotų, dėl ko nukentėtų pardavimų augimas, nes sandėliavimo patalpas įmonė būtų priversta nuomotis, tačiau paskola siektų tik 3 metų laikotarpį.

3.2. Investicinis projekto II alternatyvos analizė

Investavus į UAB „Plungės lagūna“ verslo plėtrą (tik betranšėjų technologijų įsigijimą) 4,415 mln. Lt be PVM, pardavimų, savikainos ir veiklos sąnaudos augs (žr. 3.2 lentelę). Įmonė ir toliau specializuosis inžinerinių tinklų bei hidrotechninėje statyboje, tuo tarpu kita statyba ir kita veikla išliks beveik tame pačiame lygyje kaip ir 2007 metais. Pardavimų augimą, lyginant su I alternatyva, stabdys sandėliavimo-gamybinių plotų trūkumas, savikaina nebeaugs tokiu dideliu tempu dėl to, kad darbai su betranšėjų technologijomis yra pigesni maždaug 30-35 proc., palyginant su įprastinėmis technologijomis (Įmonių asociacija „Betranšėjų technologijos“, 2005). Veiklos sąnaudos augs didesniu tempu nei I alternatyvos atveju, nes, nors ir neberekės samdytis subrangos darbų, įmonės veiklos kaštai didės dėl sandėliavimo-gamybinių patalpų nuomos poreikio.

3.2 lentelė

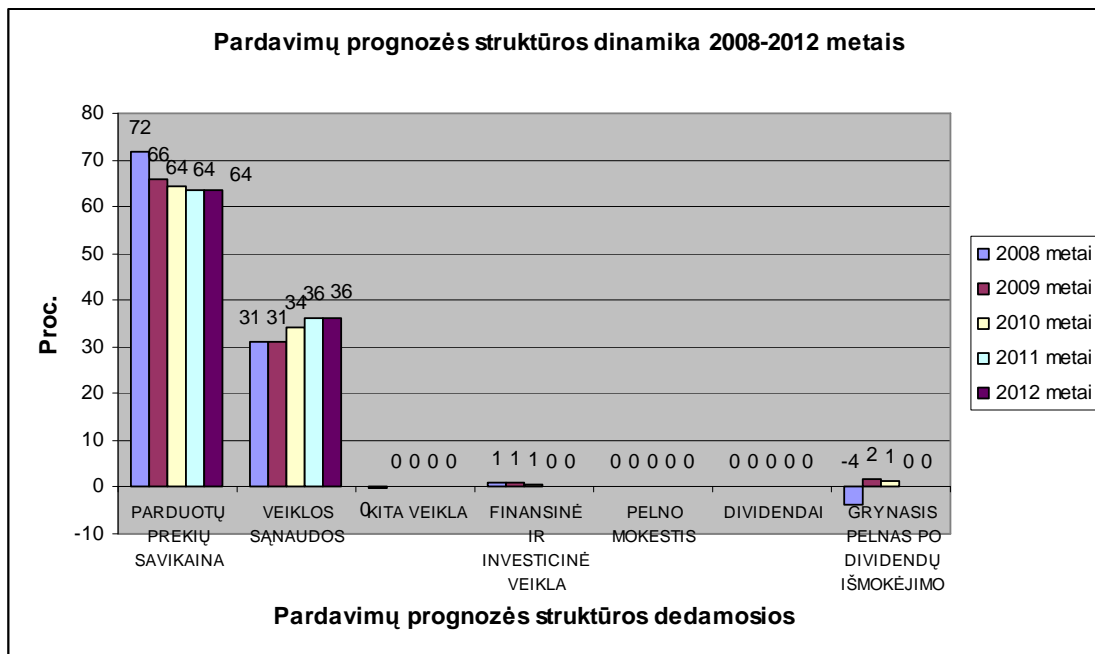
Pardavimų, savikainos ir veiklos sąnaudų procentinio augimo prognozė dėl betranšėjų technologijų įsigijimo

	2008	2009	2010	2011	2012
Savikaina	+20 %	+12 %	+7,5 %	+5,5 %	-
Veiklos sąnaudos	+30 %	+25 %	+20 %	+10 %	-
Pardavimai					
Inžineriniai tinklai	+20 %	+30 %	+15 %	+5 %	-
Hidrotechninė statyba	+20 %	+30 %	+15 %	+5 %	-
Kita statyba	-	+20 %	-	-	-
Kita veikla	-	+20 %	-	-	-

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal Įmonių asociacija „Betranšėjų technologijos“, 2005

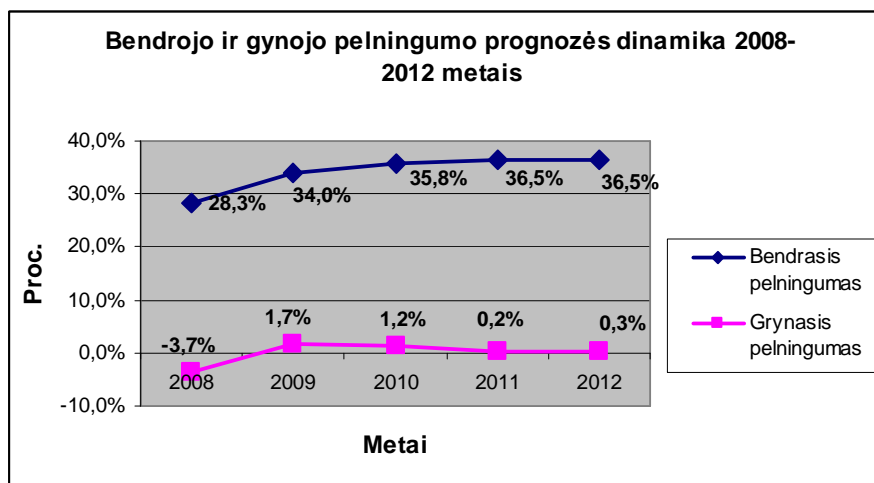
Įvertinus planuojamų įsigyti įrengimų ir technikos nusidėvėjimą (įrengimai – 6 metai, transporto priemonės – 10 metų) apskaičiuota, kad vidutinis visų investicijų nusidėvėjimas – 7,2 metų. Paskola bus imama 3 metams su 9 proc. palūkanomis (pagal dabartines tendencijas). Pagal esamas rinkos tendencijas, betranšėjas technologijas reikėtų įsigyti 2008 metų spalio mėnesį, vadinasi, nusidėvėjimas ir palūkanų bei paskolos mokėjimas prasidės 2008 metų lapkričio mėnesį. (žr. 19 priedą).

Pagal prognostinę pelno (nuostolio) ataskaitą (žr. 20 priedą), nuostolis yra planuojamas tik 2008 metais, 2009-2010 metais grynasis pelnas didės, tačiau 2011 metais jis vėl sumažės. Dėl šitos priežasties įmonės vadovybė negalės mokėti dividendų akcininkams.



3.10 pav. UAB „Plungės lagūna“ pardavimų prognozės struktūros dinamika 2008-2012 metais
Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Įmonės savikaina 2008-2012 metų laikotarpyje pardavimų struktūroje mažės, tačiau sumažėjimas bus mažesnis nei I alternatyvos atveju – 8 proc. (žr. 3.10 paveikslą) Veiklos sąnaudos prognozuojamos didėjančios (nuo 31 proc. 2008 metais iki 36 proc. 2012 metais pardavimų struktūroje), jos bus didesnės nei I alternatyvos atveju (lyginant 2012 metus, I alternatyvos atveju veiklos sąnaudos siekia 21 proc., II alternatyvos atveju – 36 proc.). Toks ženklus išaugimas planuojamas dėl sandėliavimo plotų nuomos poreikio. Šiek tiek 2008-2011 metais išaugs finansinės ir investicinės išlaidos dėl paskolos mokėjimo, tačiau jos mažesnės nei I alternatyvos atveju, nes investuojama mažesnė suma.



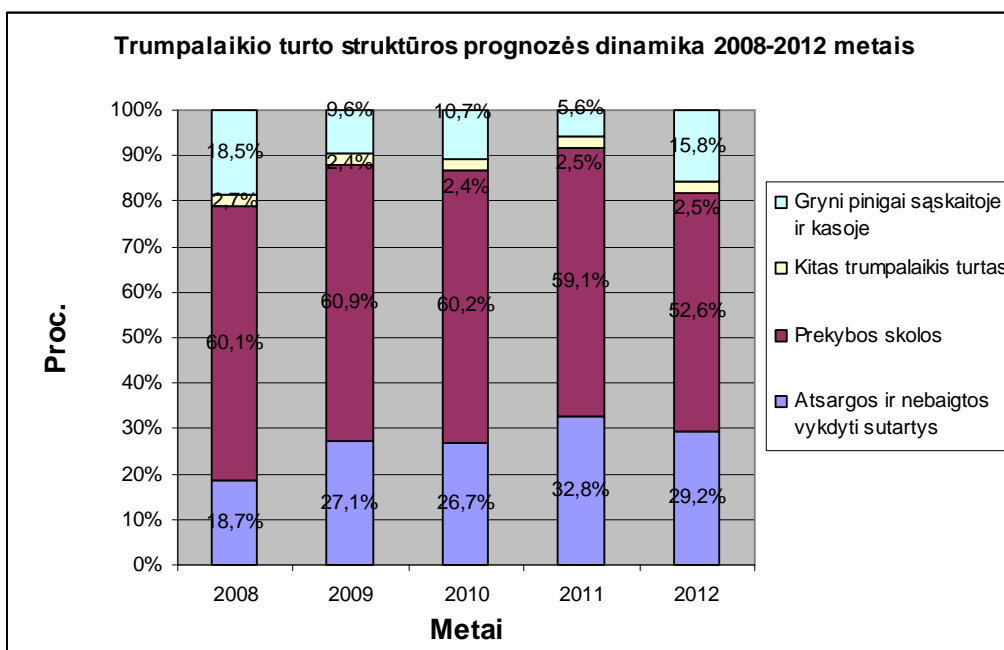
3.11 pav. UAB „Plungės lagūna“ bendrojo ir gynojo pelningumo prognozės dinamika 2008-2012 metais

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Bendrojo pelningumo dinamika bus analogiška I alternatyvos situacijai, nes betranšėjęs technologijos leis sumažinti darbų savikainą, tačiau prognostinis grynojo pelningumo rodiklis (neigiamas 2008 metais ir mažėjantis nuo 2010 metų) rodo, kad II-oji alternatyva nebus pelninga (žr. 3.11 paveikslą), taigi, pasirinkta įmonės investicija pelningumo požiūriu nebus efektyvi, nes įmonė ilgai nei grynųjų pelno neuždirbs.

Pagal balanso ataskaitos prognozes (žr. 21 priedą), galima teigti, kad įmonės ilgalaikis turtas 2008 metais, lyginant su 2007 metais, išaugs beveik 1,2 karto (dėl investicijų įsigijimo), tačiau 2012 metais jis sumažės 50 proc. (pasieks 2007 metų lygį) dėl esamo ilgalaikio turto nusidėvėjimo. Turto struktūroje 2008 metais ilgalaikis turtas sudarys 60 proc., o 2012 metais – tik 32 proc. Pats turtas 2008-2012 metų laikotarpyje sumažės 4 proc., tuo tarpu I alternatyvos atveju jis padidės beveik 31 proc.

Trumpalaikio turto struktūroje (žr. 3.12 paveikslą) didesnę dalį nei I alternatyvos atveju sudarys likvidžiausias turtas (grynieji pinigai) ir 2012 metais jis sieks 15,8 proc. (tai yra mažiau nei I alternatyvos atveju 0,3 procentiniais punktais). Prekybos skolos sudarys didžiausią dalį trumpalaikio turto struktūroje, jos mažai kis, tik ilgai šiek tiek mažės, tačiau 2012 metais jos bus didesnės nei I alternatyvos atveju beveik 13 proc. punktų. Atsargų procentinė dalis mažai kis ir bus ženkliai mažesnė nei I alternatyvos atveju.

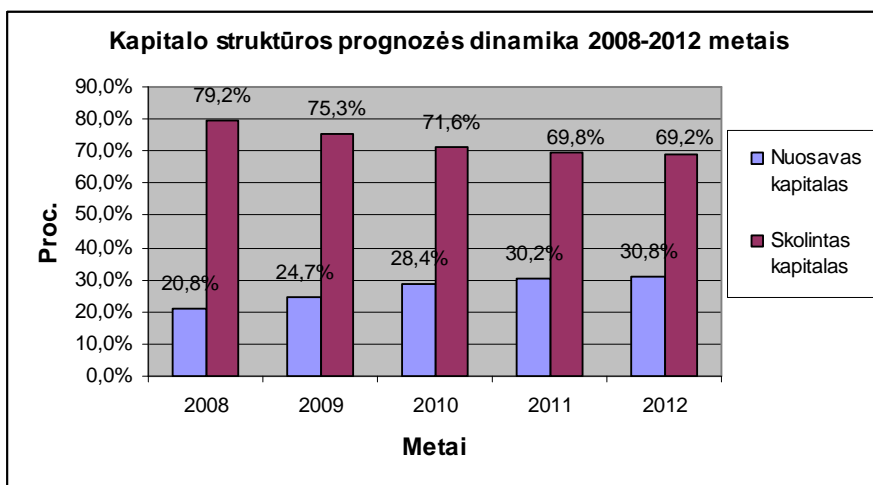


3.12 pav. UAB „Plungės lagūna“ trumpalaikio turto struktūros prognozės dinamika 2008-2012 metais

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

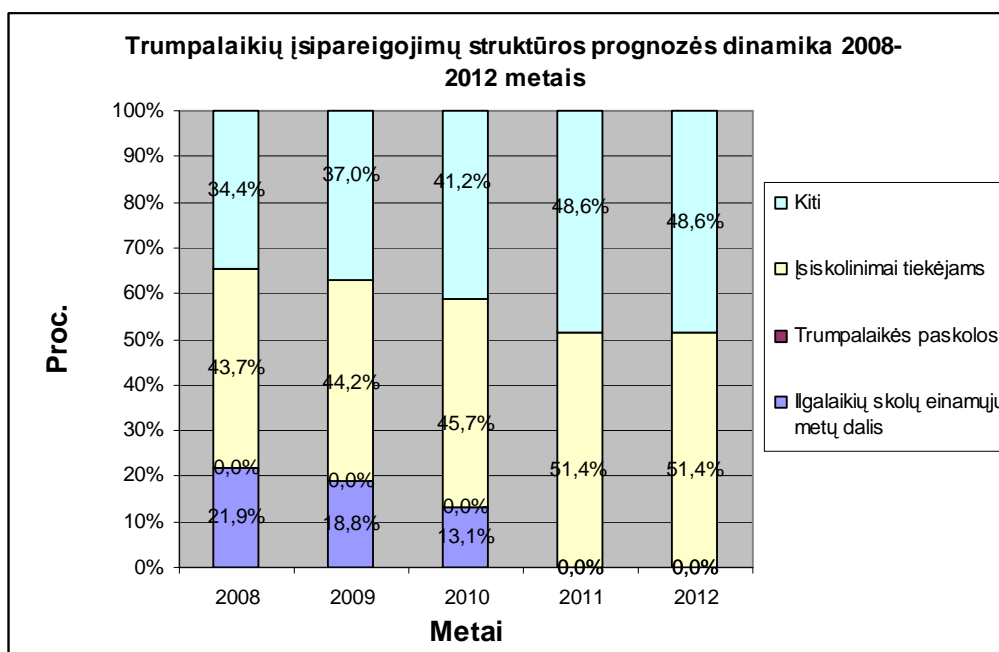
Planuojama, kad 2008 metais nuosavas kapitalas sudarys apie 21 proc. (2008 metais įstatinis kapitalas didės iki 3 mln. Lt iš nepaskirstyto pelno dalies, žr. 3.13 paveikslą), ilgai nei

jis didės, tačiau ne tokiu tempu kaip I alternatyvos atveju, nes įmonė neuždirbs tokių didelių pelnų. 2012 metais nuosavo ir skolinto kapitalo santykis II alternatyvos atveju sudarys 31:69, t.y. nuosavas kapitalas visu prognozuojamu laikotarpiu bus mažesnis nei skolintas, o tai nėra tenkinamas rezultatas ir tokia įmonė vadinama rimtai įsiskolinusi.



3.13 pav. UAB „Plungės lagūna“ kapitalo struktūros prognozės dinamika 2008-2012 metais
Šaltinis: sudaryta darbo autorės

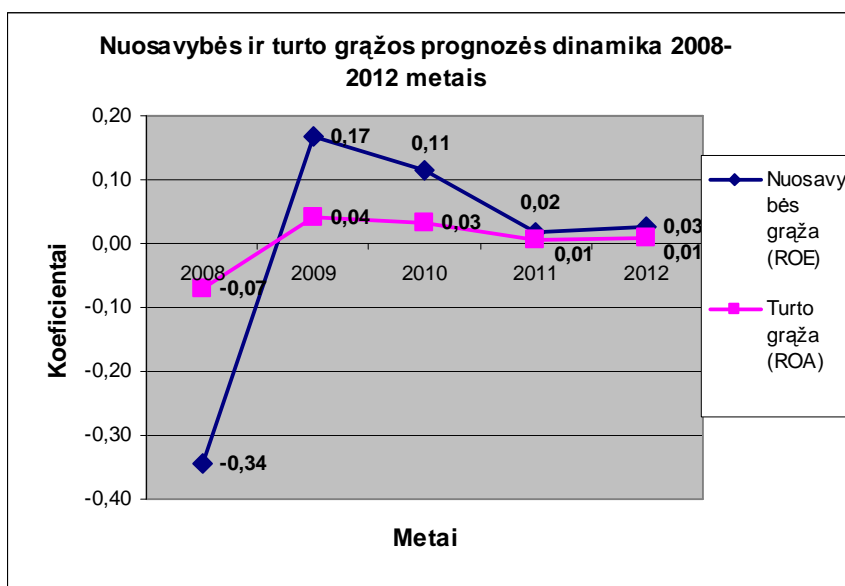
II alternatyvos atveju UAB „Plungės lagūna“ trumpalaikis turtas bus mažesnis nei trumpalaikiai įsipareigojimai, ilgainiui šis rodiklis gerės, tačiau per visus 5-erius prognozuojamus metus trumpalaikis turtas neviršys trumpalaikių įsipareigojimų, t.y. įmonė nebus moki.



3.14 pav. UAB „Plungės lagūna“ trumpalaikių įsipareigojimų struktūros prognozės dinamika 2008-2012 metais
Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Pagal trumpalaikių išpareigojimų struktūros prognozės dinamiką (3.14 paveikslas), paskolą įmonės baigs mokėti 2011 metais ir kitų paskolų ji neturės.

II alternatyvos atveju 1 savininkų investuotam litui 2008 metais teks 0,34 Lt nuostolio (t.y. 32 proc. mažiau nei I alternatyvos atveju), tačiau vėliau šis rodiklis gerės ir 2010 metais jau 1 savininkų investuotam litui teks 0,17 Lt pelno (tai yra 45 proc. mažiau nei I alternatyvos atveju) (žr. 22 priedą). Nuo 2011 metų nuosavybės gražos rodiklis vėl mažės (žr. 3.15 paveikslą). Turto gražos rodiklio kitimas nebus toks nepastovus, nors 2008 metais 1 turto piniginiam vienetui teks 0,07 Lt nuostolio (šiek tiek daugiau nei I alternatyvos atveju), ilgainiui šis rodiklis didės, tačiau nuo 2011 metų ims mažėti ir balansuos ties 0,01 Lt riba. Taigi, II alternatyvos investicija bus visiškai neefektyvi (ypatingai ilgame laikotarpyje), nes 2012 metais 1 savininkų investuotas litas atneš tik 3 cnt. pelno, o 1 turto piniginis vienetas atneš tik 1 cnt. pelno. Tuo tarpu I alternatyvos atveju 2012 metais 1 akcininkų piniginiam vienetui teks 43 cnt. pelno ir 1 turto piniginiam vienetui – 28 cnt. pelno.



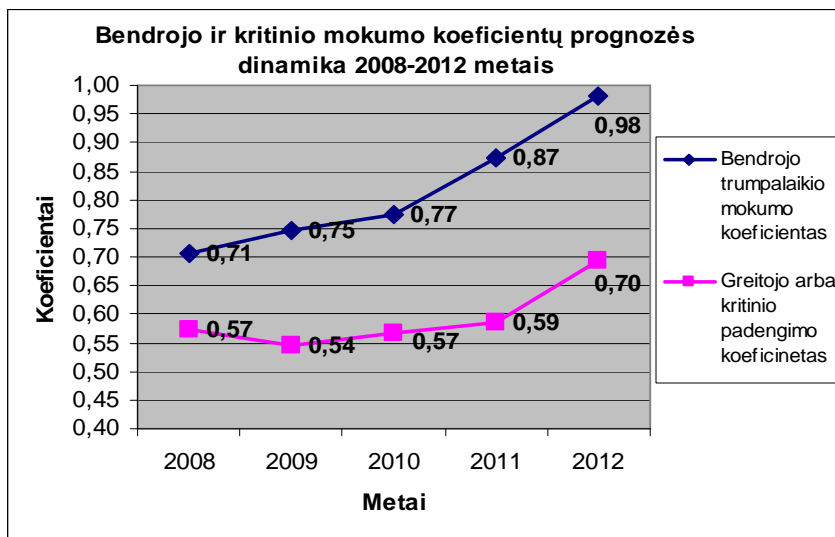
3.15 pav. UAB „Plungės lagūna“ nuosavybės ir turto gražos prognozės dinamika 2008-2012 metais

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

GAK visu analizuojamu periodu bus neigiamas, vadinasi įmonė nepadengs trumpalaikių išpareigojimų trumpalaikiu turtu, o tai reiškia, kad kreditinės institucijos, esant tokiems rodikliams, nesuteiks paskolų arba suteiks paskolas tik išimties tvarka.

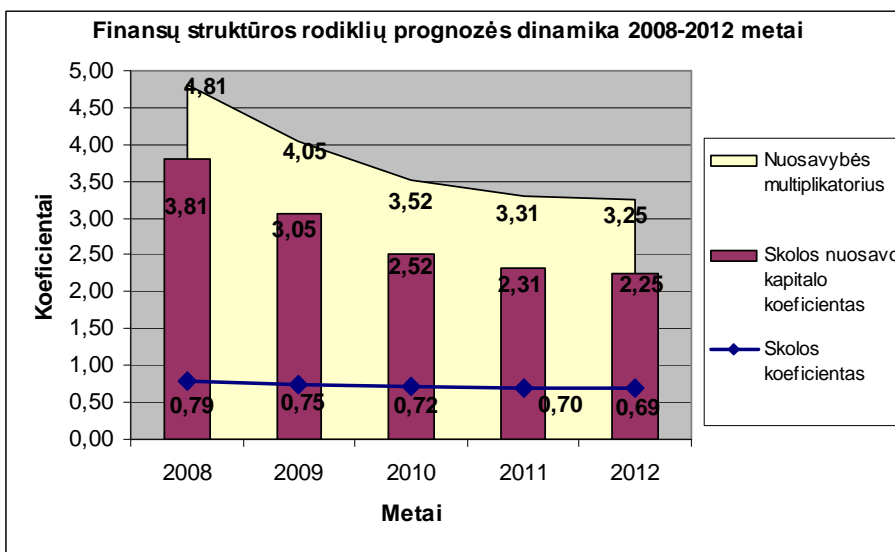
Pagal 3.16 paveikslą matome, kad įmonės mokumas visu prognozuojamu periodu bus nepakankamas, tačiau jis gerės ir bendrojo mokumo koeficientas 2011 metais beveik pasieks 1. Greitojo mokumo (padengimo) koeficientas nurodo tą pačią situaciją. Atotrūkis tarp bendrojo ir grynojo mokumo koeficientų didės prognozuojamu periodu, tačiau labai nežymiai, nes įmonė

atsargas didins taip pat labai nedideliu tempu dėl sandėliavimo-gamybinių patalpų nuomos apribojimų (aukšta kaina ir sunku surasti). Pažymėtina, kad I alternatyvos atveju jau 2011 metais įmonės bendrojo mokumo koeficientas viršys 1, kas leis įmonei toliau plėsti savo veiklą ir svarstyti galimybes dėl naujų ilgalaikių ar trumpalaikių paskolų pasiėmimo.



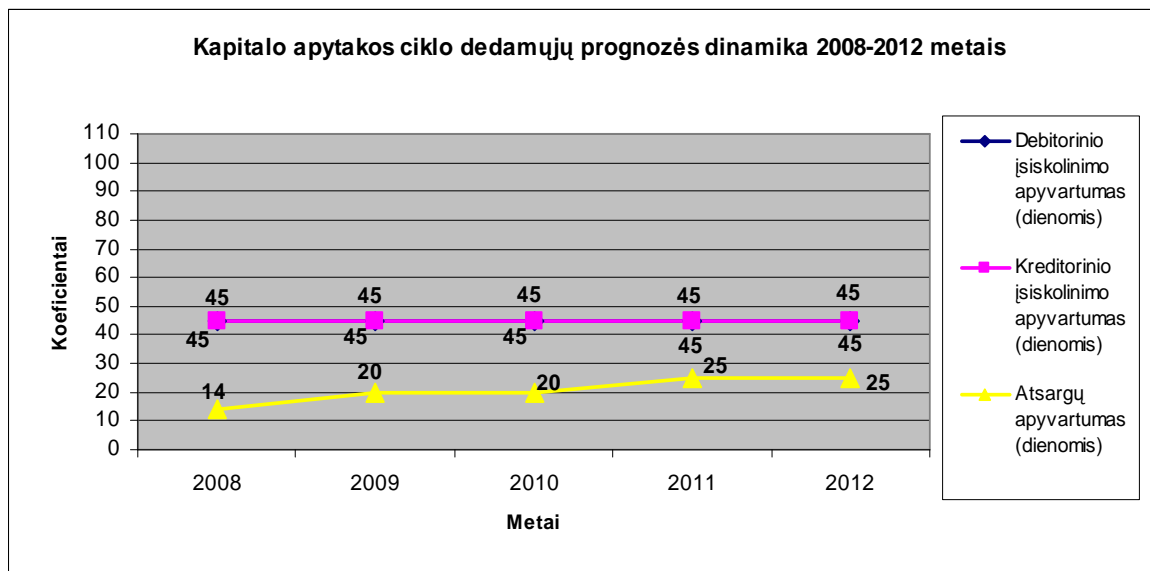
3.16 pav. UAB „Plungės lagūna“ mokumo prognozės dinamika 2008-2012 metais
Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Finansų struktūros rodiklių prognozė (3.17 paveikslas) rodo, kad II alternatyvos atveju įmonės finansai didesne dalimi bus formuojami iš skolino kapitalo, nes visi rodikliai prognozuojamu periodu bus didesni nei I alternatyvos atveju.



3.17 pav. UAB „Plungės lagūna“ finansų struktūros rodiklių prognozės dinamika 2008-2012 metais
Šaltinis: sudaryta darbo autorės

II alternatyvos atveju nebus poreikio daryti „žirkles“ tarp debitorinio ir kreditorinio išskolinimo, kas leis įmonei surasti tiekėjus, tiekiančius paslaugas ir prekes mažesniais kaštais, tačiau įmonės atsargų apyvartumas bus labai mažas (planuojama, kad įmonė atsargas užsipirkinės kas 2-3 savaites), kas padidins sutarčių nevykdymo riziką, stabdys pardavimų apimčių augimą (žr. 3.18 paveikslą). Kadangi atsargų apyvartumas planuojamas didesnis nei 2007 metais, įmonė bus priversta nuomotis gamybinės-sandėliavimo patalpas, kas išaugins veiklos kaštus ir mažins grynąjį pelningumą.



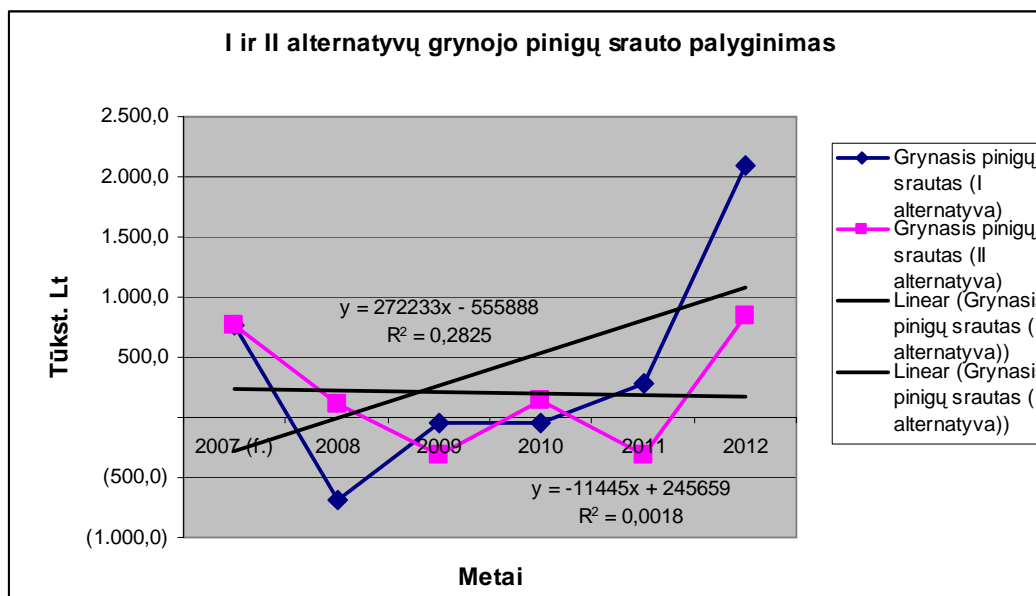
3.18 pav. UAB „Plungės lagūna“ debitorinio, kreditorinio išskolinimo ir atsargų apyvartumo (dienomis) prognozės dinamika 2008-2012 metais
Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Apibendrinant galima teigti, kad II alternatyvos atveju, įmonė investavusi 4,42 mln. Lt be PVM arba 5,21 mln. Lt su PVM, apyvartą keturių metų laikotarpyje (kai bus visiškai įsisavintos technologijos, bei užkariauta didesnė rinkos dalis) padidins tik 60 proc. (tai yra 70 proc. punktų mažiau nei I alternatyvos atveju). Savikaina didės analogiškai I alternatyvos situacijai, tačiau veiklos sąnaudos dėl potencialios gamybinių-sandėliavimų plotų nuomos galimybės augs ženkliai didesniu tempu nei I alternatyvos atveju. Dėl visų minėtų priežasčių įmonės veikla bus pelninga, tačiau grynasis pelningumas sieks tik 0,2-1,7 proc., UAB „Plungės lagūna“ vadovybės negalės akcininkams mokėti dividendus, įmonė nebus moki, dėl ko turės sunkumų imant ilgalaikes ar trumpalaikes paskolas iš kreditinių institucijų.

Atlikus abiejų alternatyvų pelningumo, likvidumo, finansų struktūros ir turto panaudojimo efektyvumo prognostinių rodiklių analizę, galima teigti, kad I alternatyvos investicinis projektas yra naudingesnis, tačiau toliau bus vertinamas abiejų alternatyvų investicinių projektų atsiperkamumas.

3.3. Investicinio projekto I ir II alternatyvų atsiperkamumo palyginimas

Pagal prognozuojamas I ir II alternatyvos pinigų srautų ataskaitas (žr. 23 ir 24 priedus), I alternatyvos atveju neigiami pinigų srautai bus planuojami tik 2008-2010 metais, II alternatyvos atveju – 2009 ir 2011 metais. I alternatyvos atveju grynasis pinigų srauto padidėjimas vyks laipsniškai kiekvienais metais, II alternatyvos atveju – kis, o baigus mokėti paskolą (2011 metais) – labai sumažės ir taps neigiamas.



3.19 pav. UAB „Plungės lagūna“ investicinio projekto I ir II alternatyvų generuojamo grynojo pinigų srauto dinamika 2008-2012 metais

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Remiantis 3.19 paveikslu grafiku ir jame esančiomis Trendo lygtimis galima teigti, kad II alternatyvos grynojo pinigų srauto tendencijos 2007-2012 metais – mažėjančios, tuo tarpu I alternatyvos – pakankamai ženkliai didėjančios. Taigi, I alternatyva 5-erių metų laikotarpyje generuos daugiau grynujų pinigų.

I alternatyvos atveju sumuojamas prognostinis pinigų srautas už investicijas (9,5 mln. Lt) didesnis taps 2011 metais (vadinasi, investicijos atsipirks maždaug per 4 metus), o II alternatyvos atveju sumuojamas prognostinis pinigų srautas už investicijas (4,42 mln. Lt) didesnis taps 2017 metais (vadinasi, investicijos atsipirks maždaug per 10 metų, žr. 3.3 lentelę, kur pinigų srautas periodu t apskaičiuotas remiantis 5 priedo formule). Planuojama, kad nuo 2012 metų pinigų srautai bus tame pačiame lygyje.

**Investicinio projekto I ir II alternatyvos prognozuojamo pinigų srauto periodu t
palyginimas**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Pinigų srautas (I alternatyva)	(1.026,0)	(1.787,2)	3.721,6	8.436,0	5.137,0	5.137,0	5.137,0	5.137,0	5.137,0	5.137,0
Pinigų srautas (II alternatyva)	(952,2)	562,8	(341,2)	221,7	834,6	834,6	834,6	834,6	834,6	834,6

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

I alternatyvos investicijos atsipirks lygiai per 4 metus, II alternatyvos – per 9,02 metų (žr. 3.4 lentelę, kur investicijų atsipirkimo laikas, investuoto kapitalo grąža, grynoji dabartinė vertė ir vidinė pelno norma apskaičiuota pagal 6 priedo formules). Kadangi I alternatyvos atveju apskaičiuotas investicijų atsipirkimo laikas (4 metai) yra trumpesnis nei nustatytas maksimalus atsipirkimo laikas (5 metai), tai minėta alternatyva pagal šitą metodą yra priimama. II alternatyvos atveju apskaičiuotas investicinio projekto atsipirkimo laikas (9,02 metų) yra ilgesnis nei nustatytas maksimalus atsipirkimo laikas (5 metai), tai minėta alternatyva pagal šitą metodą yra atmetama.

Investicinio projekto I ir II alternatyvos atsiperkamumo palyginimas

	I alternatyva	II alternatyva
Investicijų atsipirkimo laikas, metais	4,0	9,02
Investuoto kapitalo grąža 2012 metais, Lt	1,6	0,04
Grynoji dabartinė vertė (NPV) 2012 metais, tūkst. Lt	9.743,2	36,1
Vidinė grąžos norma (IRR) 2012 metais, proc.	117%	11%

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

I alternatyvos atveju investuoto kapitalo grąža prognozuojamo laikotarpio pabaigoje (2012 metais) bus didesnė net 40 kartų: I alternatyvos atveju vienas investuoto kapitalo litas uždirbs 1,6 Lt grynojo pelno per penkerius metus, tuo tarpu II alternatyvos atveju – tik 0,04 Lt (žr. 3.4 lentelę). Kadangi I alternatyvos atveju ROI didesnis nei investuoti kapitalo kaštai, tai ši alternatyva priimama, tuo tarpu II alternatyva atmetama.

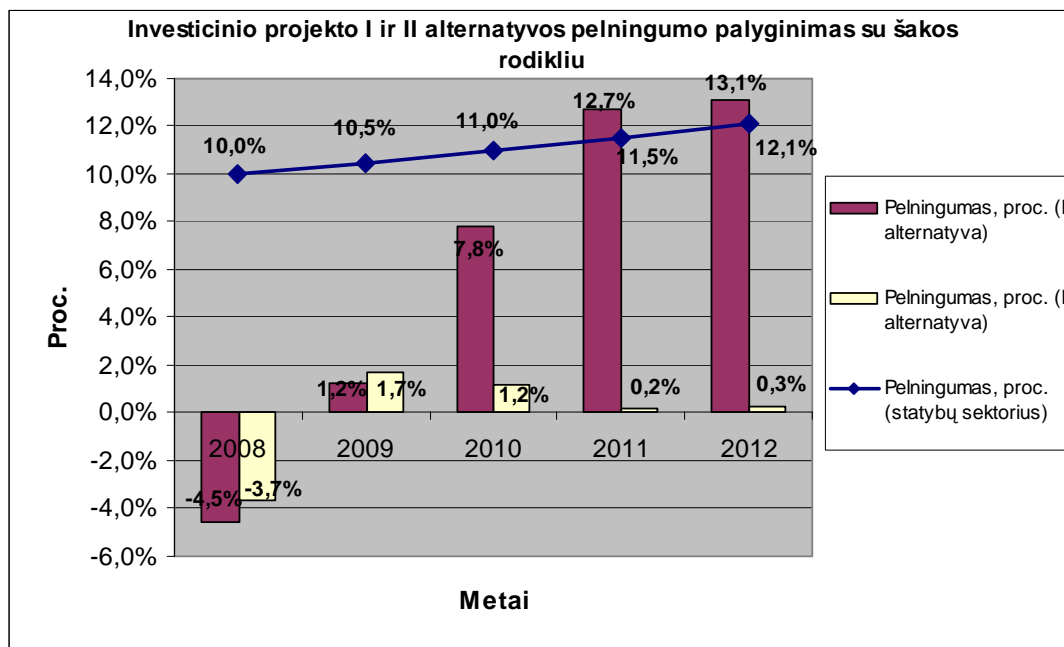
Investicinio projekto grynoji dabartinė vertė didesnė I alternatyvos atveju, po penkerių metų ji bus didesnė ir už investicijų sumą, tuo tarpu II alternatyvos atveju grynoji dabartinė vertė 2012 metais sieks 36,1 tūkst. Lt, kai investuota buvo 4,42 mln. Lt. Vadinasi, ir šiuo požiūriu I alternatyva priimama, o II alternatyva atmetama (žr. 3.4 lentelę).

Vidinė pelno norma 2012 metais patenkinama ir pirmuoju, ir antruoju atveju, nes bus didesnė už diskonto normą (lygią palūkanų normai, t.y. 0.09). I alternatyvos atveju ji bus net 9,6 karto didesnė. II alternatyvos atveju vidinė pelno norma sieks 11 proc. 2012 metais, ji bus didesnė nei palūkanų norma, tačiau I alternatyva generuos didesnę vidinės grąžos normą.

Vertinant atsiperkamumo rodiklius, galima teigti, kad ir atsiperkamumo prasme investicinio projekto I alternatyva (betranšėjų technologijų ir sandėliavimo-gamybinių patalpų pirkimas) bus efektyvesnė ir naudingesnė UAB „Plungės lagūnai“. Siekiant prognozuoti įmonės situaciją rinkoje 2008-2012 metais, jos prognostiniai rodikliai bus palyginti su šakos/sectoriaus rodikliais (pateikiamais 8 priede).

3.4. Investicinio projekto I ir II alternatyvų prognostinių rodiklių palyginimas su šakos/sectoriaus rodikliais

Kaip jau minėta, 8 priede pateikti statybų sectoriaus pagrindiniai finansiniai rodikliai 2005-2007 metų laikotarpyje bei prognozė 2008-2012 metams. Planuojama, kad bendrojo ir grynojo pelningumo rodikliai kasmet augs 5 proc., visi kiti – išliks tame pačiame lygyje. Siekiant įvertinti, kuri alternatyva yra efektyvesnė, I ir II alternatyvos rodikliai bus palyginti su šakos prognostiniais rodikliais.

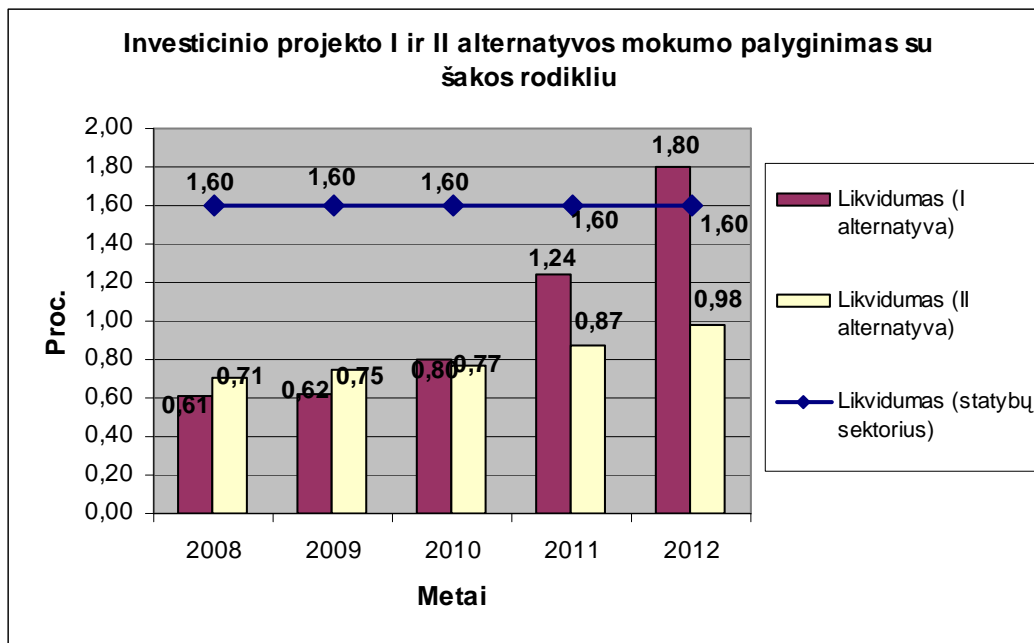


3.20 pav. UAB „Plungės lagūna“ investicinio projekto I ir II alternatyvų pelningumo palyginimas su šakos rodikliu

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1872>.

Vertinant įmonės investicinio projekto pelningumą, efektyvesnė yra I alternatyva, nes grynas pelningumas 2011 metais viršys šakos prognozes (žr. 3.20 paveikslą). II alternatyva yra

visiškai nepelninga, nes ilginiui tokio investicinio projekto pelningumas mažes ir bus ženkliai mažesnis nei šakos.

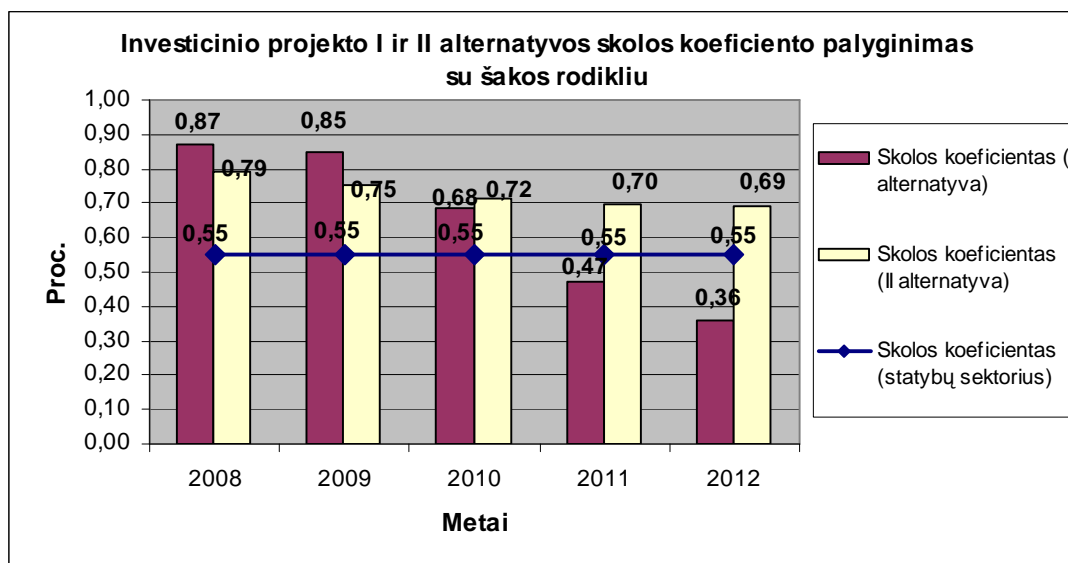


3.21 pav. UAB „Plungės lagūna“ investicinio projekto I ir II alternatyvų mokumo palyginimas su šakos rodikliu

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1872>.

I alternatyvos investicinis projektas mokumo požiūriu 2008-2009 metais nebus toks efektyvus kaip II alternatyvos, tačiau ilginiui įmonės mokumas I alternatyvos atveju didės ir 2012 metais viršys šakos rodiklį, kas leis įmonės vadovybei svarstyti galimybes dėl naujų investicijų (žr. 3.21 paveikslą). Tuo tarpu II alternatyvos atveju įmonės mokumas visu prognozuojamu laikotarpiu bus mažesnis nei šakos, todėl mokumo požiūriu I alternatyva bus efektyvesnė.

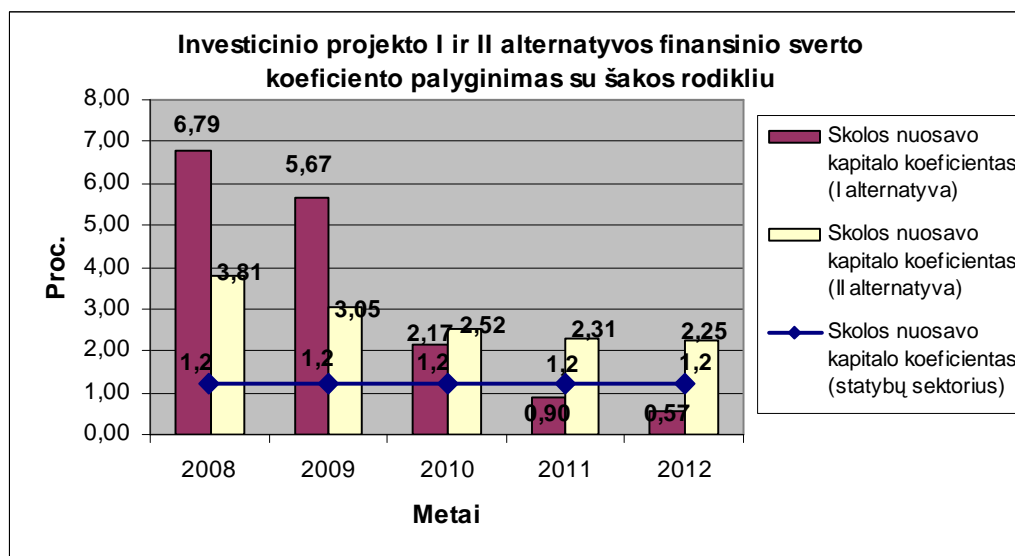
Skolos koeficientas statybų sektoriuje prognozuojamas 0,55 koeficiento lygyje, II alternatyvos atveju skolos koeficientas visu prognostiniu periodu viršys šakos rodiklį, o I alternatyvos atveju pastebimos gerėjimo tendencijos ir jau 2011 metais skolos rodiklis taps mažesnis nei šakos (žr. 3.22 paveikslą).



3.22 pav. UAB „Plungės lagūna“ investicinio projekto I ir II alternatyvų skolos koeficiento palyginimas su šakos rodikliu

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1872>.

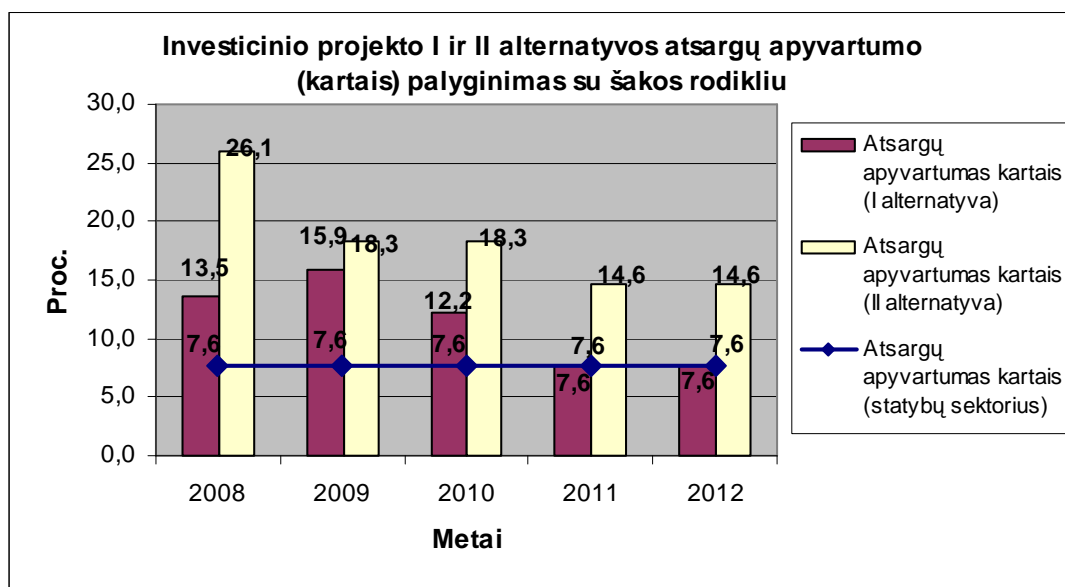
Pagal 3.23 paveikslą matome, kad tiek I, tiek II alternatyvos atveju finansinio svėro rodiklis bus didesnis nei šakos rodiklis 2008-2010 metais, tai reiškia, kad įmonės turtas labiau nei priimta statybų sektoriuje bus formuojamas iš skolintų lėšų. II alternatyvos atveju rodiklis mažai keisis 2011-2012 metais, nes įmonė neuždirbs pelno, o I alternatyvos atveju jau 2011 metais finansinio svėro rodiklis bus mažesnis nei šakos ir net mažesnis už 1, kas rodo, jog nuo 2011 metų įmonė turės daugiau nuosavo kapitalo nei skolinto.



3.23 pav. UAB „Plungės lagūna“ investicinio projekto I ir II alternatyvų finansinio svėro koeficiento palyginimas su šakos rodikliu

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1872>.

Atsargų apyvartumas statybų sektoriuje optimalus – 7,6 karto per metus. Kadangi II alternatyvos atveju nebus perkamos gamybinės-sandėliavimo patalpos, o tokių patalpų nuoma pakankamai brangi, tai įmonė nebus pajėgi padidinti atsargų apyvartumo iki reikiamo lygio. Tuo tarpu I alternatyvos atveju atsargų apyvartumas kasmet mažės ir 2011 metais pasieks reikiamą lygį – 7,6 karto per metus (žr. 3.24 paveikslą).



3.24 pav. UAB „Plungės lagūna“ investicinio projekto I ir II alternatyvų atsargų apyvartumo (karta) palyginimas su šakos rodikliu

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1872>.

Reziumuojant galima padaryti išvadą, kad visais atžvilgiais – tiek pelningumo, likvidumo, finansų struktūros ir turto panaudojimo efektyvumo požiūriais, tiek atsiperkamumo aspektu, tiek palyginimo su prognostiniais šakos rodikliais aspektu – I-oji alternatyva (betranšėjų technologijų ir gamybinių-sandėliavimo patalpų pirkimas) bus naudingesnė ir efektyvesnė investicija įmonei. Darbo pradžioje iškelta hipotezė, kad investuojant didesnę sumą ilgai įmonė uždirba didesnę pelną, pasitvirtino.

IŠVADOS

Magistro darbo metu buvo atlikta įmonių veiklos finansinės būklės teorinė analizė, investicinių projektų teorinis vertinimas ir UAB „Plungės lagūna“ veiklos analizės bei investicinių galimybių tyrimas, todėl atsakant į darbo pradžioje iškeltus uždavinius, išvados bei iškeltos hipotezės patvirtinimas arba paneigimas pateikiamas žemiau.

Finansų analizės tikslas yra įvertinti įmonės veiklos finansinę būklę ir priimti optimalius valdymo sprendimus esant ribotiems ištekliams ir neribotiems poreikiams. Pagrindiniai įmonės veiklos finansinės būklės analizės šaltiniai yra įmonės finansinės atskaitomybės ataskaitos bei kitos įmonės vidaus ataskaitos. Ekonomikos mokslinėje literatūroje išskiriami trys finansinių rodiklių analizės metodai: horizontalioji, vertikalioji bei santykinų rodiklių analizė. Pastarieji dažniausiai skirstomi į keturias grupes: pelningumo, likvidumo, finansų struktūros ir turto panaudojimo efektyvumo. Kiekvienos įmonės veikloje išnagrinėjus finansinę būklę, apskaičiavus finansinius rodiklius, reikia nustatyti įmonės investicinį potencialą. Pinigų srautų prognozavimas yra viso investicinio projekto vertinimo pagrindas, kurio tikslas – nustatyti išteklių, reikalingų investiciniam projektui įgyvendinti, vertę. Be pinigų srautų prognozavimo kiekvienas investicinis projektas turi būti įvertinamas įvairiais metodais: modifikuotas (diskontuotas) investicijų atsipirkimo laikas, grynoji dabartinė vertė, investicinio projekto rentabilumo lygis, vidinė pelno norma, modifikuota vidinė pelno norma, diskontuotas atsipirkimo periodas, investicijų atsipirkimo laikas, investuoto kapitalo grąža.

UAB „Plungės lagūna“ – statybų sektoriaus įmonė, kurios įstatinio kapitalo dydis siekia 760 tūkst. Lt ir 2007 metais įmonėje dirbo 253 darbuotojai. Pagrindinės įmonės veiklos sritys – inžinerinė ir hidrotechninė statyba. Pažymėtina, kad Lietuvoje kiekvienais metais statybos sektoriaus įmonių skaičius augo, pajamos didėjo, taigi, statybų sektorius vystosi labai greitai, augimas čia prognozuojamas ir ateityje. Inžinerinių statinių dalis bendroje statybų sektoriaus sukurtoje pridėtinės vertės sumoje turi tendencijas augti. Vadinasi, UAB „Plungės lagūna“ rinkos tendencijos yra palankios. Norint, kad įmonė pasiektų konkurencinį pranašumą inžinerinių tinklų statybos ir rekonstrukcijos darbų rinkoje, reikalinga įsigyti betranšėję technologiją. UAB „Plungės lagūna“ nėra nei jauna, nei nauja rinkoje, tačiau išanalizavus jos veiklos finansinės būklės rezultatus, nustatyta, kad įmonei 2005-2007 metais atsirado ūkininkavimo problemų dėl pardavimų augimo stabilizavimosi, savikainos mažėjimo sulėtėjimo, veiklos sąnaudų ženklaus didėjimo, kas mažino grynąjį pelną. Minėti faktoriai atsirado todėl, kad įmonė dažnai samdė subrangovus, kurie pagelbėtų vykdant statybos projektus su betranšėjų technologijomis, nes pati jų neturi. Ilgainiui tokia situacija gali privesti įmonę iki nuostolių patyrimo ar išstūmimo iš rinkos. Įmonės grynojo pelningumo rodiklis 2007 metais buvo mažesnis nei šakos, įmonės

investicinis potencialas nebuvo išnaudojamas pakankamai. UAB „Plungės lagūna“ mokumo lygis 2007 metais buvo pakankamas, siekiant gauti didesnes ilgalaikes paskolas iš kreditinių institucijų, skolos ir finansų struktūros rodikliai – gerėjantys. Įmonės atsargų apyvartumo periodas buvo labai trumpas, t.y. įmonė pastaruoju metu užsipirkinėjo atsargas maždaug kas 2 savaites, tuo tarpu šakos rodiklis – apie 7,5-7,6 karto per metus. Taip yra todėl, kad įmonė savo veikloje trūksta gamybinių-sandėliavimo patalpų. 2005-2007 metais UAB „Plungės lagūna“ savo veikloje padarė vieną esminę klaidą – pasiėmusi nors ir nedidelę ilgalaikę paskolą, ją panaudojo neefektyviai, tik savo mokumui pagerinti, tačiau pardavimų apimtys nepadidėjo, o grynasis pelningumas – net sumažėjo. Nustatyta, kad įmonei reikia agresyvesnių ir patikimesnių investicijų, kurios galėtų padvigubinti apyvartą, siekiant sumažinti veiklos sąnaudų augimą.

Darbe buvo nagrinėjamos dvi investicinio projekto alternatyvos: betranšėjų technologijų ir 2500 m² gamybinių-sandėliavimo plotų pirkimas (I-oji alternatyva, investicijos – 11,21 mln. Lt su PVM) ir tik betranšėjų technologijų pirkimas (II-oji alternatyva, investicijos – 5,21 mln. Lt su PVM). Investicijų prognozavimo laikotarpis – 5 metai. I-osios alternatyvos atveju įmonės apyvarta keturių metų laikotarpyje išaugs 130 proc., savikaina ir veiklos sąnaudos neaugs tokiais tempais, nes bus atsisakyta subrangos darbų, o taip pat betranšėjų technologijų įsigijimas sumažins darbų kaštus apie 30-35 proc., dėl ko didės įmonės pelningumas, mokumas. UAB „Plungės lagūna“ 2011 metais galės pradėti mokėti akcininkams dividendus ir vykdyti naujas investicijas. II-osios alternatyvos atveju įmonės apyvarta keturių metų laikotarpyje išaugs tik 60 proc., savikaina didės analogiškai I alternatyvos situacijai, tačiau veiklos sąnaudos dėl potencialios gamybinių-sandėliavimų plotų nuomos galimybės augs ženkliai didesniu tempu nei I alternatyvos atveju. Dėl visų minėtų priežasčių įmonės veikla bus pelninga, tačiau grynasis pelningumas sieks tik 0,2-1,7 proc. UAB „Plungės lagūna“ akcininkams nebus mokami dividendai, įmonės nebus moki, dėl ko įmonė turės sunkumų imant paskolas iš kreditinių institucijų vėlesniais laikotarpiais. Atlikus abiejų alternatyvų pelningumo, likvidumo, finansų struktūros ir turto panaudojimo efektyvumo analizę, nustatyta, kad I alternatyvos investicinis projektas yra naudingesnis. Vertinant atsiperkamumo rodiklius, nustatyta, kad atsiperkamumo prasme investicinio projekto I alternatyva yra efektyvesnė ir naudingesnė UAB „Plungės lagūnai“. Palyginus įmonės prognostinius rodiklius su šakos rodikliais, nustatyta, kad I alternatyvos atveju jau 2011 metais rodikliai pralenks šakos rodiklius, o II alternatyvos atveju – visu analizuojamu periodu bus blogesni nei statybų sektoriaus rodikliai, todėl I-oji investicinio projekto alternatyva yra efektyvesnė.

Taipogi magistro darbo pradžioje iškelta hipotezė, kad investuojant didesnę sumą ilgainiui įmonė uždirba didesnę pelną, pasitvirtino.

REKOMENDACIJOS

Įvertinus UAB „Plungės lagūna“ veiklos finansinius rodiklius bei dvi investicinio projekto alternatyvas, vadovybei galima pateikti tokius pasiūlymus:

- Įmonei reikia įsigyti betranšėjas technologijas, siekiant konkurencinio pranašumo rinkoje, nes pagrindinės įmonės konkurentės minėtą technologiją turi, o UAB „Plungės lagūna“, vykdydama darbus subrangos būdu, didina savo veiklos sąnaudas, kas mažina pelną.

- Įmonei 2008 metais reikėtų padidinti įstatinį kapitalą iki 3 mln. Lt tam, kad užtikrintų pakankamus finansų struktūros rodiklius.

- Įmonei reikia padidinti trumpalaikį turtą ir mažinti trumpalaikius išsipareigojimus, nes jos mokumo rodikliai yra mažesni nei statybos sektoriaus rodikliai.

- Įmonė turi padidinti atsargų apyvartumą (2007 metais įmonė atsargas užsipirkinėjo kas 2 savaites) ir pasiekti statybų sektoriaus rodiklio lygį (7,5-7,6 kartai per metus), dėl to ji turi arba įsigyti naujas gamybinės-sandėliavimo patalpas (nes šiuo metu jų neturi pakankamai), arba nuomotis jas.

- Debitorinio įsiskolinimo (dienomis) rodiklį įmonė ir toliau turi išlaikyti 45 dienų lygyje, nes taip yra sudarytos sutartys su klientais.

- Įmonei siūlomos 2 investicinio projekto alternatyvos: I-oji – pirkti betranšėjas technologijas ir 2500 m² gamybinės-sandėliavimo patalpas, investicijų suma – 11,21 mln. Lt su PVM, arba II-oji – pirkti tik betranšėjas technologijas, investicijų suma – 5,21 mln. Lt su PVM.

- I-osios alternatyvos atveju, 2011 metais siūloma akcininkams išmokėti 20 proc. dividendų ir padidinti akcinį kapitalą iki 4 mln. Lt, o rezervus – iki 525,9 mln. Lt, 2012 metais – akcininkams išmokėti 50 proc. dividendų, imti naujas paskolas ir pradėti vykdyti naujas investicijas, tačiau iki 2011 metų reikės daryti „žirkles“ tarp debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo.

- II-osios alternatyvos atveju, dividendai akcininkams mokami nebus, akcinis kapitalas nebus didinamas, naujų paskolų įmonė negalės pasiimti, o tuo pačiu negalės ir vykdyti naujų investicijų, tačiau jai nereikės daryti „žirklių“ tarp debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo iki 2011 metų.

- Pelningumo, likvidumo, finansų struktūros ir turto panaudojimo efektyvumo prasme bei minėtus rodiklius lyginant su šakos prognostiniais rodikliais, įmonei priimtinesnė I-oji alternatyva.

- Vertinant atsiperkamumo rodiklius, I-oji alternatyva atsiperka per 4 metus, II-oji – per 9 metus (nors ir investuojama mažiau), ROI didesnis už investuoto kapitalo kaštus tik I-osios alternatyvos atveju, NPV po penkerių metų viršys investuotus pinigus tik I-osios alternatyvos

atveju, IRR didesnė taipogi I-osios alternatyvos atveju, vadinasi, atsiperka per 5-rius metus I-oji alternatyva.

Įmonės vadovybei siūloma vykdyti I-ąją investicinio projekto alternatyvą – ***betransžėjų technologijų ir gamybinių-sandėliavimo plotų įsigijimą ir 2008 metais investuoti 11,21 mln. Lt su PVM.***

LITERATŪRA

1. Ališauskas, K., Kazlauskienė, Ž. (2005). Investicinių projektų rengimas, valdymas ir vertinimas. Šiauliai: VŠĮ „Šiaulių universiteto biblioteka“.
2. Bagdžiūnienė, V. (2005). Įmonių veiklos planavimas ir analizė. Vilnius: Conto litera.
3. Bagdžiūnienė, V. (2005). Finansinė atskaitomybė. Parengta pagal 2005 01 01 įsigaliojusius norminius aktus. Vilnius: Conto litera.
4. Bagdžiūnienė, V. (2005). Finansinių ataskaitų analizė. Esmė ir verslo situacijos. Vilnius: Conto litera.
5. Bagdžiūnienė, V. (2007). Statybos apskaita ir analizė. Vilnius: Conto litera.
6. Bernstein, L. (1978). Financial Statement Analysis. Theory application and interpretation. Irvin. Inc.
7. Black, G. (2004). Applied Financial Accounting and Reporting // Oxford University Press.
8. Brigham, E., F., Daves, P., R. (2004). Intermediate Financial Management. Thomson, South-Western.
9. Buškevičiūtė, E., Mačerinskienė, I. (1998). Finansų analizė. Kaunas: Technologija.
10. Damodaran, A. (2002). Investment valuation. Tools and techniques for determining the value of any asset. Second ed. New York: John Wiley & Sons.
11. Gaidienė, Z. (1995). Finansų valdymas. Kaunas: Pasaulio lietuvių kultūros, mokslo ir švietimo centras.
12. Galininė, B., Mašalaitytė, L. (2007). Verslo vertinimo kokybei turintys įtakos finansinės analizės aspektai // Ekonomika Nr. 77. Vilnius: VU leidykla.
13. Garškienė, A. (1997). Verslo rizika. Vilnius: LII.
14. Girdzijauskas, S. (2005). Finansinė analizė. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
15. Griškevičius, A., Silickas, J. (1998). Investicinių projektų valdymas. Vilnius: Lietuvos informacijos institutas.
16. Grigaravičius, S. (2000). Įmonių finansinių problemų sprendimo kryptys // Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai Nr. 13. Kaunas: VDU leidykla.
17. Gronskas, V. (2005). Ekonominė analizė: mokomoji knyga. Kaunas: Technologija.
18. Huang, S., S., C., Randall, M., R. (1981). Investment analysis and management. Allyn and Bacon Inc., 2nd edition.
19. Įmonių asociacija „Betranšėjės technologijos“ (2005). Betranšėjės technologijos.
20. Juozaitienė, L. (2000). Įmonės finansai. Analizė ir valdymas. Šiauliai: Šiaulių universitetas.

21. Kancerevyčius, G. (2004). Finansų analizė. Kaunas: „Smaltija“.
22. Kvedaraitė, V. (1996). Firmos finansinė analizė. Vilnius: Lietuvos informacinis institutas.
23. Lazauskas, J. (2005). Įmonių ūkinės ir komercinės veiklos ekonominė analizė. Vilnius: Technika.
24. LR Akcinių bendrovių įstatymas // Valstybės Žinios, 2007 m. birželio 21 d., Nr.: 68, Publ. Nr.: 2674.
25. LR aplinkos ministro įsakymas Nr. D1-23 „Dėl vandentvarkos ūkio (vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo) plėtros strategijos patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2005 m. sausio 20 d., Nr. 8-245
26. LR Investicijų įstatymas // Valstybės Žinios, 1999 m. liepos 30d. , Nr.: 66, Publ. Nr.: 2127.
27. Mackevičius, J. (1994). Apskaita. Vilnius: Mintis.
28. Mackevičius, J. (2006). Įmonių finansinių ataskaitų informacija: reikšmė, vertinimas, analizė // Informacijos mokslai Nr. 37, Vilnius: VU leidykla.
29. Mackevičius, J., Poškaitė, D. (1998). Finansinė analizė. Vilnius: Katalikų pasaulis.
30. Neverauskas, B., Stankevičius, V., Viliūnas, V., Černiūtė, I. (2005). Projektų valdymas. Kaunas: Technologija.
31. Norvaišienė, R. (1998). Įmonės veiklos rizikos įvertinimo kriterijai // Ekonomika ir vadyba-98. Tarptautinės konferencijos pranešimų medžiaga. Kaunas: Technologija, p. 257-260.
32. Norvaišienė, R. (2005). Įmonės investicijų valdymas. Kaunas: Technologija.
33. Palepu, K. G., Healy, P., M., Bernard, V., L. (2004). Business Analysis and Valuation. Using Financial Statements. Thomson, South-Western.
34. Poškaitė, D. (1994). Finansinės būklės analizė rinkos sąlygomis. Vilnius: VU leidykla.
35. Robicher, A. (1989). Interpreting the Results of Risk Analysis // Journal of Finance. December, p. 13-22.
36. Ruchovienė, D. (1998). Pirmini finansinės analizės būdų taikymo ypatybės // Ekonomika ir vadyba – 98. Tarptautinės konferencijos pranešimų medžiaga. Kaunas: Technologija, p. 318-320.
37. Rutkauskas, A., V. (1999). Pelno inžinerija. Kaunas: Technologija.
38. Rutkauskas, A., V., Damašienė, V. (2002). Finansų valdymas. Šiauliai: Šiaulių universiteto biblioteka.
39. Rutkauskas, A., V., Stankevičius, P. (2004). Finansų analizė, valdymas ir prognozavimas. Vilnius: Vilniaus pedagoginis institutas.

40. Rutkauskas, A., V., Šečkutė, L., Pabedinskaitė, A. (2002). Finansų prognozavimas esant neapibrėžtumui // *Ekonomika* Nr. 57. Vilnius: VU leidykla
41. Senkus, K. (2005). Pinigų srautų informacijos formavimas ir vertinimo sistema. Vilnius: VU leidykla.
42. Smalenskas, G. (1998). Finansinė atskaitomybė ir jos rodikliai. Vilnius: Lietuvos informacijos institutas.
43. Smolenskas, G. (2002). Finansai, II d. Vilnius: Homo liber.
44. Statistikos Departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės rodiklių duomenų bazė. [žiūrėta 2007-11-18]. Prieiga per internetą: <http://db1.stat.gov.lt/statbank/default.asp?w=1280> .
45. Statistikos Departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės rodiklių duomenų bazė. Įmonių finansiniai rodikliai. [žiūrėta 2008-03-18]. Prieiga per internetą: <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1872> .
46. Šlekienė, D., Klimavičienė, I. (1999). Įmonės veiklos finansinis įvertinimas. Kaunas: Technologija.
47. Valakevičius, E. (2001). Investicijų mokslas. Kaunas: Technologija.
48. Vilniaus vertybinių popierių biržos (VVPB) parengta rodiklių apskaičiavimo metodika.
49. Weygandt, J., J., Kieso, D., E., Kimmel, P., D. (2005). *Accounting Principles*. John Wiley & Sons, Inc.
50. Wilson, R., M. (1999). *Financial Analysis*. London: Cassel.
51. Баканов, М., И. (1993). Теория экономического анализа. Москва: Финансы и статистика.
52. Ван Хорн, К., Дж. (1997). Основы управления финансами. Москва.
53. Дворецкий, В., И. (1988). Как организовать экономический анализ на предприятии. Москва: Финансы и статистика.
54. Ковалёв В. В. (1998). Методы оценки инвестиционных проект. М.: Финансы и статистика.
55. Ковалёва, А., М., Лапуста, М., Т., Скамай, Л., Т. (2001). Финансы фирмы. Москва: Инфра.
56. Савицкая, Т., В. (2005). Методика комплексного анализа хозяйственной деятельности. Москва: ИНФРА-М.

PELNINGUMO RODIKLIŲ FORMULĖS:

$$1. \text{ Bendrasis pelningumas} = \frac{\text{Bendrasis pelnas}}{\text{Pardavimai}} * 100 \quad (1P.1)$$

$$2. \text{ Grynasis pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Pardavimai}} * 100 \quad (1P.2)$$

$$3. \text{ Nuosavo kapitalo pelningumas arba nuosavybės grąža (ROE)} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Nuosavas kapitalas}} \quad (1P.3)$$

$$4. \text{ Turto pelningumas arba turto grąža (ROA)} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Turtas}} \quad (1P.4)$$

Šaltinis: Bagdžiūnienė V., 2007; Black G., 2004; Brigham E.F., Daves P. R., 2004; Buškevičiūtė E., Mačerinskienė I., 1998; Juozaitienė L., 2000; Kancerevyčius G., 2004; Kvedaraitė V., 1996; Lazauskas J., 2005; Palepu K.G., Healy P.M., Bernard V.L., 2004; Poškaitė D., 1994; Rutkauskas A.V., Damašienė V., 2002; Smalenskas G. 1998; Šlekienė D., Klimavičienė I., 1999; Weygandt J.J., Kieso D.E., Kimmel P.D., 2005; Савицкая Т.В., 2005

LIKVIDUMO RODIKLIŲ FORMULĖS:

1. *Grynasis apyvartinis kapitalas (GAK) = Trumpalaikis turtas – trumpalaikiai įsipareigojimai*
(2P.1)

2. *Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas* $\frac{\text{Trumpalaikis turtas}}{\text{–Trumpalaikiai įsipareigojimai}}$ (2P.2)

3. *Greitojo arba kritinio padengimo koeficientas* $\frac{\text{Trumpalaikis turtas – atsargos}}{\text{– Trumpalaikiai įsipareigojimai}}$ (2P.3)

Šaltinis: Bernstein L., 1978; Black G., 2004; Buškevičiūtė E., Mačerinskienė I., 1998; Juozaitienė L., 2000; Kancerevyčius G., 2004; Kvedaraitė V., 1996; Palepu K.G., Healy P.M., Bernard V.L., 2004; Poškaitė D., 1994; Rutkauskas A.V., Damašienė V., 2002; Smalenskas G., 1998; Šlekienė D., Klimavičienė I., 1999; Weygandt J.J., Kieso D.E., Kimmel P.D., 2005; Савицкая Т.В., 2005

FINANSŲ STRUKTŪROS RODIKLIŲ FORMULĖS:

$$1. \text{ Skolos koeficientas} = \frac{\text{Įsipareigojimai}}{\text{Turtas}} \quad (3P.1)$$

$$2. \text{ Skolos nuosavo kapitalo koeficientas} = \frac{\text{Įsipareigojimai}}{\text{Nuosavas kapitalas}} \quad (3P.2)$$

$$3. \text{ Nuosavybės multiplikatorius} = \frac{\text{Turtas}}{\text{Nuosavas kapitalas}} \quad (3P.3)$$

Šaltinis: Bernstein L., 1978; Buškevičiūtė E., Mačerinskienė I., 1998; Kancerevyčius G., 2004; Lazauskas J., 2005; Palepu K. G., Healy P.M., Bernard V.L., 2004; Smalenskas G., 1998; Šlekienė D., Klimavičienė I., 1999

TURTO PANAUDOJIMO EFEKTYVUMO RODIKLIŲ FORMULĖS:

$$1. \text{Parduotų prekių savikainos 1 pardavimų litui rodiklis} = \frac{\text{Parduotų prekių savikaina}}{\text{Pardavimai}} * 100 \quad (4P.1)$$

$$2. \text{Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas} = \frac{\text{Debitorinis įsiskolinimas} * 365}{\text{Pardavimai}} \quad (4P.2)$$

(dienomis)

$$3. \text{Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas} = \frac{\text{Kreditorinis įsiskolinimas} * 365}{\text{Savikaina} + \text{Veiklos sąnaudos}} \quad (4P.3)$$

(dienomis)

$$4. \text{Atsargų apyvartumas} = \frac{\text{Atsargos} * 365}{\text{Pardavimai}} \quad (4P.4)$$

(dienomis)

$$5. \text{Trumpalaikio turto apyvartumas} = \frac{\text{Pardavimai}}{\text{Trumpalaikis turtas}} \quad (4P.5)$$

(kartais)

Šaltinis: Black G., 2004; Brigham E.F., Daves P.R., 2004; Buškevičiūtė E., Mačerinskienė I., 1998; Kancerevyčius G., 2004; Kvedaraitė V., 1996; Palepu K.G., Healy P.M., Bernard V.L., 2004; Poškaitė D., 1994; Smalenskas G., 1998; Šlekienė D., Klimavičienė I., 1999

PINIGŲ SRAUTO FORMULĖ TAM TIKRU ATEITIES PERIODU T:

1. *Pinigų srautas periodu t = Bendrasis pelnas (nuostolis) periodu t + Nusidėvėjimas (amortizacija) per periodą t - Palūkanų už kreditus išmokėjimai per periodą t - Pelno mokestis - Investicijos periodu t + Ilgalaikio išskolinimo padidėjimas periodu t - Ilgalaikio išskolinimo sumažėjimas periodu t - Nuosavų apyvartinių lėšų padidėjimas periodu t* (5P.1)

Šaltinis: Senkus K., 2005; Rutkauskas A.V., Šečkutė L., Pabedinskaitė A., 2002

INVESTICINIŲ PROJEKTŲ VERTINIMO METODŲ FORMULĖS:

$$1. \text{ Investicijų atsipirkimo laikas } T = (k-1) + \left[\frac{\sum_{t=1}^{k-1} (CF_t - I_t)}{CF_k} \right] \quad (6P.1)$$

kai $\sum_{t=1}^k CF_t > I$, čia T - investicijų atsipirkimo laikas; t - investavimo ar grynų pinigų srautų gavimo metų indeksas ($t=1, 2, \dots, k$); CF_k - grynų pinigų srautas, gautas tais metais, kai akumuliuotas grynų pinigų srautas viršija visas investicijas; CF_t - t-ųjų metų grynų pinigų srautas; I - bendra investicijų suma; I_t - t-ųjų metų investicijos.

$$2. \text{ Modifikuotas investicijų atsipirkimo laikas } T^m = (k-1) + \left[\frac{\sum_{t=1}^{k-1} (CF_t^m - I_t^m)}{CF_k^m} \right] \quad (6P.2)$$

kai $\sum_{t=1}^k CF_t^m > \sum_{t=1}^h I_t^m$, čia CF_k^m - diskontuotas grynų pinigų srautas, gautas tais metais, kai sukauptas grynų pinigų srautas viršija visas investicijas; CF_t^m - t-ųjų metų diskontuotas grynų pinigų srautas; I_t^m - diskontuotos t-ųjų metų investicijos.

$$3. \text{ Investuoto kapitalo grąža } ROI = \frac{P_{vid}}{I_{vid}} \quad (6P.3)$$

čia P_{vid} – vidutinis metinis pelnas; I_{vid} – vidutinės projekto investicijos.

$$4. \text{ Diskonto norma } u_{t;k} = \frac{1}{(1+k)^t} \quad (6P.4)$$

čia u_t – diskontavimo koeficientas; k – diskonto norma; t – nagrinėjamo laikotarpio numeris $t = (0, 1, 2, \dots, n)$. Dydis $(1+k)^t$ yra vadinamas sukauptu vieneto verte po t periodų; tuo tarpu $u_{t;k}$ dydis vadinamas dabartine vieneto verte (diskontuota verte arba pajamomis), kuris bus lygus vienetai po t periodų.

$$5. \text{ Grynoji dabartinė vertė vienkartiniai investicijai } NPV = \sum_{k=1}^n \frac{P_k}{(1+i)^k} - IC \quad (6P.5)$$

čia P_n – metinės pajamos per n metų; IC – pradinės investicijos; i – palūkanų (diskonto norma).

$$6. \text{ Grynoji dabartinė vertė nevienkartinėi investicijai } NPV = \sum_{k=1}^n \frac{P_k}{(1+i)^k} - \sum_{j=1}^m \frac{IC_j}{(1+i)^j} \quad (6P.6)$$

čia P_k – metinės pajamos per k metų; IC – pradinės investicijos; i – palūkanų (diskonto norma).

$$7. \text{ Investicijų rentabilumas } PI = \frac{\sum_{j=1}^{n_2} CF_j^+ \cdot u_{j;k}}{CF_0^-} \quad (6P.7)$$

čia PI – investicijų rentabilumas; CF_0^- – bendra investicijų suma diskontuota pradžios momentui; CF_j^+ – pajamos periode $j = 1, 2, \dots, n_2$; n_2 – pajamų iš investicijų gavimo trukmė; $u_{j;k}$ – diskontavimo koeficientas.

$$8. \text{ Diskontuotas investicijų atsipirkimo periodas } DPP = g + \frac{(CF_0^- - S_g)}{CF_{g+1}^+ \cdot u_{g+1;k}} \quad (6P.8)$$

čia DPP – diskontuotas atsipirkimo periodas; S_g - akumuliuotos pajamos; CF_t^+ – pajamos periode $g+1$; CF_0^- – bendra investicijų suma diskontuota pradžios momentui; $u_{g+1;k}$ – diskontavimo koeficientas; k – diskonto norma.

$$9. \text{ Modifikuota vidinė pelno norma } \sum_{i=1}^N \frac{CF_i^-}{(1+r)^i} = \frac{\sum_{i=1}^N \frac{CF_i^+}{(1+WACC)^{N-i}}}{(1+MIRR)^N}$$

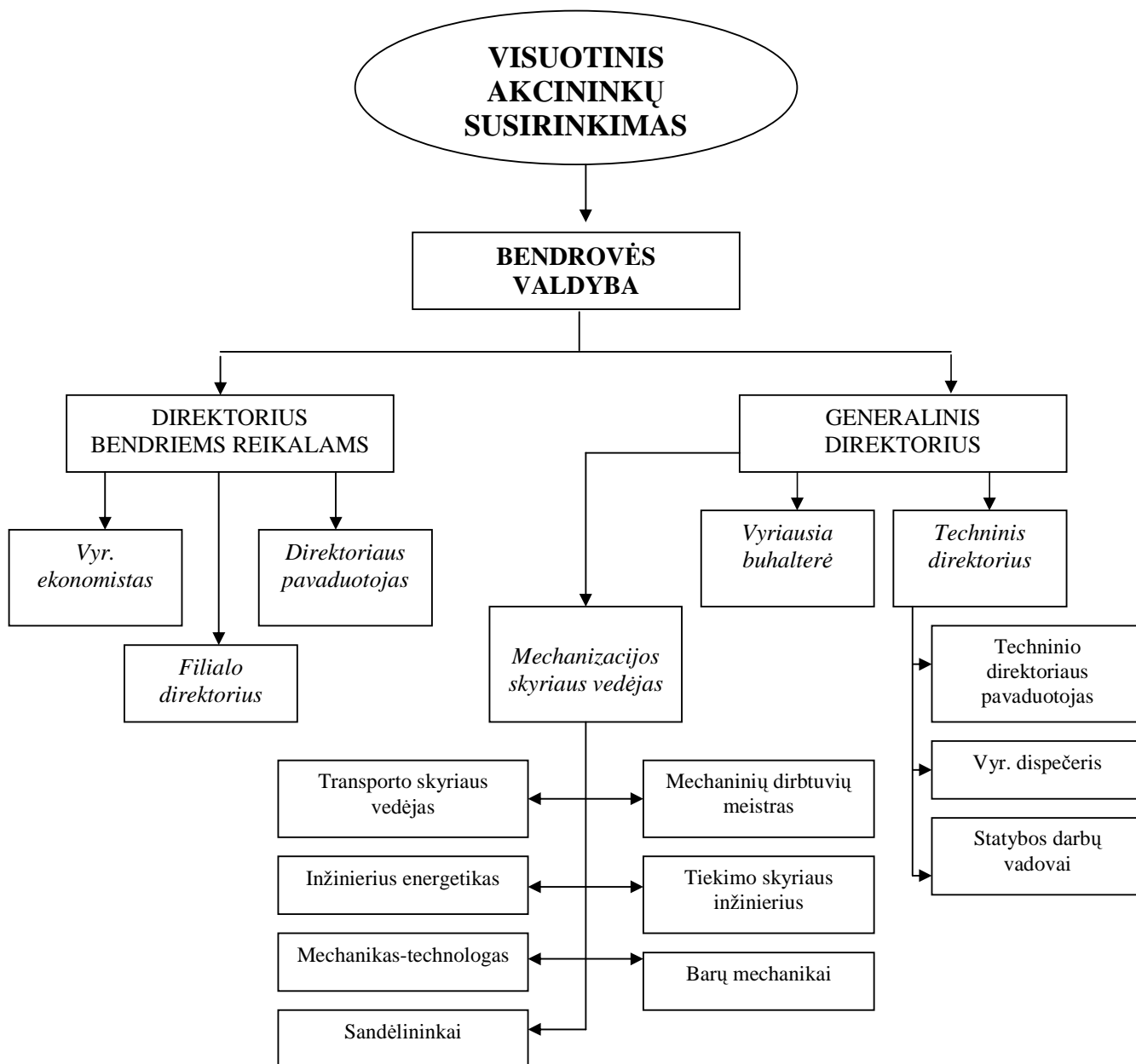
arba

$$MIRR = \sqrt[N]{\frac{\sum_{i=1}^N \frac{CF_i^+}{(1+WACC)^{N-i}}}{\sum_{i=1}^N \frac{CF_i^-}{(1+r)^i}}} - 1 \quad (6P.9)$$

čia CF_i^+ – i -jo periodo pajamos; CF_i^- – i -jo periodo išlaidos (investicijos); $WACC$ – vidutinė pasverta kapitalo kaina; r – diskonto norma; N – projekto trukmė.

Šaltinis: Ališauskas K., Kazlauskienė Ž., 2005; Griškevičius A., Silickas J., 1998; Norvaišienė R., 2005; Rutkauskas A.V., Stankevičius P., 2004; Senkus K., 2005; Valakevičius E., 2001; Ковалёва А.М., Лапуца М.Т., Скамай Л.Т., 2001

UAB „PLUNGĖS LAGŪNA“ ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA:



Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

PAGRINDINIAI STATYBŲ SEKTORIAUS RODIKLIAI 2005-2007 METŲ LAIKOTARPYJE IR JŲ PROGNOZĖ:

Statybų sektoriaus rodikliai	2005	2006	2007	2008*	2009*	2010*	2011*	2012*
Bendrasis pelningumas, proc.	19,9%	21,3%	21,4%	22,1%	22,7%	23,4%	24,1%	24,8%
Grynasis pelningumas, proc.	8,0%	9,2%	9,5%	10,0%	10,5%	11,0%	11,5%	12,1%
Nuosavybės grąža (ROA)	0,25	0,31	0,36	0,35	0,35	0,35	0,35	0,35
Turto grąža (ROE)	0,12	0,13	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15
Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Kritinio padengimo koeficientas	1,1	1,0	1,1	1,0	1	1	1	1
Skolos koeficientas	0,53	0,58	0,57	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55
Skolos nuosavo kapitalo koeficientas	1,1	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Debitorinis įsiskolinimas dienomis	75	75	74	75	75	75	75	75
Kreditorinis įsiskolinimas dienomis	58	59	58	55	55	55	55	55
Atsargų apyvartumas dienomis	49	58	47	48	48	48	48	48

* - prognozė

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1872>

UAB „PLUNGĖS LAGŪNA“ PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITOS VERTIKALIOJI ANALIZĖ UŽ 2005-2007 METUS:

Straipsnis	2005 metai, tūkst. Lt	%	2006 metai, tūkst. Lt	%	2007 metai, tūkst. Lt	%
PARDAVIMAI	16.838,2	100,0%	20.598,2	100,0%	20.644,0	100,0%
PARDUOTŲ PREKIŲ SAVIKAINA	12.352,6	73,4%	13.652,1	66,3%	13.730,5	66,5%
BENDRASIS PELNAS	4.485,6	26,6%	6.946,0	33,7%	6.913,5	33,5%
VEIKLOS SĄNAUDOS	3.192,3	19,0%	4.936,9	24,0%	5.553,0	26,9%
Pardavimų		0,0%		0,0%		0,0%
Bendrosios ir administracinės	3.192,3	19,0%	4.936,9	24,0%	5.553,0	26,9%
VEIKLOS PELNAS	1.293,3	7,7%	2.009,1	9,8%	1.360,5	6,6%
KITA VEIKLA	(2,1)	0,0%	10,6	0,1%	5,4	0,0%
Pajamos	136,6	0,8%	94,0	0,5%	97,8	0,5%
Sąnaudos	138,7	0,8%	83,4	0,4%	92,3	0,4%
FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	(3,6)	0,0%	(77,9)	-0,4%	(168,3)	-0,8%
Pajamos	0,4	0,0%	8,6	0,0%	0,7	0,0%
Sąnaudos	4,0	0,0%	86,5	0,4%	169,0	0,8%
ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS	1.287,7	7,6%	1.941,8	9,4%	1.197,7	5,8%
YPATINGOJI VEIKLA		0,0%		0,0%		0,0%
PELNAS PRIEŠ APMOKESTINIMA	1.287,7	7,6%	1.941,8	9,4%	1.197,7	5,8%
PELNO MOKESTIS		0,0%	248,5	1,2%	186,6	0,9%
GRYNASIS PELNAS	1.287,7	7,6%	1.693,3	8,2%	1.011,1	4,9%

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

UAB „PLUNGĖS LAGŪNA“ PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITOS HORIZONTALIOJI ANALIZĖ UŽ 2005-2007 METUS:

Straipsnis	2005 metai, tūkst. Lt	2006 metai, tūkst. Lt	Nukrypimai (+/-)		2007 metai, tūkst. Lt	Nukrypimai (+/-)	
			Absoliutus dydis, tūkst. Lt	Santykinis dydis, proc.		Absoliutus dydis, tūkst. Lt	Santykinis dydis, proc.
PARDAVIMAI	16.838,2	20.598,2	3.759,9	22,3%	20.644,0	45,8	0,2%
PARDUOTŲ PREKIŲ SAVIKAINA	12.352,6	13.652,1	1.299,5	10,5%	13.730,5	78,3	0,6%
BENDRASIS PELNAS	4.485,6	6.946,0	2.460,4	54,9%	6.913,5	(32,5)	-0,5%
VEIKLOS SĄNAUDOS	3.192,3	4.936,9	1.744,6	54,7%	5.553,0	616,1	12,5%
Pardavimų				-			-
Bendrosios ir administracinės	3.192,3	4.936,9	1.744,6	54,7%	5.553,0	616,1	12,5%
VEIKLOS PELNAS	1.293,3	2.009,1	715,8	55,3%	1.360,5	(648,6)	-32,3%
KITA VEIKLA	(2,1)	10,6	12,7	612,9%	5,4	(5,2)	-48,7%
Pajamos	136,6	94,0	(42,6)	-31,2%	97,8	3,8	4,0%
Sąnaudos	138,7	83,4	(55,3)	-39,9%	92,3	8,9	10,7%
FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	(3,6)	(77,9)	(74,4)	-2085,6%	(168,3)	(90,4)	-116,0%
Pajamos	0,4	8,6	8,1	1963,4%	0,7	(7,9)	-92,1%
Sąnaudos	4,0	86,5	82,5	2072,9%	169,0	82,5	95,4%
IPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS	1.287,7	1.941,8	654,1	50,8%	1.197,7	(744,1)	-38,3%
YPATINGOJI VEIKLA				-			-
PELNAS PRIĖŠ APMOKESTINIMĄ	1.287,7	1.941,8	654,1	50,8%	1.197,7	(744,1)	-38,3%
PELNO MOKESTIS		248,5	248,5	-	186,6	(61,9)	-24,9%
GRYNASIS PELNAS	1.287,7	1.693,3	405,6	31,5%	1.011,1	(682,2)	-40,3%

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

UAB „PLUNGĖS LAGŪNA“ BALANSO ATASKAITOS VERTIKALIOJI ANALIZĖ UŽ 2005-2007 METUS:

Straipsnis	2005 metai, tūkst. Lt	%	2006 metai, tūkst. Lt	%	2007 metai, tūkst. Lt	%
Ilgalaikis turtas	3.294,8	56,7%	3.835,8	53,9%	3.318,4	43,0%
Materialus turtas	3.294,8	56,7%	3.535,8	49,7%	3.116,4	40,4%
Nematerialus turtas		0,0%	300,0	4,2%	202,0	2,6%
Finansinis turtas		0,0%		0,0%		0,0%
Trumpalaikis turtas	2.517,4	43,3%	3.277,5	46,1%	4.404,6	57,0%
Atsargos ir nebaigtos vykdyti sutartys	505,2	8,7%	733,1	10,3%	980,3	12,7%
Prekybos skolos	2.011,8	34,6%	2.512,5	35,3%	2.532,2	32,8%
Kitas trumpalaikis turtas		0,0%	30,4	0,4%	118,2	1,5%
Gryni pinigai sąskaitoje ir kasoje	0,4	0,0%	1,5	0,0%	774,0	10,0%
Turtas iš viso:	5.812,2	100,0%	7.113,3	100,0%	7.723,0	100,0%
Nuosavas kapitalas	615,3	10,6%	2.308,6	32,5%	3.319,7	43,0%
Akcinis kapitalas	760,0	13,1%	760,0	10,7%	760,0	9,8%
Rezervas	25,9	0,4%	25,9	0,4%	25,9	0,3%
Nepaskirstytas pelnas (nuostolis)	(170,6)	-2,9%	1.522,7	21,4%	2.533,8	32,8%
Atidėjimai ir atidėti mokesčiai		0,0%		0,0%		0,0%
Skolintas kapitalas	5.196,9	89,4%	4.804,8	67,5%	4.403,4	57,0%
Ilgalaikiai kreditiniai įsipareigojimai		0,0%	133,3	1,9%		0,0%
Trumpalaikiai įsipareigojimai	5.196,9	89,4%	4.671,4	65,7%	4.403,4	57,0%
<i>Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis</i>		<i>0,0%</i>	<i>200,0</i>	<i>2,8%</i>	<i>133,3</i>	<i>1,7%</i>
<i>Trumpalaikės paskolos</i>		<i>0,0%</i>		<i>0,0%</i>		<i>0,0%</i>
<i>Įsiskolinimai tiekėjams</i>	<i>4.029,7</i>	<i>69,3%</i>	<i>2.865,8</i>	<i>40,3%</i>	<i>2.489,5</i>	<i>32,2%</i>
<i>Kiti</i>	<i>1.167,2</i>	<i>20,1%</i>	<i>1.605,6</i>	<i>22,6%</i>	<i>1.780,5</i>	<i>23,1%</i>
Nuosavybė iš viso:	5.812,2	100,0%	7.113,3	100,0%	7.723,0	100,0%

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

UAB „PLUNGĖS LAGŪNA“ BALANSO ATASKAITOS HORIZONTALIOJI ANALIZĖ UŽ 2005-2007 METUS:

Straipsnis	2005 metai, tūkst. Lt	2006 metai, tūkst. Lt	Nukrypimai (+/-)		2007 metai, tūkst. Lt	Nukrypimai (+/-)	
			Absoliutus dydis, tūkst. Lt	Santykinis dydis, proc.		Absoliutus dydis, tūkst. Lt	Santykinis dydis, proc.
Ilgalaikis turtas	3.294,8	3.835,8	541,0	16,4%	3.318,4	(517,4)	-13,5%
Materialus turtas	3.294,8	3.535,8	241,0	7,3%	3.116,4	(419,4)	-11,9%
Nematerialus turtas		300,0	300,0	-	202,0	(98,0)	-32,7%
Finansinis turtas				-			-
Trumpalaikis turtas	2.517,4	3.277,5	760,1	30,2%	4.404,6	1.127,1	34,4%
Atsargos ir nebaigtos vykdyti sutartys	505,2	733,1	227,9	45,1%	980,3	247,2	33,7%
Prekybos skolos	2.011,8	2.512,5	500,7	24,9%	2.532,2	19,6	0,8%
Kitas trumpalaikis turtas		30,4	30,4	-	118,2	87,8	288,9%
Gryni pinigai sąskaitoje ir kasoje	0,4	1,5	1,1	260,5%	774,0	772,5	51022,8%
Turtas iš viso:	5.812,2	7.113,3	1.301,1	22,4%	7.723,0	609,7	8,6%
Nuosavas kapitalas	615,3	2.308,6	1.693,3	275,2%	3.319,7	1.011,1	43,8%
Akcinis kapitalas	760,0	760,0		0,0%	760,0		0,0%
Rezervas	25,9	25,9		0,0%	25,9		0,0%
Nepaskirstytas pelnas (nuostolis)	(170,6)	1.522,7	1.693,3	992,6%	2.533,8	1.011,1	66,4%
Atidėjimai ir atidėti mokesčiai				-			-
Skolintas kapitalas	5.196,9	4.804,8	(392,2)	-7,5%	4.403,4	(401,4)	-8,4%
Ilgalaikiai kreditiniai įsipareigojimai		133,3	133,3	-		(133,3)	-100,0%
Trumpalaikiai įsipareigojimai	5.196,9	4.671,4	(525,5)	-10,1%	4.403,4	(268,0)	-5,7%
<i>Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis</i>		200,0	200,0	-	133,3	(66,7)	-33,3%
<i>Trumpalaikės paskolos</i>				-			-
<i>Įsiskolinimai tiekėjams</i>	4.029,7	2.865,8	(1.163,9)	-28,9%	2.489,5	(376,3)	-13,1%
<i>Kiti</i>	1.167,2	1.605,6	438,4	37,6%	1.780,5	175,0	10,9%
Nuosavybė iš viso:	5.812,2	7.113,3	1.301,1	22,4%	7.723,0	609,7	8,6%

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

UAB „PLUNGĖS LAGŪNA“ ILGALAIKIS TURTAI:

<i>Ilgalaikis turtas</i>	<i>Įsigijimo data</i>	<i>Įsigijimo kaina, Lt</i>	<i>Likutinė vertė, Lt</i>	<i>Nusidėvėjimas, metai</i>	<i>Nusidėvėjimo suma per metus, Lt</i>
Vienkaušis ekskavatorius SK-205 LC "Kobelco"	2006	250,0	25,0	10	22,5
Vienkaušis ekskavatorius SK-205 LC "Kobelco"	2003	155,2	15,5	10	14,0
Buldozeris DZ-42G	2003	62,3	6,2	10	5,6
Savaeigė betonmaišė SCANIA 124C	2003	64,0	6,4	10	5,8
Autokratai MAZ 5337 KC-3575A (2 vnt.)	2005	128,0	12,8	10	11,5
Savivartis automobilis MAN 22.372	2005	38,0	3,8	10	3,4
Kompresorius PKSD 5.25	2005	59,5	6,0	6	8,9
Vibroplokštė "Dynapac"	2005	25,2	2,5	3	7,6
Grunto sunaikinimo įrenginys MWX	2005	87,0	8,7	5	15,7
Grunto sunaikinimo įrenginys AH-25S	2005	87,9	8,8	5	15,8
Gruntinio vandens pažeminimo įrenginys (adatiniai filtrai)	2005	87,9	8,8	3	26,4
Orgtechnika	2005-2006	250,0	25,0	3	75,0
Kita materialus turtas	2005-2006	525,8	52,6	5	94,6
Žemė	1999	43,0	43,0	-	
Pastatas	2002	2.502,0	250,2	20	112,6
VISO:		4.365,9	475,3		419,4

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Plungės lagūna“ duomenis

INVESTICINIO PROJEKTO ALTERNATYVOS:

	I alternatyva	II alternatyva
Investicijos pavadinimas	Betranšėjų technologijų pirkimas: - Valdomo gręžimo įrenginys Ditch witch JM 40 M1-2 vnt.; - Valdomo postūmio įrenginys Ditch Witch P80 Rod Pusher-2vnt.; - Atsiurbimo įrenginys Ditch Witch FX30-2vnt.; - Radaras Ditch Witch 2150Gr Subsite-2 vnt.; - Vilkikas su kranu-2 vnt.; - Priekaba-2 vnt.; - Ekskavatorius krautuvai-2 vnt. Sandėliavimo-gamybinių patalpų (2500 m ²) pirkimas	Betranšėjų technologijų pirkimas: - Valdomo gręžimo įrenginys Ditch witch JM 40 M1-2 vnt.; - Valdomo postūmio įrenginys Ditch Witch P80 Rod Pusher-2vnt.; - Atsiurbimo įrenginys Ditch Witch FX30-2 vnt.; - Radaras Ditch Witch 2150Gr Subsite-2 vnt.; - Vilkikas su kranu-2 vnt.; - Priekaba-2 vnt.; - Ekskavatorius krautuvai-2 vnt.
Suma, Lt su PVM	11 210 000	5 210 000
Suma, Lt be PVM	9 500 000	4 415 254
PVM, Lt	1 710 000	794 746
Paskola, Lt	9 500 000	4 415 254
Palūkanų norma, proc.	9,00	9,00
Paskolos terminas	4 metai	3 metai

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis UAB „Plungės lagūna“ dirbančiais ekspertais

PALŪKANŲ IR PASKOLOS MOKĖJIMO GRAFIKAS I ALTERNATYVOS ATVEJU:

Data	Įmoka	Palūkanos	Likusi paskola
2008.10.01		71250	9500000
2008.11.01	197917	69766	9302083
2008.12.01	197917	68281	9104167
2009.01.01	197917	66797	8906250
2009.02.01	197917	65313	8708333
2009.03.01	197917	63828	8510417
2009.04.01	197917	62344	8312500
2009.05.01	197917	60859	8114583
2009.06.01	197917	59375	7916667
2009.07.01	197917	57891	7718750
2009.08.01	197917	56406	7520833
2009.09.01	197917	54922	7322917
2009.10.01	197917	53438	7125000
2009.11.01	197917	51953	6927083
2009.12.01	197917	50469	6729167
2010.01.01	197917	48984	6531250
2010.02.01	197917	47500	6333333
2010.03.01	197917	46016	6135417
2010.04.01	197917	44531	5937500
2010.05.01	197917	43047	5739583
2010.06.01	197917	41563	5541667
2010.07.01	197917	40078	5343750
2010.08.01	197917	38594	5145833
2010.09.01	197917	37109	4947917
2010.10.01	197917	35625	4750000
2010.11.01	197917	34141	4552083
2010.12.01	197917	32656	4354167
2011.01.01	197917	31172	4156250
2011.02.01	197917	29688	3958333
2011.03.01	197917	28203	3760417
2011.04.01	197917	26719	3562500
2011.05.01	197917	25234	3364583
2011.06.01	197917	23750	3166667
2011.07.01	197917	22266	2968750
2011.08.01	197917	20781	2770833
2011.09.01	197917	19297	2572917
2011.10.01	197917	17813	2375000
2011.11.01	197917	16328	2177083
2011.12.01	197917	14844	1979167
2012.01.01	197917	13359	1781250
2012.02.01	197917	11875	1583333
2012.03.01	197917	10391	1385417
2012.04.01	197917	8906	1187500
2012.05.01	197917	7422	989583
2012.06.01	197917	5937	791667
2012.07.01	197917	4453	593750
2012.08.01	197917	2969	395833
2012.09.01	197917	1484	197917
2012.10.01	197917	0	0
Viso:	9500000	1745625	-

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

**I ALTERNATYVOS UAB „PLUNGĖS LAGUNA“ PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITOS
PROGNOZĖ 2008-2012 METŲ LAIKOTARPYJE:**

	2008	2009	2010	2011	2012
PARDAVIMAI	24.380,0	33.770,0	41.141,0	47.529,2	47.529,2
PARDUOTŲ PREKIŲ SAVIKAINA	17.980,6	23.990,7	27.471,4	30.139,9	30.139,9
BENDRASIS PELNAS	6.399,4	9.779,3	13.669,6	17.389,3	17.389,3
VEIKLOS SAŃAUDOS	7.218,9	8.662,7	9.528,9	10.005,4	10.005,4
Pardavimų					
Bendrosios ir administracinės	7.218,9	8.662,7	9.528,9	10.005,4	10.005,4
VEIKLOS PELNAS	(819,5)	1.116,6	4.140,7	7.383,9	7.383,9
KITA VEIKLA	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4
Pajamos	97,8	97,8	97,8	97,8	97,8
SaŃaudos	92,3	92,3	92,3	92,3	92,3
FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	(295,1)	(706,9)	(493,1)	(279,4)	(70,1)
Pajamos	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
SaŃaudos	295,8	707,6	493,8	280,1	70,8
ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS	(1.109,2)	415,2	3.653,0	7.110,0	7.319,3
YPATINGOJI VEIKLA					
PELNAS PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	(1.109,2)	415,2	3.653,0	7.110,0	7.319,3
PELNO MOKESTIS			443,8	1.066,5	1.097,9
GRYNASIS PELNAS	(1.109,2)	415,2	3.209,1	6.043,5	6.221,4
DIVIDENDAI				604,3	3.110,7
GRYNASIS PELNAS PO DIVIDENDŲ IŠMOKĖJIMO	(1.109,2)	415,2	3.209,1	5.439,1	3.110,7

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

**I ALTERNATYVOS UAB „PLUNGĖS LAGUNA“ BALANSO ATASKAITOS
PROGNOZĖ 2008-2012 METŲ LAIKOTARPYJE:**

	2008	2009	2010	2011	2012
Ilgalaikis turtas	12.193,0	11.021,4	9.902,7	8.837,5	7.875,9
Materialus turtas	12.066,0	10.969,4	9.872,7	8.807,5	7.845,9
Nematerialus turtas	127,0	52,0	30,0	30,0	30,0
Finansinis turtas					
Trumpalaikis turtas	5.026,4	6.478,7	8.612,9	12.573,1	14.666,3
Atsargos ir nebaigtos vykdyti sutartys	1.803,5	2.128,0	3.381,5	6.250,4	6.250,4
Prekybos skolos	3.005,8	4.163,4	5.072,2	5.859,8	5.859,8
Kitas trumpalaikis turtas	130,0	143,0	157,3	173,0	173,0
Gryni pinigai sąskaitoje ir kasoje	87,1	44,3	2,0	289,9	2.383,1
Turtas iš viso:	17.219,4	17.500,1	18.515,6	21.410,6	22.542,2
Nuosavas kapitalas	2.210,5	2.625,6	5.834,8	11.273,9	14.384,6
Akcinis kapitalas	3.000,0	3.000,0	3.000,0	4.000,0	4.000,0
Rezervas	25,9	25,9	25,9	525,9	525,9
Nepaskirstytas pelnas (nuostolis)	(815,4)	(400,2)	2.808,9	6.748,0	9.858,7
Atidėjimai ir atidėti mokesčiai					
Skolintas kapitalas	15.008,9	14.874,5	12.680,8	10.136,7	8.157,6
Ilgalaikiai kreditiniai įsipareigojimai	6.729,2	4.354,2	1.979,2		
Trumpalaikiai įsipareigojimai	8.279,7	10.520,3	10.701,7	10.136,7	8.157,6
<i>Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis</i>	<i>2.375,0</i>	<i>2.375,0</i>	<i>2.375,0</i>	<i>1.979,2</i>	
<i>Trumpalaikės paskolos</i>					
<i>Įsiskolinimai tiekėjams</i>	<i>3.590,1</i>	<i>5.367,7</i>	<i>5.271,3</i>	<i>4.949,4</i>	<i>4.949,4</i>
<i>Kiti</i>	<i>2.314,7</i>	<i>2.777,6</i>	<i>3.055,4</i>	<i>3.208,1</i>	<i>3.208,1</i>
Nuosavybė iš viso:	17.219,4	17.500,1	18.515,6	21.410,6	22.542,2

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

**I ALTERNATYVOS UAB „PLUNGĖS LAGŪNA“ PELNINGUMO, LIKVIDUMO,
FINANSŲ STRUKTŪROS, TURTO PANAUDOJIMO EFEKTYVUMO RODIKLIŲ
PROGNOZĖ 2008-2012 METŲ LAIKOTARPYJE:**

<i>Pelningumo rodikliai</i>	2008	2009	2010	2011	2012
Bendrasis pelningumas, proc.	26,2%	29,0%	33,2%	36,6%	36,6%
Grynasis pelningumas, proc.	-4,5%	1,2%	7,8%	12,7%	13,1%
Nuosavybės graža (ROE)	-0,50	0,16	0,55	0,54	0,43
Turto graža (ROA)	-0,06	0,02	0,17	0,28	0,28
<i>Likvidumo rodikliai</i>					
Grynasis apyvartinis kapitalas	-3253390	-4041549	-2088739	2436415	6508725
Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas	0,61	0,62	0,80	1,24	1,80
Greitojo arba kritinio padengimo koeficientas	0,39	0,41	0,49	0,62	1,03
<i>Finansų struktūros rodikliai</i>					
Skolos koeficientas	0,87	0,85	0,68	0,47	0,36
Skolos nuosavo kapitalo koeficientas	6,79	5,67	2,17	0,90	0,57
Nuosavybės multiplikatorius	7,79	6,67	3,17	1,90	1,57
<i>Turto panaudojimo efektyvumo rodikliai</i>					
Parduotų prekių savikainos 1 pardavimų Lt rodiklis	0,74	0,71	0,67	0,63	0,63
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas (dienomis)	45	45	45	45	45
Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas (dienomis)	52	60	52	45	45
Atsargų apyvartumas (dienomis)	27	23	30	48	48
Trumpalaikio turto apyvartumas	4,85	5,21	4,78	3,78	3,24
Apyvartinio kapitalo apyvartumas	-7,49	-8,36	-19,70	19,51	7,30

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal 1-4 prieduose nurodytas formules

PALŪKANŲ IR PASKOLOS MOKĖJIMO GRAFIKAS II ALTERNATYVOS ATVEJU:

Data	Įmoka	Palūkanos	Likusi paskola
2008.10.01		33114	4415254
2008.11.01	122646	32195	4292608
2008.12.01	122646	31275	4169962
2009.01.01	122646	30355	4047316
2009.02.01	122646	29435	3924670
2009.03.01	122646	28515	3802024
2009.04.01	122646	27595	3679378
2009.05.01	122646	26675	3556732
2009.06.01	122646	25756	3434086
2009.07.01	122646	24836	3311441
2009.08.01	122646	23916	3188795
2009.09.01	122646	22996	3066149
2009.10.01	122646	22076	2943503
2009.11.01	122646	21156	2820857
2009.12.01	122646	20237	2698211
2010.01.01	122646	19317	2575565
2010.02.01	122646	18397	2452919
2010.03.01	122646	17477	2330273
2010.04.01	122646	16557	2207627
2010.05.01	122646	15637	2084981
2010.06.01	122646	14718	1962335
2010.07.01	122646	13798	1839689
2010.08.01	122646	12878	1717043
2010.09.01	122646	11958	1594397
2010.10.01	122646	11038	1471751
2010.11.01	122646	10118	1349105
2010.12.01	122646	9198	1226459
2011.01.01	122646	8279	1103814
2011.02.01	122646	7359	981168
2011.03.01	122646	6439	858522
2011.04.01	122646	5519	735876
2011.05.01	122646	4599	613230
2011.06.01	122646	3679	490584
2011.07.01	122646	2760	367938
2011.08.01	122646	1840	245292
2011.09.01	122646	920	122646
2011.10.01	122646	0	0
Viso:	4415254	612616	-

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

**II ALTERNATYVOS UAB „PLUNGĖS LAGUNA“ PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITOS
PROGNOZĖ 2008-2012 METŲ LAIKOTARPYJE:**

	2008	2009	2010	2011	2012
PARDAVIMAI	23.120,0	28.856,0	31.804,4	32.934,6	32.934,6
PARDUOTŲ PREKIŲ SAVIKAINA	16.573,7	19.036,6	20.420,6	20.916,6	20.916,6
BENDRASIS PELNAS	6.546,3	9.819,4	11.383,8	12.018,1	12.018,1
VEIKLOS SĄNAUDOS	7.218,9	9.023,6	10.828,3	11.911,2	11.911,2
Pardavimų					
Bendrosios ir administracinės	7.218,9	9.023,6	10.828,3	11.911,2	11.911,2
VEIKLOS PELNAS	(672,6)	795,8	555,5	106,9	106,9
KITA VEIKLA	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4
Pajamos	97,8	97,8	97,8	97,8	97,8
Sąnaudos	92,3	92,3	92,3	92,3	92,3
FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	(182,4)	(306,9)	(174,4)	(44,7)	(3,3)
Pajamos	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Sąnaudos	183,1	307,5	175,1	45,4	4,0
ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS	(849,5)	494,4	386,5	67,6	109,0
YPATINGOJI VEIKLA					
PELNAS PRIĖŠ APMOKESTINIMĄ	(849,5)	494,4	386,5	67,6	109,0
PELNO MOKESTIS			4,7	10,1	16,4
GRYNASIS PELNAS	(849,5)	494,4	381,8	57,5	92,7
DIVIDENDAI					
GRYNASIS PELNAS PO DIVIDENDŲ IŠMOKĖJIMO	(849,5)	494,4	381,8	57,5	92,7

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

**II ALTERNATYVOS UAB „PLUNGĖS LAGUNA“ BALANSO ATASKAITOS
PROGNOZĖ 2008-2012 METŲ LAIKOTARPYJE:**

	2008	2009	2010	2011	2012
Ilgalaikis turtas	7.142,2	6.173,9	5.258,6	4.396,8	3.638,6
Materialus turtas	7.015,2	6.121,9	5.228,6	4.366,8	3.608,6
Nematerialus turtas	127,0	52,0	30,0	30,0	30,0
Finansinis turtas					
Trumpalaikis turtas	4.745,9	5.841,7	6.516,1	6.873,5	7.724,4
Atsargos ir nebaigtos vykdyti sutartys	886,8	1.581,2	1.742,7	2.255,8	2.255,8
Prekybos skolos	2.850,4	3.557,6	3.921,1	4.060,4	4.060,4
Kitas trumpalaikis turtas	130,0	143,0	157,3	173,0	173,0
Gryni pinigai sąskaitoje ir kasoje	878,7	559,9	695,0	384,2	1.235,1
Turtas iš viso:	11.888,1	12.015,6	11.774,8	11.270,3	11.363,0
Nuosavas kapitalas	2.470,1	2.964,5	3.346,3	3.403,8	3.496,5
Akcinis kapitalas	3.000,0	3.000,0	3.000,0	3.000,0	3.000,0
Rezervas	25,9	25,9	25,9	25,9	25,9
Nepaskirstytas pelnas (nuostolis)	(555,7)	(61,3)	320,5	377,9	470,6
Atidėjimai ir atidėti mokesčiai					
Skolintas kapitalas	9.418,0	9.051,0	8.428,4	7.866,5	7.866,5
Ilgalaikiai kreditiniai įsipareigojimai	2.698,2	1.226,5			
Trumpalaikiai įsipareigojimai	6.719,8	7.824,6	8.428,4	7.866,5	7.866,5
<i>Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis</i>	<i>1.471,8</i>	<i>1.471,8</i>	<i>1.103,8</i>		
<i>Trumpalaikės paskolos</i>					
<i>Įsiskolinimai tiekėjams</i>	<i>2.933,3</i>	<i>3.459,5</i>	<i>3.852,6</i>	<i>4.047,3</i>	<i>4.047,3</i>
<i>Kiti</i>	<i>2.314,7</i>	<i>2.893,4</i>	<i>3.472,0</i>	<i>3.819,2</i>	<i>3.819,2</i>
Nuosavybė iš viso:	11.888,1	12.015,6	11.774,8	11.270,3	11.363,0

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

**II ALTERNATYVOS UAB „PLUNGĖS LAGŪNA“ PELNINGUMO, LIKVIDUMO,
FINANSŲ STRUKTŪROS, TURTO PANAUDOJIMO EFEKTYVUMO RODIKLIŲ
PROGNOZĖ 2008-2012 METŲ LAIKOTARPYJE:**

<i>Pelningumo rodikliai</i>	2008	2009	2010	2011	2012
Bendrasis pelningumas, proc.	28,3%	34,0%	35,8%	36,5%	36,5%
Grynasis pelningumas, proc.	-3,7%	1,7%	1,2%	0,2%	0,3%
Nuosavybės graža (ROE)	-0,34	0,17	0,11	0,02	0,03
Turto graža (ROA)	-0,07	0,04	0,03	0,01	0,01
<i>Likvidumo rodikliai</i>					
Grynasis apyvartinis kapitalas	-1973841	-1982915	-1912295	-992997	-142087
Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas	0,71	0,75	0,77	0,87	0,98
Greitojo arba kritinio padengimo koeficientas	0,57	0,54	0,57	0,59	0,70
<i>Finansų struktūros rodikliai</i>					
Skolos koeficientas	0,79	0,75	0,72	0,70	0,69
Skolos nuosavo kapitalo koeficientas	3,81	3,05	2,52	2,31	2,25
Nuosavybės multiplikatorius	4,81	4,05	3,52	3,31	3,25
<i>Turto panaudojimo efektyvumo rodikliai</i>					
Parduotų prekių savikainos 1 pardavimų Lt rodiklis	0,72	0,66	0,64	0,64	0,64
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas (dienomis)	45	45	45	45	45
Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas (dienomis)	45	45	45	45	45
Atsargų apyvartumas (dienomis)	14	20	20	25	25
Trumpalaikio turto apyvartumas	4,87	4,94	4,88	4,79	4,26
Apyvartinio kapitalo apyvartumas	-11,71	-14,55	-16,63	-33,17	-231,79

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal 1-4 prieduose nurodytas formules

**I ALTERNATYVOS UAB „PLUNGĖS LAGŪNA“ PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITOS FAKTINIAI RODIKLIAI UŽ 2007 METUS IR PROGNOZĖ
2008-2012 METŲ LAIKOTARPYJE:**

		2007 (f.)	2008	2009	2010	2011	2012
I.	Pagrindinės veiklos pinigų srautai						
I.1.	Grynasis pelnas (nuostolis)	1.011,1	(1.109,2)	415,2	3.209,1	5.439,1	3.110,7
I.2.	Nusidėvėjimo sąnaudos	517,4	625,4	1.171,7	1.118,7	1.065,2	961,6
I.3.	Pirkėjų įsiskolinimo sumažėjimas (padidėjimas)	(19,6)	(473,6)	(1.157,7)	(908,8)	(787,6)	
I.4.	Atsargų sumažėjimas (padidėjimas)	(247,2)	(823,2)	(324,5)	(1.253,5)	(2.869,0)	
I.5.	Kito trumpalaikio turto sumažėjimas (padidėjimas)	(87,8)	(11,8)	(13,0)	(14,3)	(15,7)	
I.6.	Įsiskolinimų tiekėjams padidėjimas (sumažėjimas)	(376,3)	1.100,5	1.777,6	(96,4)	(321,9)	
I.7.	Kitų įmonės skolų padidėjimas (sumažėjimas)	175,0	534,2	462,9	277,8	152,8	
I.8.	Atidėjimai						
	Gryniesi pagrindinės veiklos pinigų srautai	972,5	(157,7)	2.332,2	2.332,6	2.662,9	4.072,3
II.	Investicinės veiklos pinigų srautai						
II.1.	Ilgalaikio turto (išskyrus investicijas) įsigijimas						
II.2.	Ilgalaikio turto (išskyrus investicijas) perleidimas						
II.3.	Ilgalaikių investicijų įsigijimas		(9.500,0)				
II.4.	Ilgalaikių investicijų perleidimas						
	Gryniesi investicinės veiklos pinigų srautai		(9.500,0)				
III.	Pinigų srautai iš finansinės veiklos						
III.1.	Skolų bankui padidėjimas (sumažėjimas)	(200,0)	8.970,8	(2.375,0)	(2.375,0)	(2.375,0)	(1.979,2)
III.2.	Kiti pinigų gavimai (išmokėjimai)						
	Gryniesi finansinės veiklos pinigų srautai	(200,0)	8.970,8	(2.375,0)	(2.375,0)	(2.375,0)	(1.979,2)
	Grynasis pinigų srauto padidėjimas (sumažėjimas)	772,5	(686,9)	(42,8)	(42,4)	287,9	2.093,1
	Pinigai laikotarpio pradžioje	1,5	774,0	87,1	44,3	2,0	289,9
	Pinigai laikotarpio pabaigoje	774,0	87,1	44,3	2,0	289,9	2.383,1

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

**II ALTERNATYVOS UAB „PLUNGĖS LAGŪNA“ PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITOS FAKTINIAI RODIKLIAI UŽ 2007 METUS IR
PROGNOZĖ 2008-2012 METŲ LAIKOTARPYJE:**

		2007 (f.)	2008	2009	2010	2011	2012
I.	Pagrindinės veiklos pinigų srautai						
I.1.	Grynasis pelnas (nuostolis)	1.011,1	(849,5)	494,4	381,8	57,5	92,7
I.2.	Nusidėvėjimo sąnaudos	517,4	591,5	968,3	915,3	861,8	758,2
I.3.	Pirkėjų įsiskolinimo sumažėjimas (padidėjimas)	(19,6)	(318,3)	(707,2)	(363,5)	(139,3)	
I.4.	Atsargų sumažėjimas (padidėjimas)	(247,2)	93,5	(694,4)	(161,6)	(513,1)	
I.5.	Kito trumpalaikio turto sumažėjimas (padidėjimas)	(87,8)	(11,8)	(13,0)	(14,3)	(15,7)	
I.6.	Įsiskolinimų tiekėjams padidėjimas (sumažėjimas)	(376,3)	443,8	526,1	393,1	194,6	
I.7.	Kitų įmonės skolų padidėjimas (sumažėjimas)	175,0	534,2	578,7	578,7	347,2	
I.8.	Atidėjimai						
	Grynieji pagrindinės veiklos pinigų srautai	972,5	483,3	1.153,0	1.729,5	793,0	850,9
II.	Investicinės veiklos pinigų srautai						
II.1.	Ilgalaikio turto (išskyrus investicijas) įsigijimas						
II.2.	Ilgalaikio turto (išskyrus investicijas) perleidimas						
II.3.	Ilgalaikių investicijų įsigijimas		(4.415,3)				
II.4.	Ilgalaikių investicijų perleidimas						
	Grynieji investicinės veiklos pinigų srautai		(4.415,3)				
III.	Pinigų srautai iš finansinės veiklos						
III.1.	Skolų bankui padidėjimas (sumažėjimas)	(200,0)	4.036,6	(1.471,8)	(1.594,4)	(1.103,8)	
III.2.	Kiti pinigų gavimai (išmokėjimai)						
	Grynieji finansinės veiklos pinigų srautai	(200,0)	4.036,6	(1.471,8)	(1.594,4)	(1.103,8)	
	Grynasis pinigų srauto padidėjimas (sumažėjimas)	772,5	104,7	(318,8)	135,1	(310,8)	850,9
	Pinigai laikotarpio pradžioje	1,5	774,0	878,7	559,9	695,0	384,2
	Pinigai laikotarpio pabaigoje	774,0	878,7	559,9	695,0	384,2	1.235,1

Šaltinis: sudaryta darbo autorės